DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYI TOPLANDI

TÖB-DER 111. Olağan Genel Kurulunda «TÖB-DER mücadelerimizin yakın hedefi olan eğitimin demokratikleştirilmesi sorununu işçi sınıfı bilimi ışığında incelemek, mevcut eğitim sistemini bu açıdan eleştirmek, öneriler getirmek, öğretmen sorunlarını en geniş biçimde tartışmak amacıyla bir demokratik eğitim Kurultayı toplar» 1976 Temmuzunda alınan bu karar 4-11-Şubat 1978 tarihlerinde toplanan demokratik Eğitim Kurultayı ile hayata geçirildi.

Kurultaya TÖB-DER şubelerini temsilen her ilden üç delege katıldı. Eski Genel Başkanlar, yönetim organlarında görevli arkadaşlar, bildiri sunmak, panele katılmak, oturum başkanlığı yapmak üzere görev alan, eğitimciler ve bilim adamları kurultaya delege olarak katıldılar. Başta DİSK olmak üzere çeşitli toplum kesimlerini temsil eden bütün Demokratik Kitle Örgütleri kurultayda temsil edildiler. Kendi alanlarına giren özgül konularda panellere katılcbiar.

Demokratik Eğitim Kurultayına; FİŞE Genel Sekreteri Daniel Retureau, Sosyalist ve İlerici siyasi partilerin genel başkanları, demokratik kitle örgütleri temsilcileri, ilerici parlementerler, Milli Eğitim Bakanlığının çeşitli kademelerindeki yöneticiler, konuk olarak katıldılar. Kurultayı izlemek üzere taşradan gelen ve Ankara'da çalışan yüzlerce eğitim emekçisi arkadaşımız, yer darlığı nedeniyle, ayakta izlemek zorunda kaldılar.

Birinci gün, TÖB-DER Genel Başkanı Gültekin Gazioğlu'nun sık sık alkışlarla kesilen konuşmasından sonra, FİŞE Genel Sekreteri konuştu. Genel Sekreterin Konuşması yer yer alkışlarla kesildi. FİŞE Genel Sekreterinin, Demokratik Eğitim kurultayına katılması ve konuşma yapması, TÖB-DER'in FİSE'ye katılmasından

sonra, Türkiye Demokratik Öğretmen hareketinin Uluslararası ilişkisini somutlayan önemli bir olaydır. Zannediyoruz Demokratik Eğitim Kurultayı ile ilgili haber, yorum, bildiri ve konuşmalardan bölümler FİŞE yayınlarında yer alacaktır. Diğer konuklardan TSİP Genel Başkanı; Ahmet Kaçmaz, VP Genel Başkanı Mehmet Özler, SDP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, DİSK Yürütme Kurulu üyesi ve Eğitim Dairesi Başkanı, Mustafa Aktolgalı ve Halkevleri Genel Başkanı Ahmet Yıldız, yaptıkları konuşmalarda; genel politik durum ve eğitimin demokratikleştirilmesine ilişkin örgütlerinin görüşlerini açıkladılar.

Başbakan; Bülent Ecevit'in, Milli Eğitim Bakanı; Necdet Uğur'un, TİP Genel Başkanı; Behice Boran'ın, onlarca ilerici kişi ve kuruluşun, TÖB-DER şubelerinin, Demokratik Eğitim Kurultay'ına başarı dileyen mesajları okundu.

Demokratik Eğitim Kurultayında 15 bildiri, 9'u panel olmak üzere 24 konu tartışıldı. Bildiri olarak sunulan; Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Sorunu ve Eğitim Yasaları ve İşleyişi konularında komisyonlar kuruldu. Bütün konuların tartışılması sırasında, delegeler eleştiri ve önerilerini getirdiler. Bildiri v panellerde; eleştiri ve öneri getiren delegeler, eleştiri ve önerilerini çoğaltarak komisyonlara ve delegelere dağıttılar, nihai belgede değerlendirmek üzere, düzenleme kuruluna yerdiler.

Kurultay, çalışmalarını sürdürürken, gelişen olaylara karşıda duyarlı davrandı. İlkokul öğretmenlerine de ek ders ücreti verilmemesi üzerine, bir komisyon kuruldu. Konuya ilişkin olarak kurultaya rapor sunuldu. Kurultay salonunda basın toplantısı düzenlendi. Kurultayın görüşlerini bildirmek üzere Milli Eğitim Bakanı, Bütçe Plan Komisyonu Başkanı ziyaret edildi. Yine Milli Eğitim-Bakanı Sayın Nejdet Uğur'un, Eğitim Enstitüleri ile ilgili kararına kurultayca sert tepki gösterildi. Konuya ilişkin olarak, 27 demokratik örgütün yapmakta olduğu basın toplantısına kurultayca katılma kararı alındı.

Kurultayda birkaç konu üzerinde özellikle duruldu.

Bunlardan biri herkese kendi ana dilinde öğrenim yapma hakkı, eğitimin demokratikleştirilmesinin bir yanı olduğu halde, hakim sınıfların baskısı ile yıllarca sözü edilememiştir. Kurultay ağırlıklı olarak bu konuda hassas davrandı. Hemen her sorun bu yanıyla birlikte ele alındı. Bu sorun, Türkiye'de ilk defa istenilen ölçülerde dile getirildi. Üzerinde özellikle durulan diğer konu, tüm çalışanların, grevli toplu sözleşmeli sendika hakkıdır. Bu konu üze-

rine, Önümüzdeki günlerde, başta TÖB-DER olmak üzere sendikalaşma mücadelesi veren bütün örgütler daha yoğun olarak duracaklardır.

Demokratik Eğitim Kurultayı, ilerici basın ve TRT'den gereken ilgiyi görmedi. Özellikle TRT Demokratik Eğitim Kurultayma adeta ambargo koydu., sıradan bir olaymış gibi geçiştirdi. Kurultay, bu tavrı kınayan karar aldı.

Kurultayın son günü, komisyon tarafından hazırlanan sonuç bildirisi, sözcü tarafından sunuldu. İki noktada küçük hatırlatmanın dışında eleştiri ve öneri gelmedi. Daha sonra oybirliğiyle, ayakta, alkışlarla kabul edildi.

Özetle demokratik eğitim kurultayı, TÖB-DER 111. Olağan Genel Kurul kararında istendiği gibi Eğitim ve Öğretmen sorunlarının tartışıldığı, çözüm yollarının getirildiği bir platform oldu. Bu platform, aynı zamanda Türkiye Demokratik Öğretmen hareketinin düzeyinin bir yansımasıdır.

YENİ TOPLUM

FISE Genel Sekreteri DflNIEL RETÜREflü'nun DEE'te Taptığı Eonnşma

Değerli Arkadaşlar ve Meslektaşlar,

Uluslararası Öğretmen Sendikaları Federasyonunun aktif bir üyesi olan TÖB-DER tarafından düzenlenen Demokratik Eğitim Konferansına davet edilmekten dolayı çok mutluyum.

Kurulduğundan bu yana FİŞE, sınıf, sosyal konum vb. ayrımı gözetilmeksizin bütün gençlerin bilimsel bir bilgi, kültür ve mesleki yetişime kavuşturulması için tüm ülkelerde demokratik bir eğitmin gerçekleştirilmesini ana amaçları arasında saymıştır.

Demokratik eğitim toplumun bir sorumluluğudur; böylece öğrenim bir kamu hizmeti olmalı ve herkese kapıları açık bulunmalıdır ki, bu da yoksul ailelere yardım edilmek üzere ve çalışanların ve köylülerin çocuklarının okula gidebilmelerini sağlamak amacıyla özel tedbirlerin alınmasını gerektirir. (Burslar, kitap ve okul malzemelerinin parasız temini vb.)

Bununla birlikte demokratik eğitim ancak demokratik bir toplumda gelişebilir. Ulusal büyük burjuvazinin ye yabancı kapitalist grupların temsilcisi olan faşizm ya da gerici güçler, iktidarda olduklarında eğitsel gelişmeye vahşice karşı koymakta, kendi ideolojilerini empoze etmek için eğitimin içeriğine saldırıda bulunuyorlar, sınıf kriterine ve ekonomik duruma dayalı olarak okulda bir seçicilik (seleksiyon) empoze ediyorlar ve öğretmenlerin demokratik ve sendikal haklarını ihlâl ediyorlar.

Demokratik bir eğitim sistemini elde etmek için, başta çalışanlar ve onların sendikal ve siyasi örgütleri olmak üzere tüm ilerici toplumsal güçlerin mücadele vermeleri gerekir. Öğretmenler serbest olarak bir sendika kurabilmeli, sendikal ve mesleki hak ve öz-

gürlüklerin tümünden yararlanabilmelidirler; en azından uluslararası düzeyde belirlenmiş olanlarından ve özellikle de sendikal hak konusunda İLO'nun 87 ve 98 nolu uzlaşma kararlarınca, ve öğretmenin kişisel konumu hakkında UNESCO-İLO'nun 1966 tarihli Tavsiye kararında belirlenen hak ve özgürlüklerden yararlanmalıdırlar. Sendikal özgürlük olmadan, tüm diğer çalışanlar için olduğu gibi, öğretmenlerin grev de dahil olmak üzere, tüm sendikal hakları tanınmadan eğitimde gerçek anlamda bir demokrasiden sözedilemez.

Bu hak ve özgürlükler, çalışanların ve öğretmenlerin sömürüye karşı sosyal ve siyasal demokrasi uğruna verdikleri ortak mücadelelerin ürünleridir. Türkiyeli çalışanlar ve öğretmenler bu alanda cesurca, zorlu bir mücadele yürütmektedirler. FISE, tüm üye örgütleri ile ve dünya ilerici sendikal hareketi ile birlikte bu mücadeleyi tümüyle desteklemektedir.

Bu yıl, Haziran ayında, Cenevre Uluslararası İş Konferansı, Kamu Sektöründe çalışanlar için örgütlenme özgürlüğü ve çalışma koşullarının tartışılması hakkını kabul etme durumundadır.

Öğretmenler bu konuyla doğrudan ilgilidirler, oysa, uluslararası çalışma bürosunca sunulan proje, öğretmenlerin ve kamu sektöründe çalışanların ihtiyaçlarına cevap vermemektedir; onlar yurttaşlık ve siyasal hakların ve özgürlüklerin tümünden yararlanmayı arzulamaktadır.

FISE, tüm öğretmen örgütlerini, hükümetler üzerinde baskı yapmaya ve kendi ülkelerindeki merkezi sendikalara seslenmeleri için çağrıda bulunmaktadır; böylelikle Uluslararası çalışma (iş), Konferansının önümüzdeki oturumunda, UNESCO-İLO'nun 1966 - daki Tavsiye Kararlarında öğretmenlere tanman hakların hiçbir sınırlama ve kısıtlama yapmaksızın tekrar onaylanmasını istemektedir ki, İLO'nun konferansına sunulan taslakta bu tür sınırlamalar mevcuttur.

Ulusal ve uluslararası plânda, öğretmenlerin ortaklaşa eylemleri yoluyla hükümetlere ve gerici işverenlere geri adımlar attırmak ve ödünler vermeye zorlamak mümkündür, hatta İLO'nun kabul ettiği sendikal ve demokratik hakların tanınmadığı ülkelerde bile bu mümkündür; kazanılmış haklara saygı gösterilmesi ve öğretmenler ve kamu sektöründe çalışanlar için yeni hakların elde edilmesi amacıyla, FISE'nin İLO düzeyindeki çalışmalarını destekleyiniz.

FISE, öğretmenlerin temel çıkarlarını uluslararası düzeyde savunmaktadır ve faşizme, apartheid ve ırkçılığa ve anti-sendikal

baskılara karşı tüm dünya öğretmenleri arasında dayanışmayı örgütlemektedir. Sendikal ve siyasi haklarına saygı gösterilmesini sağlamak için, eğitim sisteminin öğrenimin içeriğinin ve yönetimin demokratikleştirilmesi için, öğretmen örgütlerinin yürüttükleri mücadeleleri destekler.

FISE, toplumun ve eğitim sisteminin demokratikleştirilmesi doğrultusunda, öğretmen hareketinin işçi hareketiyle ittifak yapmasını ve ilerici ve demokratik tüm demokrat güçlerin birlikteliğini savunur.

Değerli Arkadaşlar, Değerli Meslektaşlar,

FISE'nin 52 ülkeden gelen üye örgütleri vardır. Bütün kıtalardaki 16 milyondan fazla öğretmeni temsil etmektedir, demokratik ve birleştirici bir örgüttür. Derginizde çıkan sayısız makaleler aracılığıyla onu şimdiden tanıyorsunuz. Derneğiniz, düzenlediğimiz çeşitli girişimlere katılmakta ve uluslararası harekette artan bir rol oynamaktadır. Türkiye'li öğretmenlerin durumunu ve onların hak mücadelelerini temsil etmektedir.

Konferans çalışmalarına sonsuz başarılar dilememe ve demokratik bir eğitim için, Türkiye'li öğretmenlerin sendikal ve demokratik hak ve özgürlüklerinin tamamıyla tanınması için verdiğiniz mücadelelerle olan tam dayanışmamızı bir kez daha belirtmeme izin veriniz.

TÖB-DER Genel Başkanı Gültekin GAZİOĞLU'nun FİDEF'in düzenlediği Eğitim Kurultayında yaptığı konuşma.

Eğitim Kurultayının Şaym Delegeleri,

Değerli Dostlar,

Sizleri Türkiye Eğitim Emekçilerinin mesleki demokratik yığın örgütü TÖB-DER adına kardeşçe selamlarım.

Sözlerimin başında Federal Almanya'daki Türkiye'li işçilerin önemli bir bölümünü örgütleyen FİDEF'in böylesine bir eğitim kurultayı düzenlemesinden ötürü Yönetim KuruIu'nu kutlarım. Ayrıca TÖB-DER'in görüşlerini açıklamak üzere bizlere olanak sağlandığı için teşekkürlerimi sunarım.

Şu anda TÖB-DER'in öncülüğünde, Türkiye'de de Demokratik Eğitim Kurultayı adı altında bir kurultayda, Türkiye'nin tüm eğitim sorunları çok geniş bir demokratik platformda tartışılıyor. Yurt dışındaki işçi kardeşlerimizin çocuklarının eğitim durumu, çok önemli bir sorun olduğundan, çalışma arkadaşlarım yoğun çalışmamıza karşın beni kurultayınıza katılmak üzere görevlendirmede tereddüt göstermediler. Ayrıca DEK'e katılan 40'a yakın kuruluşun, DEK delegelerinin kardeşçe selâmlarını getiriyorum.

Türkiye'de eğitimin genel karakteri, ilk ve orta öğretimin durumu, yurt dışındaki işçilerimizin çocuklarının eğitim sorunları konularına girmeden önce, çok genel anlamda eğitimin kapsamı, tanımı ve amacı üzerinde görüşlerimizi açıklamak isterim :

Bilindiği gibi eğitim, herşeyden önce, insani bir ilişkiyi ifade eder. O, kendi kendini üreten sübjektif bir oluşum değil, insanın nesnel ilişkilerinden doğan ve bu ilişkilerin karakterine göre şekillenen bir faaliyet türüdür. Özetle söylenirse eğitim, insanın insanlaşması sürecini etkileyen çok önemli bir faaliyettir. Eğitim faali-

yetinin amacı ise, insanları yetenekleri doğrultusunda geliştirmek ve böylece üretim faaliyetine etkide bulunmak olarak tanımlanabilir.

İnsan, salt kendisi için gerekli nesneleri üretmekle kalmaz, üretken insanı da oluşturur. Bu gelişme, eğitimin üretimle olan bağıntısını vurgular. Eğitim, üretimin kaçınılmazlığı açısından zorunlu, düşünceye bağımlı olarak ortaya çıkıp geliştiği için de bilinçli bir insan faaliyetidir. Emeğin eğitilmesi için; insan emeği, bağımsız bir faaliyet ve göreceli olarak üretimin dışında, ama onu etkileyen bir faaliyet haline getirir.

Hiç kuşkusuz eğitim, insanların toplumsal ilişkileri içinde toplumsal bir karakter taşır. Toplumların gelişim tarihi, toplumlardaki ilişkilerin gelişim tarihidir. Ve eğitim, bu gelişimin önemli bir öğesidir. Toplumsal gelişimin tüm kurallarını yansıtır ve sonuçlarını doğasına sindirir.

Eğitimin niteliği; üretim güçlerinin gelişmesini doğrudan etkiler. Kişinin yaratıcı ve üretken yanlarının gelişmesi, kendi anadilinde eğitim görmesine, olanak ve fırsat eşitliğine sahip olmasına bağlıdır. Bu nedenle anadil ve kültür üzerindeki ırkçı-şoven ve asimilasyoncu uygulamalar, kişinin ve üretici güçlerin gelişmesini olumsuz yönde etkiler.

Sınıflı toplumlarda, eğitimin sınıfsal karakteri kaçınılmazdır. Kapitalist toplumlarda eğitim, emeğin verimliliğini arttırmanın ve bu yolla sermayenin kârını çoğaltmanın bir aracı halinde kullanılır. Ayrıca kapitalist düzenin, tüm koşullandırmalarının, dünya görüşünü yaygınlaştırmanın bir aracı haline de gelir. İnsanları özgürce ve yetenekleri doğrultusunda geliştirme amacı gözetilmez. Sınıflı toplumlardaki farklılıklar ve tartışmalar doğar. O nedenle, kapitalist toplumların eğitim anlayış ve uygulamaları içindeki emekçi sınıfların eğitim anlayışları da yeşerir. Kapitalist toplumlarda, emekçi sınıf ve tabakalar, kendi çıkarlarına uygun bir eğitim düzeninin gerçekleşmesini isterler; biçimde ulusal, özde emekçi halktan yana bir eğitim modeli olarak formüle edilebilecek demokratik eğitimin yılmaz savunucusu durumda olurlar.

Çağımızda eğitimi, dar, ulusal sınırlar içine hapsetmek mümkün değildir. Günümüzde eğitim, artık evrensel bir karakter de taşımaktadır. Dünya Demokratik Öğretmen Hareketi, sosyal ve ekonomik düzenleri değişik ülkelerin öğretmen örgütleri, eğitim alanındaki bilgi ve deney ve ülkelerinde kaydedilen gelişmeleri dejtnokratik platformlarda birbirlerine aktarmaktadırlar. Uluslararası öğ-

retmen Örgütleri içinde bu anlamda en özlü ve etkili çalışmaları yapan, Dünya Öğretmen Sendikaları Federasyonu (FİŞE)'dur. Kapitalist ve sosyalist 50 ülkeden, yaklaşık 70 öğretmen örgütünü bünyesinde toplayan FISE, 160 milyon üyeli Dünya İşçi Sendikaları Federasyonunun da üyesidir.

Bilindiği gibi, FISE'nin II. Genel Kurulunda TÖB-DER'in FISE'ye üye olması kabul edilmiştir. Anti-demokratik dernekler yasasının hükümlerine göre, bu üyeliğin Bakanlar Kurulundan onaylanması gerekmektedir. Bu doğrultuda yapılan başvuruya, aradan aylar geçtiği halde, bir yanıt alınamamıştır. Yeni Hükümetten TÖB-DER'in FISE'ye üyeliğini onaylamasını beklemekteyiz. Türkiye demokratik öğretmen hareketinin, dünya demokratik öğretmen hareketinden kopuk olarak sağlıklı gelişmesi olası değildir. Eğitim alanında, dünyadaki gelişmeleri yakından izlemek göreviyle karşı karşıyayız. Ülkemizdeki eğitimin ve öğretmenlerin durumunu, dünyadaki meslektaşlarımıza aktarmak durumundayız. Diğer ülkelerdeki meslektaşlarımızla çok yönlü dayanışma içinde bulunmak, bu yolla eğitim, bilim ve kültürün gelişmesine, dünya barışına, sosyal ilerlemeye, siyasal yumuşamaya katkıda bulunmak zorundayız.

Sayın delegeler, Değerli dostlar, Ülkemizdeki eğitim sisteminin ve eğitim uygulamalarının genel karakterine baktığımızda, bunun emekçi halkımızdan yana bir biçim ve öz taşımadığını kolayca görürüz. Öteden beri Türkiye'de eğitim; ırkçı, şoven ve asimilasyoncu bir karakterdedir. Anadili Türkçe olmayanlardan, küçük bir azınlığın dışında kimseye kendi anadilinden eğitim-öğretim olanağı sağlanmamıştır. Oysa Türkiye'de emperyalist amaçlarla emperyalist ülkelerin dillerinden öğretim yapan sayısız okul, hatta üniversite bile vardır. Emperyalizmin eğitim ve kültür üzerindeki tahribatlarına egemen güçler alabildiğine yol vermiştir. Eğitimi, uzun yıllar emperyalist ülkelerinden getirtilen uzmanlar planlamışlar ve yönlendirmişlerdir. Ülkenin öğretmenlerinin ye eğitimcilerinin görüşlerini almayan Milli Eğitim Bakanlığı, emperyalist ülkelerin eğitim uzmanlarından yararlanmayı yeğ tutmuştur. Elbetteki bu, sınıfsal bir yaklaşımdır; tekelci sermayedarların eğitim anlayışının bir ürünüdür.

Eğitim ülkemizde sınıflar, bölgeler, kadm-erkek, köy-şehir arasında derin eşitsizlikler taşımaktadır. Eğitim, üretken ve yaratıcı insan yerine, daha ziyade tüketici, ezberci, yoz insan yetiştiren bir karakter taşımaktadır. Planlaması, yönlendirilmesi son derece bozuktur. Bilimsel, teknolojik, eğitimsel gelişmeler ülkemizde çok *geç* yansımaktadır.

Cumhuriyetinin kuruluşunun üzerinden yarım yüzyıl geçmesine, göstermelik «Eğitim Seferberlikleri» ilan edilmesine karşın, okuma-yazma oranı % 50'dir. Pekçok ülkenin ilköğretim sorununu kısa sürede çözdüğü çağımızda, yazının icadından 7 bin yıl sonra, halkımızın yarısının okuma-yazma bilmemesi utanç verici bir durumdur. Hiç kuşkusuz bu utanç verici durumun sorumlusu egemen güçler ve onların eğitime yön veren kadrolarıdır. İlköğretimin gerçekleşmesinde çok yönlü eşitsizlikler vardır. Örneğin kadınların ancak % 35'i okuma-yazma bilmektedir. Bu oran, Doğu ve Güneydoğu'da henüz : 20'ye ulaşmış değildir; Mardin ilinde, ancak % 8 dolaylarındadır. İstanbul'un her köyünde okul olduğu halde, Doğu ve Güneydoğu'nun köylerinin ancak % 50'si ilkokula kavuşabilmiştir. İstanbul'da her 100 çocuğun 100'ü okuma olanağına kavuşturulmuş olduğu halde, Diyarbakır'da her 100 çocuğun ancak 46'sı okula gitme olanağını bulabilmektedir. Köy okullarımızın derslik, ders araçları, oyun ve uygulama bahçeleri, öğretmen kadroları konularında durumu yürekler acısıdır. İlköğretimde, ikili öğretim artık olağanlaşmıştır. Üçlü ve dörtlü öğretime gidilmektedir. Dörtlü öğretim, haftada birbuçuk gün öğretim demektir. Bu koşullar altında verilen ilköğretimin yararı da son derece tartışmalıdır. İlkokulu bitirdiği halde, bir süre sonra okuma-yazmayı bile unutan insanların varlığı karşısında, ilköğretimin niteliğini tartışmak kaçınılmazdır. .

Doğu ve Güneydoğu'da ilköğretimin ve okullaşma oranının gerçekleşmesinde, Türkiye ortalamalarının çok gerilerinde kalmasının önemli bir sebebi de, bu bölgelerinin işbirlikçi, feodal gericilerine ödün verilmesinden kaynaklanmaktadır.

İlköğretim sorununa ciddi bir çözüm araması uğraşısını, geçmişte Köy Enstitüleri denemesinde görüyoruz. Köy Enstitülerine karşı da en yoğun saldırıları, toprak ağaları ve feodal gericiler yöneltmişlerdi.

Yoğun biçimde Doğu ve Güneydoğu'da gördüğümüz Yatılı Bölge Okullarının bugüne kadarki işlevi; yoksul emekçi halk çocuklarının üretime yönelik eğitilmesi doğrultusunda olmamış; tersine, halk çocukları çevrelerinden koparılarak, çevrelerine yabancılaştırılarak asimilasyona uğratmayı amaçlamıştır.

Anayasadaki ilköğretimin parasızlığı ve zorunluğu kayıt altına alındığı halde, emekçi halkımızın büyük kesiminin hala okumayazma dahi bilmemesi, egemen güçlerin halkı cahil bırakmaktan yarar beklediğini kanıtlamaktadır. Sermaye iktidarları, emekçi sı-

nıf ve katmanların çocuklarını cahil bırakmakla; toplumun okuma-yazma düzeyini yükseltmek için gerekli olan ekonomik ve sosyal olanakların sağlanması yolunda, uluslararası düzeyde yapılan ve kendilerinin de altına imza koydukları anlaşmaları çiğnemekle, kitlelerin ileriye yönelik gelişmesini frenleyeceklerini hesaplaya gelmişlerdir.

Arkadaşlar, Dostlar, Ortaöğretimin durumu, ilköğretimden daha iyi değildir. Hatta, daha geri ve bozuk olduğu söylenebilir. Ortaöğretimden yararlanabilenlerin sayısı, ilköğretimin çok altmdadır.Bina, uygulama ve oyun bahçeleri, laboratuvarlar, işlikler, öğretmen kadroları konularında ortaöğretim, ilköğretime bir paralellik göstermektedir. Son yıllarda, «Bir müdürlü, bir mühürlü» ortaokulların sayısı hızla çoğalmıştır. Öteden beri yetersiz olan ders kitapları, öğrenim programları konularında, MC'nin eğitimi faşistleştirme doğrultusunda yaptıkları ortadadır. Ortaöğrenim gençliğinin zorla içine itildiği bunalımlar ortadadır. Ortaöğretim sistemi içinde sayısı çok yüksek olan klasik liselerin, üniversite ve yüksek okul kapılarına öğrenci yığmaktan başka bir işe yaramadığı açıktır. Ortaöğretimi yeniden ve hızla örgütleyerek meslek eğitimi veren kuruluşlar haline dönüştürmedikten sonra, yükseköğretim sorunlarına da çözüm bulmak mümkün değildir. Pekçok ülkede klasik ortaöğretim kurumlarının tarihe karıştığı, iş ve meslek eğitimi veren kurumlara dönüştürüldüğü bilinmektedir. Türkiye gibi, yoksulluğun yoğun olduğu ülkelerde ortaöğretim olanağına kavuşan pek az emekçi çocuğunun, bir de, yüksek öğretimden geçmeden bir işe ve mesleğe sahip olmaması toplumsal bunalımları derinleştiren önemli bir etkendir. Faşistlere teslim olmadıkları için okullarından atılan, sınıfta bırakılan 10 binlerce öğrencinin kayıpları karşılanmalıdır.

300 bin dolaylarında gencin, yüksek öğretim için sıra beklediği bir ortamda, yüksek öğrenim kurumlarında yaşanan çok yönlü olumsuzluklar, toplumu derinden etkilemektedir. MC, son üç yıllık uygulamalarıyla, yüksek öğrenim gençliğine düşmanlığını kanıtlamıştır. Gençliğin içine ajanprovakatörlerin sokulması, yüksek okullarda ve yurtlarda resmi destekle işgaller yaratması ve sürdürmesi, yüzlerce demokrat-devrimci gencin katledilmesinden birinci derecede sorumlu olması, egemen güçlerin gençliğe düşmanlığını ve hmcmı kanıtlamıştır. Sadece üniversitelerde şekli bir özerkliğin bulunması, yüksek öğrenim sorunlarının derinleşmesini getiren etkenlerden biridir. Oysa, tüm yüksek okulların ve üniversitelerin idari, mali ve bilimsel özerkliğe kavuşturulması, sorunu önemli öl-

ÇÜde Çözecektir. Yükseköğrenim *gençliğinin* demokratik talepleri behemehal gerçekleştirilmelidir. Öğrenci gençlik, yönetime katılmalıdır. Yurt, burs, kredi sorunları mutlaka çözülmelidir. Bugün ihtiyacın çok altında olan öğrenci yurtlarının önemli bir bölümünün, 300-500 kişilik faşist militanların işgalinde tutulması; izah edilemez bir durumdur. Gençliğin kanını akıtanlardan hesap sorulmadıkça, gençliğin haklı tepkileri durdurulamaz.

Devlet, gerek yükseköğrenim için sıra bekleyen yüzbinlerce gence, gerekse yükseköğrenimi tamamladığı halde, iş bulamayan gençlere iş sağlamak zorundadır. Bugün ülkede bir «diplomalı işsizler ordusu» vardır. İşsizliğin çözümü, hiç kuşkusuz köklü ve yapısal bir düzen değişikliğinden geçer.

Son üç yılda, en büyük tahribatın yapıldığı eğitim kurumlarının başında, öğretmen yetiştiren kurumlar gelir. Eğitim Enstitülerine öğrenci alımında uygulanan yöntemler, eğitim tarihimizin en büyük lekesi olmuştur. Bu sınavlarda bilgi, yetenek, aranmamış; siyasi düşünce yoklaması yapılmıştır. Faşist parti ya da dernekler den belge ve yazı getirenler, puanları ne olursa olsun, eğitim ensti tülerine, hem de ortaöğretim kurumlarına öğretmen yetiştirmek üzere alınmışlardır. Bu uygulamayı başarı ile yapabilmek için, önce eğitim enstitülerinin yönetim ve öğretim kadroları faşistleştirilmiştir. Tekelci sermayenin faşizm tercihi ortaya çıkıp, ağırlık kazanınca, öğretmen yetiştiren kurumları öncelikle ele almak, faşist güçler açısından doğru bir tercihtir. Ayrıca bu uygulama ile demokratik öğretmen hareketi, kaynağından kurutulmak istenmektedir. TÖB-DER'in karşısında alternatif bir örgüt tutturamayan egemen güçler, uzun vadeli bir hesapla ve ancak böyle bir uygulama ile, öğretmen hareketini etkisizleştirebileceklerini düşünmüşlerdir. Çoğu geri zekalılardan, eli insan kanma bulaşmış kişilerden bir öğretmen kadrosu oluşturma arzusu, gençliğe, emekçi halka ve tüm insanlığa karşı işlenmiş açık ve ağır bir suçtur.

Türkiye'de öteden beri eğitim emekçileri üzerinde baskılar uygulanır. Ancak I. ve II. MC dönemlerinde yapılan saldırı ve baskılar, bilim, eğitim ve öğretmen düşmanlığının açık kanıtı olmuştur. Bu dönemlerde kıyılan, sürülen TÖB-DER üyesi öğretmen sayısı 10.000'e yaklaşmıştır. Kıyım makinesi, faşist olmayan ve faşistlere teslim olmayan herkese karşı işletildiğinden kıyımın sayısal durumu kesin olarak bilinmemektedir. Bilinen odur ki, 26 üyemiz katledilmiş, yüzlercesi yaralanmış, yüzlercesi meslekten çıkarılmış, eşler birbirinden ayrılmıştır. MC'nin son aylarında fiili tecavüzler asistanlara öğretim üyelerine de uzanmıştı. '

TÖB-DER şube binaları sürekli faşist saldırılara hedef olmuştur. Türkiye öğretmenlerinin canevi sayılan TÖB-DER Genel Merkezi de üç kes bombalanmış; iki kez kapatılmıştır.

Ancak onur duyarak söyleyeyim ki, Türkiye eğitim emekçileri, eşine az rastlanır bir yiğitlikle, fedakarlık ve kararlılıkla sömürüye, faşizme, emperyalizme karşı direnmişlerdir. Öğretmenlerimiz, demokrasi nöbetinde işçi sınıfımızın en sağlam yandaşlarından olduklarını kanıtlamışlardır.

Bugün demokratik öğretmen hareketimizin en acil talebi grev silahı ile donatılmış sendika hakkıdır. Demokrasi ile yönetilen tüm ülkelerce eğitim bir işkoludur, eğitimcilerin sendikaları vardır. Dünyada, sadece Brezilya, Ekvator, Ispanya, Urdün, Liberya, Nikeragua, Peru ve Türkiye'de eğitim emekçilerinin sendikal hakları verilmemiştir. Oysa, çalışanların sendika kurmalarını zorunlu kılan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Roma Sözleşmesi, Avrupa Sosyal Yasası gibi uluslararası belgelerin altında Türkiye'nin de imzası vardır. Türkiye artık hiç değilse bu belgelerdeki imhasına sahip çıkmalıdır.

Türkiye'de, olanak ve fırsat eşitliğinin sağlandığı, insanların yetenekleri doğrultusunda geliştirildiği, özgür tartışma ortamının sağlanabildiği, öğretmen ve öğrencilerin yönetime katıldığı, herkesin kendi anadilinden eğitim görebildiği, emperyalist etkilerden arınmış, üretme ve işe dönük bir eğitim sistemine ihtiyaç vardır. Biçimde ulusal özde emekçi halktan yana eğitim dediğimiz demokratik eğitim, bu özellikleri taşımalıdır.

Değerli, işçi arkadaşlar, Eğitimci meslektaşlar. Halen, sadece Federal Almanya'da ve Batı Berlin'de 16 yaşın altında 350 bin Türkiye'n işçi çocuğu bulunmaktadır. Enaz bir bu kadar çocuk da ana babalarından uzak Türkiye'de yaşamaktadır. Bu çocukların eğitim sorunlarına, bugüne değin Türkiye Cumhuriyeti hükümetleri ve Federal Almanya Hükümeti maalesef ciddi şekilde eğilmemişlerdir. Göstermelik teşebbüsler, sorunu çözmekten çok uzak kalmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri, durmadan açık veren dış ödemeler dengesini kurmada, ekonomik dar boğazları aşmada yurt dışında çalışan işçileri sadece döviz makinesi olarak görmüşlerdir. Türkiye'de ihracatı elinde tutan bir avuç parababasma olmadık teşvik tedbirleri, vergi muafiyetleri uygulanırken; bırakalım devletin eğitim konusunda yurttaşlarına karşı olan Anayasal görevlerini, döviz gelirleri arasında en büyük dilim oluşturan işçi dövizlerinin küçük bir karşılığı olarak bile, bu soruna eğilinmemiştir. Üstelik son üç yıldan beri, öğretmen maskesi al-

tında faşist militanlar, imamlar buralara gönderilmiştir. Gönderilenlerin büyük çoğunluğu, eğitim yerine ya faşist örgütlenme ve şartlandırma yapmışlar; ya da din misyonerleri gibi çalışmışlardır.

Federal Almanya'da yaşayan Türkiye'li işçi çocuklarının çok kere kendi ana dillerinden ilköğretim görememesi büyük bir sorundur. Bu sorun Türkiye'li çocuklarda yetenek körlüğüne ve başarısızlıklara yol açmaktadır. Dil ve kültürün, insanın gelişiminde, üretici güçlerin gelişiminde çok önemli bir etken olduğu bilinir. Ana dilin hiç kullanılmaması, ya da unutturulması insanı kendi toplumuna yabancılaşırır; asimilasyona uğratır. Bir çoğu, kendi ana dilini henüz öğrenme aşamasında, başka bir dilden eğitim-öğretim görmeye zorlamak, onu daha baştan başarısızlığa itmek demektir. Salt bu nedenle onbinlerce Türkiye'li çocuğun cahil kalması, kendi temel eğitim sorununu çözmüş, eğitim alanında önemli ilerlemeler kaydetmiş olan Federal Almanya açısından da izah edilemez bir durumdur. Dünyada cahilliği yenmek tüm halkların ortak görevidir. Ve herşeyden önce bir insancıllık yaklaşımıdır. Kaldı ki, Federal Almanya makamları Türkiye'li işçilere «çalışmanız karşılığında ücretinizi veriyoruz. Çocuklarınızın eğitimi bizi ilgilendirmez» diyemez. Çünkü çağımızda işçi-işveren ilişkileri bu kadar basite indirgenemez. Herşeyden önce Türkiye'li işçilerin emeğine, yarattığı değere karşılık, çocuklarının eğitimine, bu sosyal ve kültürel sorunlarına ciddiyetle eğilmek gerekir.

Türkiye ve Federal Almanya arasında sürekli gidiş geliş olduğu için, buradaki Türkiye'li çocuklara öyle bir eğitim verilmelidir ki, ülkelerine döndüklerinde intibaksızlık çekmesinler. Burada daha ileri eğitim-öğretim basamaklarına devam ederlerse, büyük güçlüklerle karşılaşmasınlar; başarısız olmasınlar. Bu uyumu sağlamak belki güç, fakat olanaksız değildir. En büyük güçlük, okul sistemleri arasındaki farklılıklardan kaynaklanmaktadır.

Son üç yıldan beri özel amaçlarla gönderilen ve buralarda «konsolosluk öğretmenleri» denilen, çoğu yeteneksiz, faşist militan, din misyoneri durumunda olan sahte eğitimciler geri çekilmelidir. Türkiye'de yarattıkları faşist saldırganlığı buralara taşıyanlara, faşizm belasını yaşamış ve bu yüzden çok acılar çekmiş Federal Almanya'nın da kayıtsız kalmaması gerekir. Çünkü faşistler, tüm insanlığın ortak düşmanıdırlar.

Türkiyeli çocuklara özel dersler ve anadil için öğretmen bulmakta bir güçlük çekilmeyecektir: Çeşitli nedenlerle ve özellikle ekonomik siyasi baskılar yüzünden, mesleğinden ayrılarak yurt

dışında işçi olarak çalışan onbine yakın bir öğretmen potansiyeli vardır. Bu potansiyel, mutlaka değerlendirilmelidir. Halen yurt dışında işçi olarak çalışan meslektaşlarımızın içinde pedegojik formasyon, öğretmenlik sanatı ve yeteneği yönünden çok değeni binlerce meslektaşımız vardır. Üstelik bu meslektaşlarımız yabancı dil sorununu çözmüşlerdir. Çalıştıkları ülkelerin toplum özelliklerini, eğitim düzenlerini yakından tanımışlardır. Onbinlik bir öğretmen potansiyeli içinden rahatlıkla dört-beş bin öğretmen seçilebilir. Bu öğretmenler için kısa süreli kurslar açılabilir.

Yurt dışında çalışan işçilerimizin Türkiye'de kalan çocuklarının da özel eğitim sorunları vardır. Bir kere eğitim ailede başlar. Yurtta değişik ailelerin yanında, ya da bölünmüş aile ile birlikte kalan çocuklar birçok olumsuzluklarla karşılaşmaktadırlar. Sıcak ve tam bir aile ortamından yoksun olan çocuğun beslenme, barınma, sağlık, sevgi, eğitim-öğretim, aile ilişkilerinin olumlu yönde kurulması güçtür. Ailesinden uzak çocuklarda yanlızlık, güvensizlik, aile bağlarının zayıflaması, zararlı alışkanlıkların edinilmesi gibi gelişmeler olmaktadır. Ayrıca bu çocuklara ülkemizde yetişkin roü oynatılmakta, hiç de taşıyamayacağı sorumluluklar yüklenerek erken yaşlanmalarına neden olunmaktadır. Aileleri yurt dışında olan Türkiye'deki çocuklar için yatılı okuma hakkı mutlaka sağlanmalıdır. Böylece çocukların kontrolsüz kalması önlenebilecek, ailenin birtakım görevlerini okullar yerine getirebilecektir.

Yurt dışında çalışan işçilerin çocuklarının eğitim sorunlarını çöbemk üzere iki ülkenin tam yetkili eğitim bakanlığı görevlileri, Alman Sendikalar Birliği (DGD), Eğitim Bilim Sendikası (GEW), FİDEF, ve diğer işçi ve gençlik kuruluşları, Federal Almanya'daki Türkiyeli öğretmenlerin örgütlerinin temsilcileri, DİSK ve TÖB-DER temsilcilerinin ortak ve yoğun bir çalışma yapmaları gerekmektedir.

İVEDİ VE SOMUT ÖNERİLER

1. Yurt dışındaki Türkiye'li çocuklara kendi anadillerini unutturmayacak bir eğitim verilmelidir.

2. Bilindiği gibi Türkiye'li işçi çocuklarının tümünün anadili Türkçe değildir. Bu nedenle anadilleri Türkçe olmayan işçi çocuklarının kendi anadillerini öğrenmeleri sağlanarak İsveç'de görüldüğü gibi demokratik bir uygulamanın gerçekleştirilmesi.

3. Öğretmen ihtiyacının öncelikle yurt dışında halen işçi olarak çalışan öğretmenlerden sağlanması.

4. Türkiye'de kalan çocukların sağlıklı eğitimi için, yatılıliK hakkı tanınması.

5. Yurt dışına gönderilen sahte eğitimcilerin geri çekilmesi.

6. İşçi ailelerinin, çocuklarının eğitimi ile daha yakından ilgilenmesi; özellikle anadil öğrenimine yardımcı olması gereklidir.

7. Uzun süredir ihmal edilen yurt dışındaki çocukların uğradığı psikolojik tahribatı gidermek ve Önlemek için gecikmeden eğitsel rehberlik vegerekirse klinik çalışmalarına başlanması.

8. İşçilerimizin çalıştıkları yabancı ülkelerin, yurt dışı ve yurt içinde, ülkelerinde çalışan işçi çocuklarıyla ilgili eğitim-öğretim yatırımlarına katılmaları,

9. Gerek yurt içinde gerek yurt dışındaki okullarda demokratik eğitim ortamının hazırlanması.

10. Sofunda üaraf olan hükümetlerin, işçi ve öğretmen kuruluşlarının ortak ve koordineli bir çalışmaya girmeleri.

Değerli işçi ve eğitimci arkadaşlar,

Burada yapılan incelemelerin sonuçlarını ülkeye döner dönmez, bir rapor halinde yeni Milli Eğitim Bakanına sunacağım. Yeni Hükümetin yurt dışındaki işçilerin çocuklarının eğitimiyle, eskiye oranla daha yakından ilgileneceğini sanıyorum.

TÖB-DER ve üyeleri, son üç yıldan beri çok yoğun saldırı ve baskılara hedef olduğundan, çocuklarınızın eğitim sorunlarına yeterince eğitemedi. Şimdi faşist güçlerin nisbetende olsa gerilediği, özgürlüklerin gelişebileceği bir döneme giryoruz. TÖB-DER olarak, bir yandan işçi sınıfımızla birlikte demokrasi nöbeti tutarken, öîe yandan eğitimin-eğitim emekçilerinin tüm sorunlarına çözümler arayacağız. Yurt dışında çalışan işçi kardeşlerimizin çocuklarının eğitim sorunlarını kendi sorunumuz bileceğiz. Ancak biliyoruz ki; sizin de, bizim de, tüm emekçi halkımızın sadece eğitim sorunları değil, tüm sorunları; bağımsızlık, demokrasi mücadelesinin kesin başarısıyla temelli çözümler bulacaktır. İşçi sınıfımızın önderliğinde demokratik halk iktidarı kurulduğunda, üretici güçlerin önündeki tüm engeller kalkacak; sizler buralarda değil, güzel ve doğal kaynaklan zengin yurdumuzda, güçlü kollarınızla yeni bir uygarlığı başlatacaksınız. Savaşsız, sömürüşüz, özgür ve mutlu bir dünya kuracağız.

Saygılarımla.

DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYI
SONUÇ BİLDİRGESİ

TÖB-DER'in düzenlediği, 4-11 Şubat 1978 tarihleri arasında Ankara'da toplanan, başta DİSK olmak üzere çok sayıda demokratik kuruluşun katıldığı DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYFmız; devrimci, demokratik öğretmen hareketinin hayatî sorunlarını tartışmış, eğitimin çok yönlü bir değerlendirmesini yapmış, ve eğitimin demokratikleştirilmesi için verilmekte olan mücadelenin anahatlarını inceleyip belirleyen gündemindeki tüm konuları çeşitli boyutlarıyla irdeleyerek aşağıdaki konuları saptayıp duyurmayı kararlaştırmıştır : :

1 — Eğitim emekçilerinin biricik mesleki, yığınsal örgütü olan TÖB-DER; toplumun demokratikleşmesi, faşizmin geriletilmesi, sömürüşüz bir toplumun yaratılması; bağımsızlık, demokrasi, barış ve özgürlük mücadelelerinin, nihaî zafere doğru geliştiril^ mesi uğraşısı veren güçler arasında önemli bir yer tutan demokratik öğretmen hareketinin işçi sınıfı öncülüğünde her geçen gün , daha da güçlenip sağlamlaştığını kıvançla belirtir.

2 — Demokratik Eğitim Kurultayı, .bugüne değin halk güçlerimizin kurtuluş mücadelesinde yiğitçe yer aldıkları için, faşist ve diğer gerici güçler tarafından katledilen öğretmen kardeşlerimizi ve aynı şekilde hayatlarını kaybeden diğer tüm devrimci ve yurtseverleri saygıyla anar.

3 — Toplumumuzun demokratikleştirilmesiyle birlikte, eğitimin demokratikleştirilmesi amacıyla eğitimin bütün kademeleri ve tüm yönleriyle planlanıp programlanmasına, eğitim felsefesinin ilke ve amaçlarının belirlenmesine, öğretmenlerin demokratik ve mesleki örgütü TÖB-DER'in katılmasının zorunluluğuna inanır.

4 — Demokratik Eğitim Kurultayı,' öğretmen hareketinin en ivedi ekonomik ve demokratik sorunlarının başında grevli, toplu

sözleşmeli sendikalaşma hakkının geldiğini dile getirir. Kurultayımız, tüm çalışanların sendikalaşma hakkını benimser. Bu hak, tüm ücretli emekçiler için vazgeçilmezdir ve dünyanın dört bir yanında Eğitim, Bilim ve Kültür işçileri tarafından kullanılmaktadır. Eğitimin üretimle olan bağı, öğretmenlerin yaşama ve çalışma koşulları dikkate alındığında, eğitim emekçilerini tüm ücretli çalışanlar gibi içşilerin dışında düşünmek olanaksızdır. Bu ana düşünceden hareketle, DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYI :

A — Sendikal haklarımız doğrultusunda mücadelenin, uluslararası kardeş öğretmen örgütleri, demokrasiden yana sendikalar ve diğer meslek örgütleri başta olmak üzere, emekten yana siyasi güçlerle gençlik ve kadın kuruluşlarıyla güç ye eylembirliği içinde sürdürülmesine,

B — Hukuki bakımdan, 274 sayılı yasada yapılacak bir değişiklikle işçi tanımının genişletilerek eğitim emekçilerinin grevli-Toplusözleşmeli sendikalaşma hakkının gerçekleştirilebileceğine,

C — Bu. düzenlemenin işçi-memur ayrımını- belirleyen ilgili komisyon ve Bakanlar Kurulu kararı ile de yapılabileceğine,

D— Sendikal haklar kazanıldığında işkolu esasına göre Türkiye Eğitim, Bilim ve Kültür İşçileri Sendikası'nm kurulmasına, bu sendikanın DİSK'le bütünleşmesine,

E — Başta DİSK olmak üzere tüm demokratik kuruluşlarla dayanışma içine girilmesine, şimdiye değin bu uğurda verilen mücadelenin bundan sonra da daha yoğun ve kararlı bir şekilde sürdürülmesine ve tabanın benimseyerek getirdiği tüm demokratik mücadele yöntemlerinin kullanılmasına karar vermiştir,

5 — Demokratik bir eğitim, ancak demokratik bir toplumda mümkündür. Eğitim demokratikleştirilmesi uğrunda verilmekte olan mücadele, toplumumuzun içine girdiği genel demokratikleşme sürecinin önemli bir parçasıdır. Baskısız ve sömürüşüz bir toplum düzenini gerçekleştirebilmek amacıyla anti-demokratik tüm engellerin temizlenmesi, tarihsel bir görevdir.

Tüm emekçi sınıf ve tabakalara eğitim görme olanakları sağlanmadıkça, ezilen halkın demokratik özlemleri, dili ve kültürü üzerindeki ırkçı-şoven ve asimilasyoncu politika ve uygulamalara son verilmedikçe, üretici güçlerin özgürce gelişmesini sağlayan, gerçekten demokratik bir toplumdan ve eğitimden söz edilemez.

Türkiye'de yürürlükte olan ve emperyalist-kapitalist sistemce belirlenen üretimden kopuk, anti-demokratik, idealist, ırkçı-şoven

ve asimilasyoncu eğitim sistemi; üretici güçlerin özgürce gelişmesine olanak vermemekte; egemen güçlerin çıkarları ve dünya görüşü doğrultusunda şartlandırılmış üretken ve yaratıcı olmayan okur-yazar yetiştirmekte, ezilen ve sömürülen emekçi kitlelerin ileriye dönük mücadelesinde etkin görevler yüklenebilecek **kendine** güvenli^ gerçekten demokrat, dirençli insanlar yetiştirmemektedir.

Bu görüş ve düşüncelerle Demokratik Eğitim Kurultayımız :

A — Eğitim sisteminin, kitlelerin ilerici kültürünün öğretimini ve geliştirilmesini sağlayıcı bir niteliğe kavuşturulmasını, sınıfsal ve ulusal ayrıcalıklar içermeyen bir tarzda; biçimde ulusal, özde emekçi halktan yana bir içerik ve işlerliğe kavuşturulmasını,

B — Üretim güçlerinin özgürce gelişmesine büyük katkıda bulunan eğitimden tüm emekçi sınıf ve tabakaların eşit olarak yararlandırılmalarını,

C — Türkiye'nin de altına imza koyduğu İNSAN **HAKLARI** EVRENSEL BİLDİRGESİ, Avrupa İnsan Hakları Koruma Sözleşmesi, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı Sonuç Belgesi gereklerine uygun olarak insan hak ve özgürlükleri, halkların haklarının eşitliği ve kendi geleceklerini tayin ilkesi doğrultusunda herkese kendi anadilinde öğrenim yapma hakkının tanınmasını,

D — İlköğretimin her alanında görüldüğü gibi, özellikle Yatılı Bölge Okulları aracılığıyla sürdürülmekte olan, emekçi halk çocuklarını, kendi ulusal ve topluuısal değerlerine yabancılaştırmayı ve boyun eğdirip dirençsiz bırakmayı amaçlayan eğitime son verilmesini, tüm ilköğrenimin demokratik bir öz ve işlerliğe kavuşturulmasını,

E — Başta MC'nin ders kitapları olmak üzere, süregelen faşist, gerici ve bilimdışı öğretim programlarının ve **ders kitaplarının** kaldırılması, bunun yerine TÖB-DER ile işbirliği halinde, demokratik eğitimin gereklerine uygun olan öğretim programlarının ye ders kitaplarının hazırlanmasını,

F — Bilim, araştırıma ve inceleme üzerindeki anti-demofcratifc baskı ve uygulamalara son verilmesini,

G — Ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel yönden farklılıklarm bulunduğu Türkiye'de; bu özgül durumlar veri alınarak, yeni ve demokratik bir yaygın eğitim politikasının izlenmesini, okuma-yazma bilmeyen emekçi kitlelerin tümüyle okur-yazar hale getirilmesini,

H — Eğitim ve üretim arasında sıkı ve sağlam ilişkilerin kurulmasını ve insanın çok yönlü ve bütünüyle gelişmesini sağlamayı öngören, «politeknik eğitim» anlayışının ülkemiz koşullarına göre oluşturularak yaşama geçirilmesi için gerekli her türlü çalışmaları yapmadaki kararlılığını önemle vurgular.

İ — Devlet güdümündeki tüm İmam Hatip Okulları, Kuran Kursları gibi gerici eğitim kurumlarının sona erdirilmesi ve feodal eğitime karşı gerekli bütün alanlarda mücadele edilmesinin gereğini belirtir.

6 — Yükseköğrenim gençliğinin akademik özgürlüğünün ve üniversite, yüksekokul özerkliğinin gerçek anlamda sağlanması, bu kurumların faşistlerden arındırılarak, can güvenliğinin ivedi bir zorunluluk olarak gerçekleştirilmesi, yükseköğrenim öğrencilerinin ekonomik ve sosyal yaşam koşullarının iyileştirilmesi, eğitimde fırsat eşitliğinin tanınması ve öğrenci gençliğin merkezi demokratik, yığınsal örgütlenmesinin gerçekleştirilmesi zorunluluğunu belirtir.

7 — Öğretmenliğin özel uzmanlık isteyen bir meslek olduğu noktasından hareketle, Kurultayımız, öğretmen yetiştiren kurumların tek tip öğretim programları esasına dayalı merkezileştirilm> si, bunun için gerekli düzenlemelerin yapılması, böylelikle öğretmenlik mesleğinin heterojen unsurlardan oluşan karmaşık yapısının sona erdirilmesi ve öğretmen yetiştiren kurumların özerkleştirilerek demokratik bir yapıya kavuşturulması zorunluluğunu dile getirir.

8 — Kurultayımız, zorunlu ilköğretimde öğrenim masraflarının tamammın, öğretmenlerin kullandığı araç-gereçlerin giderlerinin devlet tarafından karşılanmasını talep eder.

9 — Demokratik Eğitim Kurultayı, eğitim emekçileri üzerindeki gerici politik baskıların kaldırılması, iş güvenliğinin sağlanabilmesi için öğretmenlerin, tayin, terfi ve diğer özlük işlerinin Milli Eğitim Bakanlığından özerkleşmiş Yüksek Öğretmenler Kurulu adlı bir kurul tarafından yürütülmesi ve bu alanda yargı organlarındaki statünün örnek alınmasını ister.

10 — Demokratik Eğitim Kurultayı, öğretmenlere ve memur statüsündeki bütün emekçilere, siyasal partilere katılma ve siyasal çalışma yapabilme, kendi siyasal düşünce ve kanılarını özgürce ifade edebilme hakkının sağlanması için bu konudaki yasal engellere, anti-demokratik uygulamalara karşı mücadeleyi savunur.

11 — 141-142 ve benzeri anti-demokratik ceza ve diğer yasa

maddelerinin kaldırılması, düşünce, yayın ve örgütlenme üzerindeki tüm yasak ve kısıtlamaların kaldırılması için mücadele eder.

12 — Kurultayımız, ezilen cins olan kadınlarımızın, eğitimde fırsat eşitliği talebini, Türkiye'de genel olarak eğitimin demokratikleştirilmesi çerçevesi içinde çözümlenmesi gereğini vurgular.

13 — Demokratik Eğitim Kurultayı, milyonlarca emekçi çocuğunun en ivedi gereksinimlerinden olan okul öncesi eğitim ve bakım olanaklarının sağlanması, işyerlerinde kreşlerin açılması, aynı durumdaki öğretmen çocuklarının kreş ve anaokulu sorunlarının da bu çerçeve içinde çözümlenmesi gereğini dile getirir.

14 — Kurultayımız; çocuk edebiyatı konusunda emperyalizmin bu alandaki beyin yıkama faaliyetlerine karşı mücadele ederken, devrimci, ilerici ve halkçı bir politikanın uygulanmasını ve bu yayın alanında TÖB-DER'e düşen önemli görevlerin mali olanaklar çerçevesinde sistemli ve programlı bir şekilde yerine getirilmesi gereğini belirtir.

15 — Demokratik Eğitim Kurultayı, Federal Almanya'dakiler başta olmak üzere yurtdışındaki emekçilerimizin yüzbinlerce çocuğunun kendi anadilinden eğitim ve öğretim yapabilmesi için gerekli ve yeterli olanakların sağlanması gereğinden hareketle, TÖB-DER; bir yandan ilgili yabancı hükümetlere ve onların şoven, asimilâsyoncu siyasetlerine karşı mücadele yürütürken, öte yandan, Türkiye'nin gerici halk düşmanı siyasi iktidarlarının bu amaçla yurtdışına gönderdiği faşist öğretmenlerin geri çevrilmesini ve oradaki eğitim kurumlarının da TÖB-DER ilkeleri çerçevesinde demokratikleştirilmesini savunur.

16 — Demokratik Eğitim Kurultayı, Türkiye öğretmen hareketinin ve tüm eğitim kurumlarının uluslararası meslek örgütleriyle ve öğrenim kurumlarıyla ilişki, karşılıklı işbirliği, dayanışma ve bilgi alış-verişini engelleyen yasa ve uygulamaların tümüyle kaldırılması zorunluluğunu vurgularken, uluslararası düzeyde FISE ilkelerini ve 11. Kurultay Kararlarını benimsediğini bildirir.

17 — Demokratik Eğitim Kurultayı uluslararası platformda :

A — Haklı savaşları destekleyen, haksız savaşlara, militarizme ve silahlanmaya karşı çıkan barış politikasını benimser, bu doğrultuda Türkiye'nin; emperyalist silâh tekelleri ve yerli işbirlikçileri tarafından sokulduğu silâhlanma yarışını protesto eder. Farklı sosyal sistemlere sahip ülkelerin barış içinde birlikte yaşama ilkesinden hareketle, sosyalist ve üçüncü dünya ülkeleriyle ekonomik, bilimsel, teknolojik ve kültürel işbirliğinin geliştirilmesini,

B — Yumuşama poltikasmın gereği olarak, politik detantın askerî detantla tamamlanması yolunda öncelikle nükleer ve kimyasal silâhların kaldırılmasını,

C — Emperyalizmin yeni yığınsal imha silâhlarından Nötron Bombasına karşı mücadelenin Türkiye'de de güçlendirilmesi yolunda çabalarmı yoğunlaştırmayı,

D — Emperyalistler tarafından tarihi bir uçak gemisi olarak kullanılmak istenen Kıbrıs'ın bağımsızlığına, toprak bütünlüğüne ve egemenliğine saygı gösterilmesini, bunun için Kıbrıs'la ilgili tüm Birleşmiş Milletler kararlarının uygulanmasını öngörür,

18 — Demokratik Eğitim Kurultayı, öğretmen hareketinin işçi sınıfımız başta olmak üzere, tüm emekçi halk güçlerimiz ve onların siyasal, ekonomik, demokratik örgütleriyle işbirliği ve dayanışmasının güçlenmesi gerektiğini belirterek, yukarıdaki sonuç bildirgesinin Türkiye kamuoyuna ve uluslararası kardeş kuruluşlara duyurulmasını kararlaştırmıştır.

19 — Demokratik Eğitim Kurultayı, TÖB-DER'in bugüne kadar sürdürdüğü bağımsızlık, demokrasi, barış ve özgürlük fcnücadelesinin güçlendirilmesi uğrunda örgütsel bütünlüğümüzün sağlamlaştırılması yolunda çaba göstermeyi vurgularken, eğitim emekçilerinin en ileri kolu olan TÖB-DER'in bu uğurda, her türlü baskı ve zulme karşı bugüne değin yılmak bilmez bir mücadele verdiğini ve bu yolda azimle ilerleyeceğini ilân eder.

Demokratik Eğitim Kurultayı Kararları

Karar No : 1

«EK DERS ÜCRETLERİ» İLE İLGİLİ **OLARAK 5.2.1978** GÜNÜ OYBİRLİĞİ İLE ALINAN **KARAR**

TBMM Bütçe-Plan Karma Komisyonu'nun 2.2.1978 tarihinde bitirdiği çalışmalarından sonra basın ve TRT'den edinilen bilgilere göre, orta ve yüksek dereceli okul eğitim emekçilerinin ek ders ücretleri yeniden düzenlenmiş, orta dereceli öğretim kurumlarında anılan ücret saat başına 60.- TL'na yükseltilmiş bulunmaktadır. Bu yaklaşımı kıvançla karşılıyoruz. Ancak, yurt düzeyinde çok daha ağır koşullar altında çalışan 200 bine yakın ilkokul eğitim emekçisi ve onların bakmakla yükümlü bulunduğu bir milyona yakın kitle ek ders ücretlerinden yoksun bırakılmıştır. Böylelikle de, anılan geniş kitle dar ekonomik koşullarıyla başbaşa bırakılarak, Anayasa ve yasaların ücrette eşitlik ve sosyal adalet ilkelerine aykırı bir durum yaratılmıştır.

Demokrat bir hükümetten, eşit işe eşit ücret ilkesine saygılı olması beklenirken, eğitim emekçileri arasında ücrette eşitsizliği arttırıcı bir yolun benimsenmiş olması, biz eğitim emekçilerinde derin bir üzüntü yaratmıştır.

Örgüt bütünlüğümüzü de parçalayıcı bir tutum olarak yorumlanmaya elverişli olan bu uygulamanın en kısa zamanda değiştirilmesini; sorunun önerilerimiz doğrultusunda çözümlenmesini zorunlu görüyoruz.

SORUNUN ÇÖZÜMÜNE **İLİŞKİN ÖNERİLER** :

1. 657 sayılı Devlet Memurları Yasasının 89. maddesine dayalı olarak çıkarılmış bulunan 15.7.1974 gün ve 7/8649 sayılı «Ek Ders Ücreti» Kararnamesinin, temel eğitim birinci kademe eğitim emek-

çilerini de kapsayacak biçimde yeniden düzenlenmesi, sorunun yürütme organı kademesinde, yasal düzeyde çözümüne olanak vermektedir.

2. Ek Ders Ücreti ile ilgili kararnamenin .kapsamı genişletilerek değiştirilmesine gidilirken, bir yandan da -Milli fcğitim Bakanlığı değişikliğin gerektirdiği yapısal düzenlemeyi en kısa zamanda ger-, çekleştirmelidir.

3. Eğitimin her kademesinde çalışan eğitim emekçilerine maaş karşılığı zorunlu ders saati 15 saat olarak saptanmalı; bunun üstündeki saatler için ek ders ücreti ödenmelidir. Ek dersler için ödenecek ücretler eşit olmalıdır.

4. Eğitim emekçilerinin;

a) Eğitsel çalışmalarına,
b) Ders hazırlıklarına,
c) Plan çalışmalarına,
d) Yazılı ve ödevleri okumalarına,
e) Öğretmenler Kurulu, zümre toplantılarına, okul-aile birliği, disiplin kurulu ve benzeri toplantılarına,
f) Bilinç düzeylerinin yükseltilmesi çalışmalarına karşılık olmak üzere, haftada 8 saat zorunlu ek ders ücreti ödenmelidir.

5. 1978 Açıkçalı yılı bütçesinin görüşülmesi sırasında, anılan kararnamenin genişletilmesi öngörülen yeni kapsamına uygun olarak, ilgili madde ve fasıllara ödenek konulmalıdır.

EK DERS ÜCRETLERİNİN EĞİTİMİN HER KADEMESİNDE UYGULANMASININ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ AMACIYLA BAŞVURULABİLECEK GİRİŞİMLER OLARAK :

1 — Basın toplantılarıyla konunun: kamuoyu ve ilgilere tüm yanlarıyla duyurulması,

2 — Kurultay'ı temsilen, TÖB-DER Genel Başkanı'nm Başkanlığında, Kurultayca seçilecek üyelerden oluşan bir komitenin, sorunu Milli Eğitim, Maliye Bakanları ile Başbakan ve Bütçe-Plan Karma Komisyonu ile Millet Meclisi Başkanları Je görüşerek, çözüm aranmasına ivedilikle başlanması,

3 — DEK'in kapanmış bildirisinde, konuya, tüm eğitim emekçilerine ve kamuoyuna maledilebilecek biçimde ve sağırlıkta yer verilmesi,

4 — Tüm TÖB-DER üye ve şubelerinin sorunun çözümü için önerilerimi^ doğrultusunda Parlementerlerin dikkatlerini konuya çekecek biçimde gerekli girişimlerde bulunmaları,

5 — Ek ders ücretine ilişkin Kararname'de ve 1978 Yılı but-Çe yasa tasarısında haklı istemlerimiz doğrultusunda değişiklik sağlanmaması durumunda, tabanın da görüşleri değerlendirilerek, örgütümüzün yetkili organlarının konuya ilişkin tavır ve kararını belirlemesini Kurultayımız karar altına alır.

Karar No : 2

EĞİTİM ENSTİTÜLERİYLE İLGİLİ 5.2.1978 GÜNÜ **OYBİRLİĞİYLE** ALINAN **KARAR**

M.E.B., 1.ve 2. MC iktidarları döneminde, yasalara ve Danıştay kararlarına rağmen, özel sınavlarla eğitim enstitülerine yerleştirilen onbinlerce faşist militanın öğrenimlerine devam etmelerine «insancıl» açıdan bakılarak izin verileceğini açıklamıştır.

; Bu açıklama, Danıştay kararlarını tanımama, hukukun üstünlüğü ilkesini hiçe sayma demektir.

Faşist güçler öğretmen yetiştiren kurumlar aracılığıyla gençlerimizi faşistleştinmek, demokratik öğretmen hareketini kaynağından kurutmak, faşizmi kurumlaştırmak, buraları faşist terörün üssü olarak kullanmak suretiyle toplumda yılgınlık yaratmak amacmdadıriar. Bu amaçlarını gizlemek ihtiyacını bile duymayan faşist partinin sözcüleri, iktidar olmanın yolunun devlet kurumlarını ve okulları faşistleştirmekten geçtiğini açıklamışlardır. , .

Bu kurumlarda faşist olmayan ilerici, devrimci, de^nokrat öğretmen ve öğrencilere, bırakınız öğrenim hakkının, yaşama hakkının bile tanınmaması, buraların faşist eğitim Karargahı, işkence yuvası, saldırı ve cinayet üssü olarak kullanılması bunun açık delilidir.

Yeni hükümet temsilcilerinin Danıştay kararlarını uygulayacaklarını söylemeleri üzerine, yuvalandıkları yerlerin ellerinden çıkacağı kuşkusuna kapılan faşist yönetici, öğretmen ve öğrenciler bombalı, silahlı, terörlerini artırmışlar, yurdun her yerinde izinsiz yürüyüşler yapıp, eğitim enstitülerini işgal etmişler, erken sömestri kararını tanımayarak M.E.B.'nı işgale kalkışmışlardır. MC liderleri de faşistlerin bu gözdağına arka çıkmışlardır.

Bakanın eğitim enstitüleri ile ilgili açıklamasının faşistlerin

tepkisi karşısında geri adım atma, faşistlere taviz vermekten başka anlamı yoktur. Bu taviz faşist güçleri daha da yüreklendirecektir.

Tüm Milli Eğitim Kurumlarında ve özellikle öğretmen yetiştiren kurumlardaki faşist yuvaların üstüne kararlı bir biçimde gidilmedikçe, bu yuvalar dağıtılmadıkça, can güvenliğini ve öğrenim özgürlüğünü sağlamak mümkün olmayacaktır. Faşist cinayetlerin önü alınmayacaktır. Çünkü yurt çapında işlenen cinayetlerde faşist militanların eğitim enstitülerinde yuvalandıkları bilinmektedir.

DEK olarak, Milli Eğitim Bakanlığının Kurultay çalışmalarımızın sürdüğü bir sırada aldığı bu karar, Kurultayımızın temsü ettiği geniş kitlenin mücadelesini en hafif, deyimi ile görmezlikten gelmek ve karşıya almak demektir.

150 bin üyesi, 650 şubesi ile TÖB-DER'le birlikte ülkemizdeki işçi sendikaları, meslek örgütleri, köy kooperatifleri, gençlik ve kadın örgütleri ile 40 demokratik örgütün temsil edildiği DEK olarak, eğitimdeki faşist yuvaların dağıtılması, can güvenliği ve öğrenim özgürlüğünün sağlanması, eğitimin ve toplumun demokratikleştirilmesi mücadelemizin kararlılıkla sürdürüleceğini, emekçi halkımıza bir kere daha duyuruyoruz.

DEK olarak, Milli Eğitim Bakanlığının faşist güçlere karşı her ileri adımını destekleyeceğimizi, taviz veren her adımın karşısında olacağımızı duyururuz.

DEK;

1. Eğitim enstitüleriyle ilgili Danıştay kararlarının geciktirilmeden uygulanmasını,

2. ÜSSYM'in puan sıralamasına göre eğitim enstitülerine yeni öğrencilerin alınarak yasa hükümlerine uyulmasını,

3. Eğitim enstitüleri ve öğretmen liselerinde örgütlendirilerek yerleştirilen her düzeydeki yönetici, öğretmen, memur ve diğer görevli faşist militanların zaman geçirilmeksizin bu görevlerinden alınmasını,

4. Danıştay kararlarına rağmen yıllardan beri görevlerine döndürülmeyen eğitim enstitüsü ve öğretmen lisesi öğretmen ve yöneticilerinin derhal eski görevlerine döndürülmesini,

5. Eğitim enstitüsü ve öğretmen liselerinde bu tahribatları yapan ve yaptıranlar "hakkında adli ve idari soruşturmaların derhal başlatılmasını talep eder.

Karar No : 3

İŞÇİ ALİ ŞAHİNİN ÖLDÜRÜLMESİ **OLAYINI** OYBİRLİĞİYLE KINAYAN 6 2.1978 GÜNLÜ **KARAR**

Faşist güçlerin ilerici, yurtsever, devrimci güçlere yönelik, amaçlı ve sistemli saldırıları devam etmektedir.

Dün de, daha önce faşist Rektör Hasan Tan'm gazabına uğrayarak çalıştığı ODTÜ'den atılan Genel -İş üyesi Belediye temizlik İşçisi Ali Şahin, oturduğu Seyranbağlan semtinde boğazlanmış olarak bulundu.

Faşist katliam; nefretle kınıyoruz. Hükümeti, öğrenim özgürlüğü, can güvenliğini en kısa sürede sağlamaya çağırıyoruz.

Karar No : 4

DİSK MADENİSİN KUTLANMASINA İLİŞKİN OYBİRLİĞİ İLE ALINAN 6.2.1978 GÜNLÜ **KARAR**

MESS'e karşı yiğitçe mücadele eden DİSK MADEN-İŞ üyesi kardeşlerimizin kutlanmasını DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYI karar altına alır.

Kemal Türkler
MADEN-İŞ Sendikası
Genel Başkanı

Türkiye İşçi Sınıfının en yiğit örgütü Sendikanızın MESS'e karşı sürdürdüğü yiğit direnişinin başarı ile sonuçlanmasından dolayı sizleri ve yiğit MADEN-İŞ üyesi kardeşimizi kutlarız.

DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYI

Karar No : 5

OKUL KİTAPLIKLARIYLA İLGİLİ 8.2.1978 GÜNLÜ OYBİRLİĞİYLE **ALINAN KARAR**

. I. ve II. MC iktidarları, okul kitaplıklarını okul kütüphaneleri yönetmeliğinden de yararlanarak, şartlanmış beyinler yetiştirme amacına uygun kendi eğitim politikalarına yönelik kitaplarla doldurmuştur.

Okul kitaplıkları faşist görüşleri egemen kılmak isteyen öğretmenlere kitap salık verme açısından yasal bir kılıf olmaktadır.

Bu kitaplar, «eser inceleme» adı altında çocuklara zorla okutulmaktadır.

Bu durumun ortadan kaldırılması çocukların sağlıklı kişilik geliştirmesine engel olan bu kitapların ayıklanması, okul kütüphaneleri yönetmeliğinin değiştirilmesi, eğitimin demokratikleştirilmesi açısından çok yararlı olacaktır. ,-

Ayıklanacak eserlerin saptanması, ve taslak okul kütüphaneleri yönetmeliği hazırlanması için bir komisyon. kurulması karar altına alındı.

Karar No : 6

TET'NİN DEK ÇALIŞMALARIYLA İLGİLİ TUTUMUNU KINAYAN 8.2.1978 GÜNLÜ KARAR

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu 5 gündür çalışmalarını sürdürmekte olan Türkiye eğitim emekçilerinin özlük, meslek sorunlarının ve daha pek çok bilimsel konuların tartışıldığı DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYI'na gereken ilgiyi göstermemekte, Türkiye eğitim emekçilerinin örgütü TÖB-DER'in düzenlediği, başta DİSK olmak üzere tüm demokratik kuruluşların fiilen katıldıkları Kurultayımızı herhangi bir çalışma gibi göstermektedir. TRT'nin bu tavrını kınar, bundan böyle gereken ilginin gösterilmesini dileriz.

Karar No : *1-*

ROJA WELAT GAZETESİ ÜZERİNDEKİ BASKILARI OYBİRLİĞİYLE KINAYAN 8 2.1978 GÜNLÜ KARAR

Yıllar boyu ilerici, demokrat, devrimci basın ve kültür üzerinde uygulanan ve düşünce özgürlüğünün kültür ve sanat alanındaki özgür gelişmeyi hiçe indiren ağır baskılar günümüzde de devam etmektedir. Son yıllarda bu baskıların daha da şiddetlendiği görüldü. Birçok yazar, yayıncı, gazete ye dergi sorumlusu, hatta bunların sahipleri, dağıtıcıları, okurları, baskı ve kovuşturmalara saldırı ve işkencelere uğradılar. Faşist saldırganlık; sonucu hayatlarını yitirenler oldu. İktidar son aylarda Türkçe-Kürtce dillerinde yayın hayatına atılan Roja Welat gazetesini yayından alıkoymak için Anayasayı da açık biçimde çiğnedi. Bunu başaramayınca, gazetenin fiilen basımını, dağıtımını ve okunmasını engellemek için ağır polisiye tedbirlere başvurdu. Bu gazeteyi dağıtan ve okuyan birçok kişi. halen çeşitli illerde tutuklu bulunmaktadır.

KURULTAY'ımız, basın ve kültür üzerinde süregelen ağıt baskıların düşünce özgürlüğü ile bağdaşmadığını, bu uygulamaların gerek 1961 Anayasasına, gerek Birleşmiş Milletler **İnsan Hak-**

lan Evrensel Bildirisine ve Helsenki Konferansı İlkeleri başta olmak üzere diğer uluslararası sözleşmelere aykırı düştüğünü antidemokratik, ırkçı ve şoven bir karakter taşıdığını belirtir. Kurultayımız, tüm ilerici, demokratik basın ve bü arada Roja Welat gazetesi üzerindeki ağır baskıları protesto eder, bu duruma bir an önce son yerilmesini ister.

KURULTAY'ımız, ülkemizde düşünce özgürlüğünün tam anlamıyla gerçekleşmesinin gereği ve bir parçası olarak basın ve kültür üzerindeki her türlü engellemenin kaldırılmasını ve her türlü ırkçı-şoven uygulamaya son verilmesini ister ve bu uğurda mücadele eder.

Karar No : **8**

KIBRIS TÜRK ÖĞRETMENLER SENDİKASI'NIN
KUTLANMASI İÇİN 9.2.1978 GÜNÜ **OYBİRLİĞİYLE**
ALINAN KARAR

Örgütümüz TÖB-DER'in yakından izlediği dayanışma içine girdiği Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikasının ve dişer kamu personelinin yürüttükleri grevin başarıyla sonuçlandığını öğrenmiş bulunuyoruz,

KURULTAY'ımız, Kıbrıs Öğretmenler Sendikasına başarılarından ötürü aşağıdaki kutlama mesajını göndermeyi oybirliğiyle ; karar altına alır.

Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası Genel Başkanlığına

KIBRIS

Hükümetin sendika ve grev hakkınıza yönelttiği saldırı üzerine başlattığınız genel grevin, başarıyla sonuçlandığını öğrenmiş bulunuyoruz.

Bu onurlu mücadele, Kıbrıs halklarının sürdürmekte olduğu bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin bir parçasıdır.

Bu direnişle, ırkçı, kukla yöneticilere* bu haklarınızın bir daha gaspedilmeyeceğini öğretiyorsunuz.

DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYI üyeleri olarak, başarılarınızı kutlar, dostça selâmlarımızı iletiriz.

DEMOKRATİK EĞİTİM
KURULTAYI

Karar No : 9

DEK'in FİLİSTİN VE ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELESİ VEREN DİĞER HAIKLARIN YANINDA OLDUĞUNU BİLDİREN, 9.2.1978 GÜNÜ OYBİRLİĞİYLE ALDIĞI KARAR

Ulusal kurtuluş mücadelesi veren halkların kurtuluş savaşlarının emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı zafer kazanacağına olan sarsılmaz inancımızla Filistin halkının ve öğretmenlerinin, emperyalizme ve siyonizme karşı verdiği haklı mücadelelerini TÖB-DER'in düzenlediği DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYI olarak destekleriz.

Karar No : 10

MC'NİN DERS KİTAPLARI İLE İLGİLİ 10 2.1978 GÜNLÜ OYBİRLİĞİYLE ALINAN KARAR

MC döneminde hazırlanan ve halen okutulmakta olan; gerici, ırkçı, şoven ders kitaplarının toplatılarak okutulmasının yasaklanmasını,

Eğitimimizdeki emperyalist, militarist ve gerici etkilerin kırılması, genç nesillerin, dünya barışı, uluslararası işbirliği, halklararasv dostluk, temel hak ve özgürlüklere saygılı, hoşgörülü biçimde yetiştirilmesi amacına yönelik ders kitaplarının hazırlanmasını,

Başta Nazım Hikmet, Sabahattin Ali olmak üzere ilerici, demokrat, devrimci yazar ve düşünürlerin, makale, öykü ve şiirlerinin ders kitaplarına alınarak okutulmasını,

Ders kitaplarının idealist dünya görüşünden arındırılarak, bilimsel ve öze kavuşturulmasını KURULTAY'ımız kara*[1] altına alır.

Karar No : 11

TÖB-DER'İN ÖDÜLLÜ YARIŞMALAR DÜZENLEMESİ KONUSUNDA 10.2.1978 GÜNÜ OYBİRLİĞİYLE ALINAN KARAR

İlerici, devrimci sanat eserlerinin geniş halk yığınlarına ulaştırılabilmesi için TÖB-DER'in her yıl Roman, Öykü, Çocuk Edebiyatı vb. dallarda ödüllü yarışmalar düzenlemesi gerektiğini karar altına alır.

DEK Sendikalaşmak İçin Somut Mücadele Yöntemleri Komisyonu Raporu

NEDEN SENDİKALAŞMAK İSTİYORUZ ?

Türkiye emperyalizme bağlı geri kalmış bir ülkedir. Emperyalizmin her gün ağırlaşan genel ve yapısal bunalımının yoğun etkisi altındadır. Egemen sınıflar yaşadıkları ekonomik bunalımın faturasını emekçilere ödetmek istemektedirler. Buna karşılık, bsışta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi kitlelerin yaşam koşullarım iyiye götürmek, ekonomik demokratik hakları korumak ve geliştirmek için verdikleri mücadele, tüm baskılara karşın güçleniyor, yükseliyor, Emperyalizm ve yerli ortakları, emekçi kesimlerin mücadelesini bastırmak, ezmek için yoğun bir biçimde faşist baskı ve zulüm uyguluyor. Irkçı-şöven-asimilasyoncu baskıları yoğunlaştırıyorlar. Egemen sınıfların siyasal temsilcileri ülkeyi yönetemez durumdalar.

Yaşam ve çalışma koşulları gün geçtikçe ağırlaşan eğitim emekçileri de, diğer emekçi kesimler gibi sınıf mücadelesinin içinde yer alıyorlar. Ve bu mücadelede işçi sınıfının yanında saf tutuyorlar. Eğitim emekçileri, diğer emekçi kesimler gibi, kurtuluşlarının işçi sınıfının kurtuluşundan ayrı olamayacağını görüyorlar.

Toplu sözleşmeli-grevli sendikal haklar mücadele emperyalizm me, faşizme, ırkçılığa, şovenizme feodal gericiliğe karşı, sömürüsüz-savaşsız bir dünya, daha iyi çalışma ve yaşam koşulları, uluslararası dayanışma ve eğitimin demokratikleştirilmesi için verilen mücadelenin bir parçasıdır.

Sınıf mücadelesinin tarihi göstermiştir ki, çalışanlar sermaye kesimleri karşısında bir güç olmak istiyorlarsa örgütlü olmak zorundadırlar. Yine tarih doğrulamaktadır ki, günümüzde sömürü

hala devam ediyorsa, bu sömürücü sınıfların örgütlü olduğu içindir. Tüm bunlardan dolayı, sömürüye karşı savaş örgütlü olmak zorundadır.

Sömürüye karşı mücadele işçi sınıfının bilimi doğrultusunda yürütülmelidir. Bu mücadelede toplu-sözleşmeli, grevli sendikal haklar, çalışanların ekonomik-demokratik haklarını koruyup geliştirmeleri, bağımsızlık-demokrasi-özgürlük mücadelesine daha etkin bir biçimde katılabilmeleri için etkin bir araçtır. Toplu sözleşmeli grevli sendikal haklarla, tüm emekçiler gibi eğitim emekçileri de, İşçi sınıfının yanında saf tutarak sınıf ve kitle sendikacılığı ilkel doğrultusunda, işçi sınıfının kurtuluşundan ayrı olmayan kendi kurtuluşları için mücadele edeceklerdir.

TÜM BU NEDENLERLE, EĞİTİM EMEKÇİLERİ OLARAK «TOPLU SÖZLEŞMELİ, GREVLİ, SİYASAL HAKLI SENDİKAL HAKLAR İÇİN MÜCADELE»Yİ SÜRDÜRMEYE KARARLIYIZ.

DİĞER ÜLKELERDE KAMU KESİMİNDE ÇALIŞANLARIN ÖRGÜTLENMESİ :

Uluslararası platformda kamu kesiminde çalışanların örgütlenme hakları birçok sözleşme ve yasalarla belirlenmiştir.

Uluslararası çalışma örgütü (ILO) 'nın 1975 yılında Cenevre'de toplanan «Kamu Hizmetleri Teknik Konferansı»na sunulan raporunda çeşitli ülkelerdeki kamu görevlilerinin sendikal hakları üz5rine geniş bilgi verilmiştir. Bu bilgilere göre Dünyada kamu görevlilerinin sendikalaşma hakkının yasaklandığı 8 ülke Ekvator, Etiyopya, Ürdün, Liberya, Nikaragua, Peru, İspanya ve Türkiye'dir. Birçok ülkede de kısıtlanmış biçimde sendikal haklar vardır.

Silahlı kuvvetler mensupları, sendikalaşma hakları en çok sınırlamaya tabi tutulan kesimdir. Bununla birlikte Silahlı Kuvvetler mensuplarının da sendikal örgütlenme hakkına sahip olduğu ülkeler vardır.

Avusturalya, Danimarka, Finlandiya, Federal Almanya, Lüksemburg, Norveç, İsveç ve İngiltere'de Silahlı Kuvvetler mensupları mesleki çıkarlarını korumak için sendikal örgütlenme hakkına sahiptirler.

Almanya'da bazı kamu personelinin aylıklı ayda ücretli çalışanlar ile birlikte Alman Sendikaları Konfederasyonu (DGB) yada

Bağımsız Alman Aylıklı Çalışanlar Sendikaları (DGA) çatısı altında örgütlenmişlerdir. Üyelerinin özellikle, memur olan Alman Kamu Görevlileri Konfederasyonu (DGB) vardır. Alman Sendikalar Konfederasyonu'nu oluşturan 16 sendika arasında bulunan **Kamu** Hizmetlileri, Ulaştırma ve Haberleşme, üyelerinin büyük bir bölümünü memurların oluşturduğu sendikalardır.

Avusturya'da Avusturya Sendikalar Konfederasyonü'nun 16 sendikasından dördü, Demiryolu İşçileri, Posta işçileri, Belediye Görevlileri, Merkezi ve Eyalet Yönetimleri Sendikaları kamu görevlilerini örgütlemişlerdir ve toplu sözleşme görüşmelerinde ortak platform oluştururlar.

Bundan başka şu ülkelerde kamu görevlileri sendikaları vardır :

İsviçre'de İsviçre Kamu Hizmeti Personeli Federasyonu, İsviçre Sendikalar Konfederasyonu, İsviçre Hiristiyan Sendikaları Konfederasyonu, Belçika'da Hiristiyan Kamu Görevlileri Federasyonu, Genel Kamu Görevlileri Sendikaları Federasyonu, Fransa'da İsveç'te, Kanada'da, Bulgaristan'da, Japonya'da, Singapur'da, Pakistan'da ve Arjantinde'de kamu görevlileri sendikalaşmalardır.

İkinci Dünya Savaşı sonrası döneminin en önemli uluslararası öğretmen Sendikası (FİŞE) (Öğretmen Sendikaları Uluslararası Federasyonu) dir. FİSE'nin temeli 1946 yılında Paris'te Dünya Sendikalar Federasyonu Başkanı tarafından Sendika Konferansı'nda atılmıştır. FİSE'nin kuruluşuna en büyük katkı, Fransız Öğretmen Sendikalarından FEN (Ulusal Eğitim Federasyonu) den gelmiştir.

FİSE'nin kuruluşuna katılan öğretmen sendikaları şu ülkelerden gelmişlerdir: Fransa, Belçika, İtalya, ABD, Latin Amerika, Meksika, Küba, Peru, Çekoslovakya, Polonya, Macaristan, Vietnam,

İngiltere'nin en geniş öğretmen örgütü olan NUT (Öğretmenler Ulusal Birliği) 1870'de kurulmuştur. İngiltere'de öğretmenleri temsil eden Öğretmenler Ulusal Derneği 1923'te kurulmuş, bir diğer sendikal örgüttür.

Yukarıda örneklerini verdiğimiz sendikaların hemen hepsi de Ulusal ve Uluslararası düzeyde işçi sendikalarıyla birlikler oluşturmuşlardır.

Ülkemizde Kamu Kesiminde Çalışanların Sendikalaşma Deneyimi :

Grevli toplu sözleşmeli sendika hakkı isterken, Türkiye'de kamu kesiminde çalışanların yaşadığı deneyi değerlendirmek gerekir. Türkiye işçi Sınıfı sendika hakkını 1947'lerde kazandığı halde, grev ve toplu sözleşme hakkı 1961 yılma kadar baskı ile engellenmiştir.

1961 Anayasası ile işçiler grevli toplu sözleşmeli sendika hakkına kavuşmuşlardır. 1961 Anayasasının 46. maddesi kamu kesiminde çalışanların sendika kurabileceğini öngörmüştür. Ancak 46. maddenin kapsamına giren Devlet Personeli Sendikaları kanunu 8.6.1965 tarihinde: çıkabilmiştir. Bu kanuna göre, kurulacak sendikaları gerçek anlamda sendikalar olmaktan ziyade sosyal yardım derneklerine benzemesi öngörülüyordu.

1 — Sendikalar, gerçek bir sendikal mücadeleyi yürütmek için mutlaka gerekli olan grev, toplu sözleşme, gösteri ve protesto yürüyüşleri yapma gibi haklardan yoksundurlar.

2 — Kamu kurumları (sendikanın çalışma alanlarında) içinde sendikal faaliyetler kısıtlanmıştır.

3 — Kanunda örgütlenmeyi parçalayıcı, sendika enflasyonuna yol açıcı hükümler vardır.

4 — Sendika yöneticileri her türlü güvenceden yoksundur.

Zaten kanun hazırlanırken, parlamento komisyonlarında ve Millet Meclisinde, memur sendikalarının yönetime yardımcı kuruluşlar olması gerektiği görüşü ağır basmış, onların, gereğinde işçi sendikaları gibi üyelerinin hak ve çıkarları için devlet yönetimine karşı direnme özgürlüğüne sahip olmalarına şiddetle karşı çıkumıştır.

624 sayılı kanunun yetersizliğine rağmen, yürürlüğe girmesinden sonraki birbuçuk yıl içinde üye sayıları az olmakla birlikte 332 tane sendika kurulmuştur. Bunların en güçlüleri, TÖS-İLK-SEN ve TEK-SEN'dir.

624 Sayılı Kanunun 14. maddesi sendikaların yapabilecekleri görevleri saymıştır. Bunlara göz attığımız zaman sendikaların derneklerden farklı bir kuruluş olarak görülmediği ortaya çıkmaktadır. Sendikalardan beklenen, büyük çoğunlukla, sosyal nitelikli işlerdir. Halbuki önemli olan sendikaların yönetime karşı bir mücadele aracı olmasıdır. Bazı sendikalar yasal sınırları zorlayarak, gerçek anlamda mücadele etmişlerse de, çoğunlukla faaliyetleri sosyal yardım tipi işler olmuştur. 1970'lere gelindiğinde sendika sayısı 400'ü geçmiş, bunların arasından ancak 151 sendika üyelerinin hak

ve çıkarları için yönetimi uyarmış, 69 sendika yazılı bildirilerle yönetimi protesto etmiş 37 sendika protesto yürüyüşleri düzenlemiş ya da bu tür eylemlere katılmış, 2 sendika üyelerini boykot eylemine götürmeyi başarmıştır.

YASAL DURUM

Uluslararası alanda

1 — Türkiye Büyük Millet Meclisince onaylanarak yasa niteliği kazanan ve Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 1948 yılında ilan edilmiş 'İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nde herkesin sendika kurma hakkı kabul edilmiş ve bu konuda kamu görevi yapanlarla bunun dışında kalanlar arasında herhangi bir ayırım yapılmamıştır. Bildirinin 4. maddesinde şöyle denilmektedir :

«Herkesin menfaatlerinin korunması için sendikalar kurmaya ve bunlara katılmaya hakkı vardır.» (R.G. 27.5.1949 gün ve 7217)

2 — Yine 4.11.1951 gününde Roma'da imzalanarak ilan edilen, Türkiye Büyük Millet Meclisince de kabul edilerek yasa niteliği kazanan ve Resmi Gazetede ilan edilerek yürürlüğe gireri Roma Sözleşmesi'ne göre her yurttaşın, kişi tabaka ya da meslek ayırımı yapılmaksızın sendika kurmaya hakkı olduğu kabul edilmiştir. Bu sözleşmenin II. maddesinin birinci bendinde şöyle denilmektedir :

«Her şahıs asayişi ihlal etmeyen toplantılara katılmak ve başkalarıyla birlikte sendika tesis etmek ve kendi menfaatlerini korumak üzere, sendikalara girme hakkı dahil olmak üzere dernek kurma hakkına sahiptir.» (R.G. 19.3.1954 gün ve 8662)

3 — Uluslararası Çalışma örgütü konferansı tarafından 1948 yılında kabul edilmiş bulunan sendika'özgürlüğüne ve sendika hakkının kullanılmasına ilişkin 87 numaralı sözleşmenin ikinci nıaddesinde de şöyle denilmektedir.

«Çalışanların ve işverenlerin her hangi bir ayırım yapılmaksızın ve önceden izin alınmaksızın diledikleri örgütleri kurmak ve bu örgütlere, tüzüklerine uymak kaydıyle, üye olmak hakkı vardır.»

4 — öte yandan Türkiye'nin de katılmasıyla 18 Ekim 1968 gününde kabul edilen Avrupa Sosyal Yasası da sendika hakkını. hiç bir ayırım yapmadan herkes için temel bir hak olacak ilan etmiştir. Bu yasanın birinci bölümünün 3/b. maddesinde :

«Bütün çalışanlar ve işverenler iktisadi ve sosyal çıkarların korunması için ulusal ve uluslararası örgütler içinde birleşme özgürlüğü hakkına sahiptir.» denilmektedir.

5 — Türkiye tarafından da imza edilen Helsinki sonuç belgesi'nin VII. maddesinde de, İnsan Hakları Evrensel Bildirisi ile tüm çalışanlar için tanınan sendika kurma haklarının gerçekleştirilmesi kabul edilmiştir.

6 — Bilindiği gibi Anayasanın 65. maddesi, «USULÜNE GÖRE YÜRÜRLÜĞE KONULMUŞ MİLLETLERARASI ANLAŞMALAR KANUN HÜKMÜNDEDİR. BUNLAR HAKKINDA 149. ve 151. MADDELER GEREĞİNCE ANAYASA MAHKEMESİNE BAŞVURULAMAZ.» demektedir.

Anayasanın bu hükmüne göre, Türkiye Büyük Millet Meclisince onaylanan ve yürürlüğe konulan Uluslararası anlaşmaların uygulanması ve hayata geçirilmesi zorunludur. Bu anlaşmalarda sendika kurma hakkı, hiçbir ayırım yapılmaksızın tüm çalışanlara ve bu arada kamu görevlilerine de tanınmış olduğundan, ülkemizde memura bu hakkın tanınması, anılan anlaşmalara ve devletin uluslararası taahhütlerine aykırı düşmektedir.

Ülkemize gelince

961 Anayasası 46. maddesi ile işçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlileri için sendika kurma hakkını tanımış, ancak toplu sözleşme ve grev hakkını tanımamıştı. 12 Mart faşizmi döneminde Anayasada yapılan değişiklik sonunda kamu görevlilerinin bu kısıtlı sendikal hakları da ellerinden alınmış ve Anayasanın 119. maddesine bir fıkra eklenerek kamu görevlilerinin meslek kuruluşları biçiminde örgütlenmeleri öngörülmüş ve bu kuruluşların yasa ile düzenleneceği kabul edilmiştir. Ancak bu yasa günümüze kadar çıkarılmamıştır.

Çözüm yolu

Çözüm yolu, yukarıda açıklanan ve altında imzamız bulunan uluslararası anlaşma hükümlerine göre, kamu görevlilerine topıd sözleşmeli ve grevli sendika hakkını tanımak devletin görevleri arasmda ve yükümlülüğü altındadır. Bu anlaşmaların Anayasamızın 65. maddesine göre yasa hükmünde olup uygulanmaları gerekir.

Uluslararası anlaşmaları imza eden öteki devletler anlaşma hükümlerine uyarak kamu görevlileri içinde sendika kurma hakkı-

m tanımışlardır. Günümüzde Türkiye, dünyada, meûiurlarının sendika hakkı olmayan 8 ülkeden birisidir. Bu hakkı tanımayan öteki ülkeler de Brezilya, Ekvator, ispanya, Ürdün, Libya, Nikaragua ve Peru gibi ülkelerdir.

Her ne kadar 12 Mart faşizmi döneminde ve Sıkıyönetim koşullarında, basının susturulduğu, kamuoyunun baskı altına alındığı bir dönemde, geçerliliği tartışmalı Anayasa değişiklikleri ile 46. maddede düzenlenmiş olan kamu görevlilerinin sendika hakları kaldırılmış ise de, değişiklik gerekçelerinden bu hakkın öz olarak değil biçimsel olarak kaldırıldığı, memur sendikalarının «memur kuruluşları» adı altında yeniden kurulmağının öngörüldüğü açıkça anlaşılmaktadır.

Gerek bu açıdan ve gerekse devletin asli ve sürekli görevlerinin üst düzeydeki yönetim ve denetim kademelerince yürütüldüğü görüşünden hareketle, üst düzeyde yönetim ve denetim görevi yapanlar dışındaki çalışanlara toplu sözleşme ve grev hakkını içeren sendika kurma hakkının tanınmasını zorunlu görüyoruz.

SENDİKALAŞMA MÜCADELESİNİN HEDEFİ :

Sendikal haklar için mücadele eden sendikasız kamu çalışanlarının, sendikalılaşma doğrultusundaki hedefi «GREVLİ-TOPLU SÖZLEŞMELİ, SİYASAL HAKLI SENDİKAL HAKLARI ELDE ETMEK VE İŞÇİ SINIFI SENDİKALARINDA ÖRGÜTLENMEKTİR», Sendikal haklarımızı elde ettiğimizde işçi sınıfının ilerici sendikal hareketi içinde yeralmak doğrultusunda mücadele edeceğiz.

Sendikal haklar konusunda bazı çarpık yaklaşımları irdelemek de zorunludur. Bugün, siyasal iktidarda da bulunan bir görüş, «sendikasız kamu çalışanlarına sendika hakkının tanınacağını ancak grev hakkının daha ileriki tarihlerde tanınabileceğini» ifade . etmektedir. Grevsiz sendika hakkının çalışanlara pek bir anlam ifade etmediği açıktır. Bu konuda diğer bir çarpık görüş de «sendikasız kamu çalışanlarının işçi sınıfı sendikalarında değil de, ayrı sendikalarda örgütlenmesi gerektiğini» savunan «elit sendikacılık» görüşüdür. 1965 - 1970 döneminin grevsiz-toplu sözleşmesiz işçi sınıfından kopuk memur sendikacılığının başarısızlıkları, bu konuda yeterli bir göstergedir. Her iki çarpık yaklaşım da işçi sınıfı ve diğer çalışanların sendikal birliğini önlemeye yöneliktir. DEK, her iki yanlış görüşüde mahkûm etmekte ve sendikal hakların yukarıda belirtilen ifade doğrultusunda gerçekleşmesiyle anlamlı olacağmı belirlemektedir.

Sendikal haklara sahip olmakla sorun yine de tümüyle çözümlenmeyecektir. «İş Yasalarındaki antidemokratik hükümlerin iptali», «Genel grev, dayanışma, sempati ve siyasi grev haklarının elde edilmesi», «Lokavtın yasaklanması», «İşkollarmın sayısının azaltılması» v.b. hedefler için de mücadele sonuna değin sürdürülmek zorundadır.

Sendikal haklar mücadelesinin de bir parçası olduğu ekonomik-demokratik mücadele bağımsızlık demokrasi özgürlük mücadelesinin bir parçasıdır ve bu sorunun da, gerçek çözümü Türkiye emekçilerinin nihai kurtulüşuyla mümkündür.

ÜLKEMİZDE ÇALIŞANLARIN ÖRGÜTLÜLÜĞÜ :

Ülkemizin çarpık kapitalist yapısının ve bu yapı üzerinde biçimlenen siyasi yapının bir sonucu olarak, çalışan kesimlerin örgütlülük düzeyi düşüktür. İşçi sınıfına sendikal hakkının tanınışından bu yana 30 yıl, grev ve toplü-sözleşme hakkının tanınışından bu yana 10 yılı aşkın süre geçmiş olmasına karşın, işçi sınıfının da örgütlenme düzeyi düşüktür. Milyonlarca tarım işçisi isa, bu haktan yoksundur. Geniş köylü kitleleri büyük ölçüde Örgütlenmeden yoksundur.

Resmi verilere göre Sosyal Sigortalar'a bağlı işçi sayısı 2 yon, Emekli Sandığına bağlı ücretlilerin sayısı 1 Milyon 145 bin dolayındadır. Bağ-Kur ve özel sendikalar da eklendiğinde, toplam sigortalı ücretli sayısı 4 milyon dolayındadır. Buna göre, toplam I I-gortalı sayısı iktisadi faal nüfusun dörtte biri oranındadır. SSK, Emekli Sandığı, Bağ-Kur ve özel sendikalara bağlı toplam sigortalı ücretliler ise ücretlilerin % 6O'ı kadardır. Bu rakamların gösterdiği, değil sendikalı olmak ücretlilerin % 40'mın sigortalı bile olmadığıdır. Çalıştırdıkları işçileri sigortaya kaydetmeyen işyerleri, 1976 yılında toplam işyerlerinin üçte ekisidir.

. Türkiye'de sigortalı statüsünde olup, yasal olarak sendikalılaşabilecek 2 milyona yakın çalışanın önemli bir bölümü de sendikalara üye değildir. Çalışma Genel Müdürlüğü, sendikalı işçi sayısının 1,2 milyon olarak vermektedir. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'na göre ise, sendikalı işçi sayısı 870 bin kişidir.

Sendikal haklara sahip olmayan kamu çalışanlarının (memur-mühendis, mimar, öğretmen, sağlık personeli v.b) örgütlülük düzeyi de yetersizdir. Bu kesimlerin örgütlendiği demokratik kitle örgütleri temsil ettikleri kitlenin önemli bir bölümünü kapsamamaktadırlar.

Öte yanda, ((mesleklerini icra edebilmek için meslek odalarına kaydolmak zorunda olan mühendis, mimar, doktor ve avukatların örgütlülüğü gönüllü ve iradeye dayanan bir seçimin sonucu değildir.»

300 bin dolayındaki öğretmen kitlesini örgütlemeyi, amaçlayan TÖB-DER 150 bin eğitim emekçisinin, yine 300 bin dolayında büro emekçilerini Örgütlemeyi amaçlayan TÜM-DER 50 bin bura emekçisini örgütleyebilmiş burumdadır ve bu alanda sn yüksek örgütlenme düzeyi de bu iki örgütte gözükmektedir.

Bu somut gerçeklik, demokratik kitle örgütlerinin temsilcisi oldukları kesimlerin çoğunluğunu kapsama yolundaki çalışmalara ağırlık verilmesi gereğini açıkça vurgulamaktadır.

Ülkemizin sosyo-ekonomik yapısından kaynaklanan nedenlerle, kamu emekçilerinin örgütlenme bilincinin yeterli düzeyde olmamasının doğal sonucu olan bu durumun giderilmesinde örgütlere büyük görevler düşmektedir. Anadolunun en ücra köşelerine kadar örgüt yapısını ulaştıracak ve kitleleri örgütlemek üzere aktif çalışmalar sürdürebilecek bir örgüt yapısı ile sorunun çözümü mümkündür. Böylesine yaygın bir çalışmanın merkezi ve güçlü kitle örgütleri aracılığı ile yapılabileceği açıktır. Kamu emekçileri arasında zaten sınırlı bir sayıda bulunan ilerici demokrat kadroların çok sayıda örgüte dağılması kitleleri örgütleme çalışmalarının hızını azaltacaktır.

Egemen güçlerin işçi sınıfına dayatması sonucu ortaya çıkan 34 işkolunu memur örgütlenmesinde de veri olarak almak egemen güçlerin isteğine uygun, emekçi kesimin çıkarlarına ters düşer.

D.E.K. kamu emekçilerinin örgütlülük düzeyinin arttırılması için tüm ilericilerin, demokratların, devrimcilerin güçlerinin birleştirilmesinin, örgütlenmenin merkezi ve güçlü bir kitle örgütünün çatısı altında sürdürülmesinin gereğini kabul eder. Töb-Der, Tüs-Der gibi iş kolu örgütleri ile Tüm-Der ve Tüted gibi birden fazla işkolu kapsayan örgütlerin birlikte güçlendirilmesinin gereğine inanır. SENDİKAL HAKLARA SAHİP OLUP DA FİİLEN SENDİKASIZ OLAN KESİMİN SENDİKALILAŞMALARI DOĞRULTUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR :

Bugün birçok kamu ve özel kesim işyerinde sigortalı statüsünde çalışan teknik eleman ve memur özel okullarda çalışan çok sayıda öğretmen sendikal haklara sahip olduğu halde, fiilen sendikasızdır. Çalışanların mesleki demokratik kitle örgütlerine, ilerici-devrîmci işçi sendikalarıyla ilişki kurup bu kesimleri varolan sen-

dikal haklarını kullanır duruma getirme doğrultusunda önemli görevler düşmektedir. Bu konuda demokratik kitle örgütlerince sürdürülen çalışma hızlandırılmalı, merkezi düzeyde ele alınacak bir çerçeveye bağlanmalı ve etkin çalışmalar yapılmalıdır.

Somut Eylemler :

Grevli toplu sözleşmeli sendika hakkımızı alma mücadelemiz, Türkiye emekçi halkının yürüttüğü bağımsızlık demokrasi özgürlük mücadelesi bir bütünlük taşır. Örneğin Türk Ceza Kanunun 141-142 maddelerinin iptali için sürdürdüğümüz mücadele, grevli toplu sözleşmeli sendika hakkımızı alma mücadelemizle içiçedir. İçiçeliğin doğal sonucu olarak bütün çalışanların örgütleri bu mücadeleyi birlikte yürütmeli, özellikle işçi sınıfımızın ileri sendikal örgütü DİSK'in katılması doğrultusunda çalışılmalı. Sorun yasal düzenlemeyi gerektirdiği ve siyasi olduğu için konu eri geniş kitlelere mal edilmeli ve yaratılan kamuoyu yasal düzenlemeler için bir baskı aracı olarak kullanılmalıdır.

Çalışanların, sermaye sınıfının- iktidarına karşı mücadelede, uluslararası dayanışmasının başarımıza etkisini ve zorunluluğunu dikkate alarak, grevli toplu sözleşmeli sendika hakkı mücadelesi veren bütün örgütler, TÖB-DER'in FİSE'ye üye olduğu gibi, uluslararası merkezi örgütlerine üye olmak için etkinlik göstermeli, uluslararası her platforda sendika hakkımız dile getirilmeli çalışanların uluslararası örgütlerinin grevli, toplu sözleşmeli sendika hakkımızı alma mücadelemize katkıları istenmeli.

Demokratik Kitle Örgütleri Olarak :

Çalışanların birliğinin sağlanması için mücadelemizde anti-emperyalist anti-faşist anti-şöven çalışmalara özel bir önem vermeliyiz.

Merkezi düzeyde sürdürülmekte olan, demokratik kitle örgütleri ortak eylem birliği çerçevesinde mücadele veren örgütlerin temsilcilerinden oluşarr, «Kamu kesiminde çalışanların sendikalaşma mücadelesini yürütme komisyonu kurulmalıdır.»

Bu komisyon demokratik kitle örgütleri platformunun da onayını alarak bir eylem programı hazırlanmalıdır.

Grevli toplu sözleşmeli sendika hakkımızı amaç ve yöntemlerini içeren bir rapor hazırlanmalı, hazırlanan bu rapor, bütün örgütlerin tabanlarına, diğer kuruluşlara ve çalışanların uluslararası örgütlerine gönderilmeli.

Grevli toplu sözleşmeli sendika hakkımızı alma mücadelemizi daha geniş kitlelere mal etmek sorunu bilince çıkarmak amacı ile, bölgesel kurultaylar düzenlenmeli.

İmza kampanyaları, afiş, bildiri, pul, el ilanı gibikitle propaganda araçlarından yararlanılarak sorun, eylem programına bağlı olarak, sürekli ya da aralıklı olarak kitlelere anlatılmalı.

— Merkezi ve bölgesel kapalı salon toplantıları miting ve yürüyüşler düzenlenmeli.

— Sendikalaşma mücadelesi veren örgütler, başta DİSK olmak üzere diğer çalışanların, siyasi ve demokratik örgütlerinin de desteğini alacak, daha etkin demokratik direnişlere hazırlanmalıdır.

İlköğretim Sorunları ve Çözüm Yolları

Komisyon Raporu

Komisyonumuz, hazırlanan panel bildirgelerini inceledi. Şu konulara değinmeyi gerekli gördü :

EĞİTİM :

Eğitim sorunlarının çözümünün aslında iktidar sorunu olduğu, bu yüzden gerçekten demokratik ve sosyalist bir eğitim için yürütülecek bir uğraşın, proletaryanın sınıf uğraşısının bir parçası olarak yürütülmesi gerektiği/eğitimin tüm emekçilerin yararına yeniden düzenlenmesini, iktidarın işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesinin bir sonucu olacağı temel bir gerçektir.

Eğitim-öğretim politikası konularında öncülük rolü, işçi sınıfının devrimci partisine düşer. Parti, sadece öncü ve devrimin örgütleyicisi değil, aynı zamanda proletaryanın öğretmenidir.

Eğitimin çağdaş görevi, insanlara, doğayı kendi gereksinimleri doğrultusunda değiştirilmesini ve ondan daha da çok yararlanılmasını öngörür.

Eğitim-öğretim araçlarını elinde bulunduran ve politik güç olarak devlete damgasını vuran sınıfların çıkarlarına göre biçimlenen, bir üstyapı kurumudur. Öyle olduğu içindir ki, tarihte üretim araçlarını elinde bulunduran sınıflar, eğitime yön ve önem vermişler; sınıfsal çıkarların korunması ve kitlelerin belli doğrultularda koşullandırılmasmda eğitimi; etkili bir araç olarak kullanmışlardır. Bir üstyapı kurumu olan eğitim, aynı zamanda temelin değişiminde daha ileri, bir üretim biçimine geçişin sübjektif koşullarını oluşturmada etkili bir araçtır. Emperyalist eğitim, kişiyi tek

yanlı geliştirdiği, geldiği sınıfa yabancılaştırdığı ve kapitalist üretimin bir parçası haline getirdiği giderek, insanı, yarattığına yabancılaştırdığı için bilimsel gelişmeye engeldir. Oysa, eğitim, kişinin çok yönlü ve özgül gelişimini sağlamalıdır.

Emperyalist, kapitalist zincirin halkalarından biri olan ülkemizde eğitim, gerici, ırkçı, şoven, özümlemeci (asimilasyoncu) teokratik niteliktedir. Emperyalistlerin dayatmasıyla, ülkemizde eğitime, yıllar yılı emperyalist ülkelerin eğitim uzmanları, ya da bu ülkelere gönderilen ve beyinleri iyice yıkanmış yerli uzmanlar tarafından yönlendirilmiştir.

Eğitim düzenimizin emperyalist, feodal, ırkçı, şoven, özümlemeci, baskıcı ve GERİCİ ETKİLERDEN KURTARILARAK-BİÇİMDE ULUSAL-ÖZDE EMEKÇİ HALKTAN YANA bir niteliğe kavuşması, demokratikleşmesi gerekmektedir.

Kısacası eğitim, kişilerin toplum içinde davranışlarını belirleyen uygulanış biçimine göre, kitleleri, mevcut düzenin yanında; ya da karşısında yeralmasını sağlayan, yaygın ve de etkin bir araçtır. Sınıflı toplumlarda, eğitim, üretim araçları gibi, egemen sınıfların tekelindedir. Ekonomiye halcim olan güç, ülkenin eğitim-öğretiminde de belirleyicidir. «Üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olanlar, manevi üretim araçlarına da sahip olurlar.»

EĞİTİMİN DEMOKRATİKLEVTİRİLMESİ :

Kapitalist toplumlarda «insanın özgür ve çokyönlü gelişmesi ülküsü» gerçekleşemez. Çünkü burjuvazi, eğitimi de kendi egemenlik araçlarından biri durumuna sokar. Böylelikle eğitim, kapitalist toplumlarda gerçek demokrasi doğrultusu şöyle dursun, burjuva demokratik doğrultuda da bile, tam anlamıyla değil, bir azınlığın, (burjuva sınıfının) sınıfsal çıkarlarına elverdiği ölçüde demokratikleşebilir. Kaldı ki, burjuvazi, kapitalist sömürü düzenini sürdüremez duruma düştüğünde o alabildiğince daralttığı demokrasisini bile, (tabi gücü yeterse), rafa kaldırıp, faşizmini kurar. İtalya, Almanya, Japonya, İspanya, Portekiz'de, ülkemizde ise 12 Mart ve kısmen de MC dönemlerinde olduğu gibi..

Burjuva demokrasisinin en fazla geliştirilmiş olduğu, metropol emperyalist ülkelerde bile, eğitim, burjuva sınıf niteliğini alabildiğine taşır.

Temel eğitim hakkı, insanların doğuştan varolan, «vazgeçilmez, devredilmez» eğitim hakkının tamamı değil, ancak kullanım

olanağı sağlamak üzere, toplumların ya da devletlerin sorumluluk altına girdiği bir kısmıdır. Aslında tüm insanların bir insan hakkı olan eğitim hakkının bir kısmını değil; tamamını kullanmak istemeleri en doğal haklarıdır. Ne var ki en gelişmiş uygar kapitalist toplumlarda bile, eğitim hakkının herkes tarafından sonuna kadar kullanılmasına olanak yoktur.

Demokratik eğitim, doğanın, toplumun, insanın yorumunda bilimsel, yani maddi gerçeğe uygun düşen materyalist bir bakış açısıyla kitlelerin eğitimini gerektirir. Ancak, özünde böylesine bir eğitim, gerçeğe uygun düşer, kitlelere doğruları öğretir. Kitlelerden yana olan, onların çıkarlarına uygun düşen eğitim budur. Yine eğitimin demokratik olması, onun biçimde ulusal olmasını, zorunlu kılar. Her halkın eğitimi, kitlelere maddi gerçeğin taşınması ve onların bununla donanması, en iyi şekilde ulusal dil aracılığıyla mümkündür. Herhangi bir halka, ulusal dilini bir eğitim aracı olarak kullanma olanağı vermeyen bir eğitim sistemi demokratik bir eğitim sayılamaz.

Türkiye'nin güncel ivedi sorunu, ülkenin demokratikleşmesidir. Türkiye egemen niteliğiyle kapitalist olmakla birlikte, geri bir kapitalist ülkedir. Türkiye'de kapitalizm, yani altyapı geri olduğu için, üstyapı da gelişmiş kapitalist ülkelerin demokrasileri düzeyinde oluşmamıştır. Türkiye'de demokratikleşme, öncelikle politik alanda ivedidir. Demokrasinin sınırlarının genişletilmesi, düşün, söz, basın yayın ve örgütlenme özgürlüğünün engelsiz sağlanması geciktirilemeyecek kadar ivedidir. Toplumun gelişmesi, bu noktaya gelip dayanmıştır. Ne var ki, günün birinde demokrasi mücadelesinin bu noktaya gelip dayanacağını bilenler önlemlerini aldılar. Halkın dünyayı doğru kavramasını ve demokrasi mücadelesine katılmasını engellemek için özellikle eğitime ambargo koydular.

Demokrasi mücadelesinin ta başında ön saflarında yürüyenler, Ethem Nejat'lar, daha sonra da Tonguç'lar eğitimin ulusal ve demokratik niteliğe kavuşması için öneriler getirmişlerdi.

Eğitimin demokratikleşmesinden somut olarak şunları anlamak gerekir :

1 — Eğitim hakkından yararlanmanın demokratikleşmesi,

2 — Eğitimin içeriğinin demokratikleşmesi, (programların, ders kitaplarının çağdaş ve bilimsel bir öze kavuşturulması),

3 — Eğitim yönetiminin ve denetiminin demokratikleştirilmesi,

Eğitimin demokratikleştirilmesi mücadelesini daha somut kavramak için ilkokul programlarının irdelenmesinde yarar vardır. 1945 tarihli ilkokul programının başlangıç kısmında, «ilkokulun eğitim ve öğretim ilkeleri» kısmında yazılanlar son derece ilginçtir. Burada, ilkokul «ilkokul milli bir eğitim kurumudur» başlığı altında şu türden şeyler yazılıyor... «Okulda, her derse, milli ereklere ulaştıracak birer vasıta olarak bakılmalıdır. Tarih, yurttaşlık bilgisi, türkçe, coğrafya, aritmetik, resim-iş, beden eğitimi, müzik, hayat bilgisi ve tabiat bilgisi derslerini verirken, öğretmenin en çok dikkat edeceği nokta Türk milletine, Türk yurduna ve milli meselelere ait bilgiler üzerinde durmak.. Meselâ tarih dersinde öğretmenin vazifesi birtakım bilgileri sadece öğretmekten ibaret değil, tarihin eski zamanlardan beri, Türk milletinin hakim yaşadığını, başka milletlere kültürünü yayarak onlara hayatın her yönünde güzel örnekler verdiğini, onlara daha mesut ve daha rahat yaşaıma yollarını öğrettiğini, Türk milletinin dünyanın dört bir tarafından kurduğu yüksek uygarlık hayatını vücudunu hayata getirmek için ne kadar fedakârca zorluklara göğüs gerdiğini canlı misallerle göstermektedir.

1968 tarihinde çıkarılan ilkokul programında aynı milli hedefler vurgulanıyor ve öğrencinin kişisel teşebbüse değer verecek şekilde yetiştirilmesi isteniyor. MC döneminde alelacele çıkarılan ders kitaplarında da bu şovenizm ve ırkçılık daha da hızlandırılmıştır. Bozkurt resimleri, kitapları süslemekte, ergenekon masalları daha da fütursuzca genç beyinlere bir gerçek gibi sunulmaktadır. Bundan asıl amaç, emekçi kitlelerin özgür ve insanca bir yaşam uğruna sömürü ve zulme karşı yürüttükleri demokratik, devrimci mücadeleden alıkoymak, burjuvazinin emrinde gerici, saldırgan, faşist beslemeler yetiştirmektir.

Ayrıca, anadili Türkçe olmayan milyonlarca insanın kendi anadillerini kullanma hakkından yoksun bırakılması da, eğitimde fırsat eşitsizliğinin en büyük örneğidir. Aynı zamanda anti-demokratikliğinin de göstergesidir. Aslında programların ve anti-demokratik uygulamaların yasal dayanağı Milli Eğitim Temel Yasasıdır. Bu yasanın 11. maddesinde şöyle denilmektedir. «Eğitim kurumlarında Anayasada ifadesini bulan Türk milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasi olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilmez» denilmektedir.

PLANLAMA :

Eğitim planlamasını, yalnız eğitimin nicel genişlemesiyle il-

gili yanını alıp, nitel hiçbir şeyi değiştirmeden daha büyük yapmaya çalışan bir uğraşı olarak algılamak yanlıştır. Planlamanın böyle anlaşılmasından ileri gelen yaklaşımlar, onun niteliğini istenilen hedefler, yönünden bile sınırlamaktadır,. Sözkonusu yanlış anlamanın nedeni, planlamanın yoğun bir biçimde sayılmalara dayanan çalışma yöntemini gerektirmesidir. Ama sayılmanın, bir olgunun gölgesinden başka bir şey olmadığı ve olguların nicel kadar nitel de olduğu unutulmamalıdır.

. Eğitim planlaması gelecekle ilgilenir. Ancak geçmişten de yararlanır. Gelecekteki karar ve uygulamalar için basit bir uğraş değil, bir bilimsel basamaktır. Planlama, yalnız nereye gidileceğini değil, nasıl ve en iyi hangi yoldan gidileceğini araştıran sürekli bir süreçtir. Planın kâğıda dökülmesiyle, onaylanmasıyla iş bitmez, planlamanın etkili olabilmesi için kendi uygulamasıyla ilerleme kaydedilip, kaydedilmediğiyle, önceden görülmeyen engeller, ve onları yenme yollarıyla da ilgilenmek gerekir.

BESLENME

Beslenme, sağlık ve eğitimin birbirinden.ayrı değerlendirilmesi olanaksızdır. Eğitim ve öğretimden sağlıklı sonuçlar alınabilmesi için gerekli temel koşulların yaratılması zorunludur. Ki, bunların da kuşkusuz en başında beslenme ve sağlık gelir.

Besin gruplarının yeterli oranda alınmamasına «beslenme yetersizliği» hiç yiyecek maddesi bulamama aşamasına-«açlık» denilmektedir.

Yeterli miktarda yiyecek maddesi bulunmasına rağmen, biyolojik yapının gerekleri bilinmeyerek beslenme durumuna da «kötü beslenme» denilmektedir..Bunun bir başka adı da gizli açlıktır.

Açlık ve beslenme yetersizliği, yıpranmış, sağlıksız, uyuşuk, zekâ düzeyi düşük, ve köle ruhlu insan ve toplum oluşturmada en büyük etkenlerden birisidir.

Bu açıdan bakıldığında konunun sınıfsal karakteri açık-seçik görülür. Çünkü, itaatkâr, köle ruhlu, uydu toplum tipi, emperyalizmin varlığını sürdürebilmesi için aradığı en uygun koşuldur.

Yapılan araştırmalara göre, okul öncesi çağı ölmeden geçebilen her 12 çocuktan birisi, beş-altı yıl gibi kısa bir zaman kesiti olan ilköğretim çağında ölmektedir. Bu oran % 8,5'luk yüksek bir orandır.

Açlığın ve beslenme yetersizliğinin bu çağ çocuklarını yüksek oranda suça ittiği de saptamalar arasındadır. Öte yandan Anaya-

sa'nm 52. maddesi, tüm halk kesimlerinin gereği gibi beslenebilmesi için gerektiği önlemleri almak için devleti görevli kılmıştır. Gene, Anayasa'nm bu hükmünden hareketle 222 sayılı ilköğretim Yasa^ sı, beslenme eğitimi uygulamasını öngörmüş, fakat, bu uygulama, beslenme eğitimi adı altında ABD'nin üretim artığı bayat gıda maddelerinin emperyalist propaganda aracı olarak dağıtılmasından başka bir şey olmamıştır.

Bu uygulamaya karşı öğretmenlerin öncülüğünde halkımız arasında yaygınlaşan tepkilerden dolayı biraz yöntem değiştirilmiş," merkezi yerlerde çevresel olanaklarla beslenme eğitimi uygulaması konulmuştur. Bu uygulama da kendiliğindenlik için olduğundan, okula en gösterişli yiyecek maddesi taşıma haline getirilmiş; ekonomijt sıkıntılar içinde bulunan emekçi ailelere, yeni sıkıntılar getirmiş ve emekçi çocuklarında kişilik kırıcı, psikolojik kompleksler yaratmıştır.

İLKÖĞRETİME ÖĞRETMEN YETİŞTİREN KURUMLARIN TARİHÇESİ:

Selçuklu ve Osmanlı döneminden başlayarak eğitim-öğretim kurumlarının geçmişinde medreselere ve enderun mekteplerine rastlamaktayız. Tanzimat dönemine gelince, bu dönemde ilk kez erkek ve kız öğretmen okulu açıldığını görüyoruz.

Cumhuriyet döneminde okullaşma, kırsal alanlara doğru az da olsa yayılma göstermiş ve giderek 17 Nisan 1940'ta Köy Enstitülerinin kurulması gerçekleştirilmiştir. Köy Enstitüleri, şehirden uzakta ve merkezi köylerde kurularak bu okullara tamamen köylü kız ve erkek çocukları alınmıştır. Bu kurumlarda üretime dönük, eğitim programları uygulanarak geri bırakılmışlığm zinciri kırılmak istenmiştir. Bu zincir, feodalitenin elinde bulundurduğu zincirdi ve burjuvazi işte bunu kırmayı amaçlıyordu. Burjuvazinin bu çıkarları yanında Köy Enstitülü öğrenciler, (iş içinde, işle birlikte) giderek sınıf bilinci kazanıyor, sömürüye karşı çıkan tavırları geliştiriyordu. Bu gelişmeler giderek burjuvazinin korkulu rüyası haline geldi. Sınıf çıkarı açısından köy emekçilerinin bilinçlenmesini engellemek için K. Enstitülerine bir son vermek gerekiyorudu ve öyle yaptı. 27.1.1954 yılında Enstitüler kapatılarak emekçi halkın bilinç* lenmesi sözde engellendi. Enstitüler kapatılınca ilköğretmen okullarına dönüştürüldüler. Bu, Köy Enstitüleri yerine program ve yönetmelikleri bütün içeriğiyle gerici, sayısal yönleriyle de son derece yetersiz.öğretmen yetiştirme politikasına dönüş demekti. Bu geriye gidiş, günümüze değin sürüp gelmiş ve hatta öğretmen okullarının

öğretmen liseleri haline dönüştürülmesiyle öğretmenlik mesleğinin yadsınması boyutlarına değin vardırılmıştır. Öğretmen okullarını, öğretmen liselerine dönüştürerek buralarda okuyan yoksul halk çocuklarını faşizme kitle tabanı oluşturmak için koşullandırma çalışmalarının sonu hâlâ gelmiş değildir. Böylesi bir çalışmayla, eğitim emekçilerinin sınıfsal bilinçlenmeleri, emekten yana ağırlık koymaları önlenmek istenmiştir. Fakat, buna rağmen, bir TÖB-DER'in oluşmasını, geniş halk yığmlarıyla öteki demokratik kitle örgütleriyle birlikte Emekçi Halktan yana savaşımını önleyememişlerdir.

İLKÖĞRETİMDE IRKÇI, ŞOVEN, ÖZÜMLEMECİ ÖĞELER :

Farklı ulusların yaşadığı Türkiye'de Halkların dilinin ve bunun yanısıra kültürünün tutarlı, demokrat sosyalist öğelerinin üzerindeki baskı ve yasaklamalar fayda vermeyince, asimilasyona yönelik başka önlemler alınmıştır. 1960 tan sonra, doğuda bir dizi yatılı bölge okulları açıldı. Bu okulların açılışına gerekçe olarak bölgede yerleşim birimlerinin dağınıklığı, bu nedenle de okul yapımının güçlüğü ileri sürülmektedir. Oysa, asıl amacın çocukları küçük yaşta ailelerinden koparark anadillerini unutturmak, onları burjuvazinin şoven, ırkçı, dünya görüşüyle eğitip koşullandırmak olduğuna kuşku yoktur. Nitekim, ellibeş kadar yatılı bölge okulunun 48'i, doğudadır. Geriye kalan yedisi ise, diğer bölgelerde benzer özellikler gösteren yörelere yapılmıştır. Ancak tüm bu ırkçı-şoven propagandalar, baskılar, asimile etme çabaları sonuç vermedi. Doğu'da okulların duvarına dersliklere asılan «bir Türk dünyaya bedeldir.» «Ne mutlu Türküm diyene» sinsinden sloganlarla tüm bu baskılarla, yasaklarla istenilen hedefe ulaşılamadı, ulaşılmazdı. Egemen sınıfların bu politikası, ilerici, demokrat, yurtsever ve devrimcillerin saflarında iflas etmiştir. Devrimci güçler, gerçekten ilerici aydınlar bu çağdışı baskı politikasını benimsemiyor, ona karşı çıkıyorlar. Türkiye'de yaşayan, halkların dilleri ve kültürleri üzerindeki bu baskı, hiç kuşkusuz, tüm Türkiye emekçilerinin çıkarlarına ters düşmektedir. «Bütün ülkelerdeki öğretim politikalarının temeli şu olmalıdır : Anadilde özgürlük, demokratik ve maddi dünyaya dönük bir öğretim sisteminin uygulanması.»

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ :

Komisyon olarak sorunlarımızın çözümünü üç başlık altınla toplamayı yararlı gördük :

I — Eğitim alanında demokratikleşme önerileri :

a — Eğitim, biçimde ulusal, özde emekçi halktan yana, toplumun demokratikleştirilmesine hız veren bir öze kavuşturulmalıdır.

b — Programlar, halkın gereksinimlerine, ülkenin koşullarına, çağın gereklerine, bilimin verilerine göre yeniden düzenlenmelidir.

c — Öğretmen yetiştiren kurumların her yönde bütünlüğü bozucu yasa ve yönetmelikleri kaldırılmalı, öğretmenlik mesleğinde tam birlik sağlanmalıdır.

d — Tüm yöneticiler öğretmenler tarafından seçilmelidir.

e — Tek tip kitap sistemine dönülmelidir. Öğretmen yetiştiren kaynaklar birleştirilmelidir.

f — Örgütlenme özgürlüğü sağlanmalıdır,

g — 222 sayılı yasa demokratikleştirilmelidir.

h — Eğitimde ırkçı, şoven, asimilasyoncu öğelere son verilmelidir.

i — Öğretmen yetiştiren kurumlar faşistlerden arındırılmalıdır.

j — Yurt dışındaki işçi çocuklarına Demokratik Eğitim haklarının tanınması ve ileri demokrat, devrimci öğretmenlerin yurt dışına gönderilmesi gereklidir.

k — Özel eğitime muhtaç olanların sorunları demokratik bir çözüme kavuşturulmalıdır.

1 — Asimilasyoncu bir amaçla kurulan yatılı bölge okulları demokratik bir öze kavuşturulmalıdır.

2 — EKONOMİK SORUNLARIMIZA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ :.

a — Eğitim emekçilerine sendika hakkı verilmeli, bu sendika grev ve toplu sözleşme silahlarıyla donatılmalıdır.

b — Öğrenim yapan öğretmen çocuklarına 500-1500 TL. arasında burs verilmeli.

c — Köy öğretmenlerine köyde çalıştıkları süre için, emeklilikte yıpranma süresi hakkı tanınmalı, ilkokul öğretmenlerine ek ders ücreti verilmeli, böylece öğretmenler arasındaki yapay ayrılık kaldırılmalıdır. (15 saatin üzerindeki ders ücrete bağlı olmalı, ders ücreti en az 85. TL. olmalıdır.)

d — Hazırlanan Meyak tasarısının yararlı olmadığına inanıyoruz. Bu nedenle, kesilen paralarımız faizleriyle birlikte İlkokul Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığına devredilmelidir.

3 — Atama yerdeğiştirme, Karşılıklı Yerdeğiştirme önerileri:

a — Anayasanın 117. maddesine aykırı olan 657 sayılı yasanın 1897 sayılı yasayla değişik 76. ve ilgili öteki anti-demokratik maddeleri kaldırılmalıdır.

b — 657 sayılı yaşanın 189. maddede belirtilen işe alıştırma özel yasası çıkarılmalıdır.

c — Alt kademe yargı yerleri kurulmalıdır.

d — Denetleme salt onarıcı olma yerine, yanlışları gidermeye yönelik olmalı,

e — Türkiye'de uygulanan gizli sicil uygulama sistemi kaldırılarak, yerine açık sistem getirilmelidir. Yürürlükteki gizli sistem, Anayasanın 118. maddesine aykırıdır.

BESLENME KONUSUNDA ÖNERİLER :

1 — Beslenme eğitimi emekçi halkımızın yararına yönelik, planlı, programlı bir eğitim konusu olarak ele alınmalıdır.

2 — Beslenme ve sağlık eğitimi, kitle anlatım yöntemleri ile yaygm bir biçimde işlenmelidir. Beslenime ve sağlık eğitimi okullarda zorunlu ve uygulamalı ders haline getirilmelidir.

3 — Tüm bu çabalara rağmen beslenme bozukluklarının ve yetersizliklerinin bir neden değil, bir sonuç olduğunu, sınıflı toplum koşullarının sonucu olduğu bilincinden hareketle sorunun salt beslenme, sağlık eğitimi ile nihai çözüme ulaşabileceği yanılgısına düşmemeliyiz.

Ortaöğretim Sorunları ve Çözüm Yolları Komisyon Raporu

Demokratik Eğitim Kurultayının 2. oturumunda seçilen «Ortaöğretim sorunları ve çözüm yolları komisyonu» olarak toplandık. Konu üzerinde gerekli incelemeleri, araştırmaları ve değerlendirmeleri yaptık. Panelde sunulan bildirileri tek tek inceledik. Komisyon olarak yaptığımız incelemeler, Kurultay delegelerinin eleştirileri, katkıları, önerileri ışığında bildirileri geliştirdik. Bildiriler ve komisyon raporu ile konunun bir bütünlük kazanmasını sağlamaya çalıştık. Bu nedenle, konu üzerinde tam bilgilenmeyi sağlamak için, raporla birlikte tüm bildirilerin okunması gerekmektedir. Buna ise zaman yönünden olanak yoktur. Panelde özetlenerek de olsa, bildirilerin sunulduğunu düşünerek yalnız komisyon raporunu, Kurultayca karar altına alınmasını yararlı gördüğümüz konuları bilgilerinize sunuyoruz.

Panel konularımızda da yer yer belirttiğimiz gibi, sınıflı toplumlarda siyasal iktidar, toplumun egemen sınıflarının elindedir. Egemen sınıf, devlet çarkını kendi çıkarları doğrultusunda döndürür. Devlet aygıtının işleyişini sağlayan kurumlar tek tek egemen sınıfça denetlenir, yönlendirilir. Doğal olarak, eğitim kurumlan da bu işleyişin dışında değildir. Bu nedenle önerilerimizi saptarken, toplumumuzun sınıflı toplum olduğu ye siyasal iktidarların niteliklerinin gözden ırak tutulmaması gerektiği gerçeğinden hareket ettik.

Önerilerimiz var olan siyasal ve toplumsal yapının içinde daha demokrat, dinamik, bilimsel ve özgür düşünmesini bilen insanı, yine var olan eğitim kurumlarında yetiştirebilmek için kısa sürede gerçekleşebilecek somut koşullara uygun düşten ırak nitelikte olmalıdır inancındayız.

Bu ilkeler ışığında, önerilerimizi şöyle sıralayabiliriz ;

1 — Politeknik eğitimin gerçekleşmesi için mücadele edilmelidir.

2 — Ortaöğretimde görülen en önemli sorunlardan biri de okul, öğrenci, öğretmen üçlüsünün dağılımdaki düzensizlik ve eşitsizliktir. Okullarda öğrenci sayısı hızla artmakta, siyasal amaçlı da olsa okul sayısı da artış göstermektedir. Oysa, aynı artışa öğretmen sayısı ayak uyduramamaktadır. Sayısal veriler, bu saptamayı doğrulamaktadır. Temelli olmasa da birtakım önlemlerle çözümler getirilebilir. Bunun için de :

a — Öğretmen, öğrenci, okul üçlüsü arasındaki oransızlık giderilmeli, okul binaları eğitim-öğretime uygun olarak yaptırılıp donatılmalıdır. Bina yapımı Bayındırlık Bakanlığından, M. Eğitim Bakanlığına devredilmeli, M.E. Bakanlığı merkez teşkilatmd.a bir okul ofisi kurulmalıdır. Böylece, müteahhitlerin sömürüsü önlenerek okulların daha ucuz, daha kullanışlı olması sağlanmış olacaktır.

b — Bölgeler arasındaki öğretmen dağılımındaki eşitsizlik giderilmelidir. Bu düzenlemeyi sağlamak için, öğretmenlerin atanmaları demokratik ilkelere bağlanmalıdır.

3 — Çağımızda bilimsel ve teknik ilerlemelere uygun olarak, eğitim-öğretim yapmanın yolu ders araç ve gereçlerinin çokluğuna ve kullanırlılığma bağlıdır. Okullarımız, nitelikli, sayıca yeterli ders aracına kavuşturulmalıdır. Ders araçlarının saptanmasında, edinilmesinde ders okutan öğretmenlerin düşüncesi alınmalı, öğretmenler bu konuda etkin olarak görevlendirilmelidir/Bunun için de ders araçları yapım merkezi dışa bağımlılıktan kurtarılarak geliştirilmeli, bütçelerden ayrılan ödenekler arttırılmalıdır.

4 — Toplumumuzda belli nedenlerle 5 yıllık ilköğretimi bile hala gerçekleştirilmiş değildir. Halbuki çağımızda 5 yıllık zorunlu eğitim yetersiz kalmaktadır. İlkeleri ve amaçlarıyla gerici ve faşist düşüncelerin yerleşmesine yol açan temel eğitim yasası 8 yıllık temel eğitimi öngörmesine rağmen, sözde kalmıştır. Temel Yasa değiştirilmeli, okuma-yazma sorunu halledilmeli, koşullarımıza uygun zorunlu temel eğitimin 8 yıla çıkarılması için mücadele verilmelidir. Kırsal bölgelerde yaşayanların, emekçilerin çocuklarının eğitimi için devletçe gerekli önlem alınmalıdır.

5 — Okul kitaplıkları geniş ve kullanışlı olarak yeniden düzenlenmelidir. Okul kitaplıkları gerici kitapların işgalinden kurtarılmalı, orta öğretim öğrencisinin okuyabileceği bilimsel, ilerici nitelikteki kitaplar okul kütüphanelerine kazandırılmalıdır.

6 — Ortaöğretim için, bütçedeki ödenek arttırılmalı, ayrılan ödeneğin bütününün bu doğrultuda gerçekleştirilmesi için mücadele edilmelidir.

7 — Ortaöğretime öğretmen yetiştiren kurumların tezelden faşist işgalden kurtarılması gereklidir. Özellikle eğitim enstitüleri ve öğretmen liseleri faşist yuvalar durumundadır. Bu okullarla ilgili Danıştay kararları uygulanmalıdır.

8 — Bilimsel, mali ve yönetsel özerkliği olan öğretmen akademileri gerçekleştirilmelidir.

9 — Çağdışı eğitim kurumu niteliğinde olan İmam-Hatip liseleri kaldırılmalıdır. Çünkü bu kurumlar, laiklik ilkelerine ters, sömürücü güçlere koltuk değnekliği yapacak kitleler yetiştirme amacına yönelmiştir.

10 — Ahlak dersleri kaldırılmalıdır.

11 — Din dersleri «çocuğuma din dersi okutulsun» diye dilekçe veren velilerin çocuklarına okutulur biçime getirilmelidir.

12 — Ortaöğretim programlarından ırkçı, şoven, asimilasyoncu öğeler çıkarılmalı, bu doğrultudaki uygulamalara son verilmelidir.

13 — Talim Terbiye kurulunun yapısı değiştirilmeli, kurul üyelerinin çoğunluğu demokratik öğretmen örgütünün seçeceği üyelerden oluşmalıdır. Bu kurulun işleyişi özerk bir yapıya kavuşturulmalıdır.

14 — M. Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatında TÖB-DER temsilcileri ile Bakanlık temsilcilerinden olan bir «ders kitabı hazırlama kurulu» kurulmalı, bu kurul, yasal güvence altına alınmalıdır.

15 — MC döneminde hazırlanan ve halen okutulan gerici, ırkçı, şoven nitelikteki ders kitapları, hemen toplatılarak okutulmaları yasaklanmalıdır. Yeni ders kitapları hazırlanıncaya kadar yardımcı kitaplardan yararlanılmalıdır.

16 — Çok yönlü bir ölçme-değerlendirme tekniği geliştirilmeli, ölçme, tek merkezden yapılmalı, değerlendirmede öğretmene ağırlık tanınmalıdır. ESSE tipi sınavlar kaldırılmalıdır.

17 — Ortaöğretime ilişkin bütün anti-demokratik yasa, tüzük ve yönetmelikler gibi her türlü mevzuat kaldırılmalı ve bu konuya yeni ve demokratik düzenlemeler getirilmelidir. Okul disiplin kurulları, demokratik işleyişe kavuşturulmalı, bu kurallarda öğrencilerin temsil edilmeleri de sağlanmalıdır.

18 — «Öğrencilere yardım» aldatmacası espirîsi içinde velileri soyma aracı olarak kullanılan eğitimin temel ilkelerine ve pedagojik esaslara ters bir işlevi sürdüren «Okul Koruma Dernekleri» kaldırılmalıdır.

19 — Okul Aile Birlikleri mevcut yapıya uygun çarpık işlevinden arındırılmalı ve «Demokratik eğitim kavramına» uygun eğitim-öğretime yardımcı olabilecek bir örgütlenmeye kavuşturulmalıdır.

20 — Genel olarak bütünüyle eğitimde özel olarak ortaöğretimde, özellikle de mesleki teknik ortaöğretimde eğitimle üretim arasında sıkı ve sağlıklı bir ilişki kurularak, hem eğitimdeki uzun zafcnan süresini kısaltmak ve hem de savurganlığı gidermek amacını gerçekleştirmek üzere, mesleki-teknik ortaöğretime ağırlık vermek günümüz Türkiye'sinde kaçınılmaz bir zorunluluktur. 10.2.1978

Köylerde Çalışan Eğitim Emekçilerinin Sorunları Konulu Panel ile İlgili Komisyon Raporu

Genel olarak eğitim emekçilerinin sorunları köyde çalışan eğitim emekçileri için de geçerlidir. Ancak köylerin, bir başka deyimle kırsal toplumların, kent toplumlarından farklı bir yapıda olmaları, köyde çalışan eğitim emekçilerini, farklı boyutlarda sorunlarla karşı karşıya getirmektedir.

Sözkonusu sorunlar, genellikle sağlık, eğitim, ulaşım, kültür, konut, can güvenliği gibi konularda yoğunlaşmaktadır. Gerici siyasal iktidarlar köyü, eğitim emekçileri için bir «sürgün mahalli» olarak ele almakta, böylece öğretmenleri her bakımdan baskı altında tutmak, öğretmen hareketinden' koparmak, sürekli ve güvensiz bir ortamda bulundurmak yolunu seçmektedirler.

Dışa bağımlı çarpık kapitalist yapıya dayalı olarak, köydeki geleneksel ilişkilerin giderek hızlanan bir çözülme süreci içinde bulunması, köyde çalışan eğitim emekçilerini, giyecek, yakacak gibi tüketim gereksinimlerini kentten sağlamak zorunda bırakmıştır. Üstelik bu gereksinmelerin karşılaşması, ulaşım güçlükleri nedeniyle kentte yaşayanlara göre daha güç ve daha pahalı olmaktadır.

Sağlık, beslenme, eğitim, kültür gibi diğer hizmetler açısından da köydeki eğitim emekçileri, ciddi sorunlarla karşı karşıyadır.

Tüm bu nedenlerden dolayı köylerde çalışan eğitim emekçilerinin sorunları, ayrı bir platformda incelenmeyi gerektirmiştir.

Kırsal toplumların sosyo ekonomik yapısını belirleyen bulgulara bakıldığında, kırsal toplumun sorunlarının, bu sorunların

ulaştığı boyutların, kent toplumlarının sorunlarından oldukça farklı olduğu görülür.

Türkiye nüfusunun % 60'ı köylerde yaşamaktadır. Bu nüfusun beslenme ve sağlık koşulları gelişmiş ülke ölçülerine göre çok ilkel ve geridir.

Toprağın mülkiyetindeki dengesizlikler, toprağın işlenmesine ilişkin teknikler, kredi düzeni ve gelir dağılımı açısından da köy toplumları alabildiğince yetersizlik ve dengesizlikler içindedir.

Siyasal iktidarların, tarımsal ürünleri destekleme alımlarıyla taban fiyatları politikası, orta ve küçük üreticilerin zararına, büyük çiftçilerin, tefeci ve tüccarların yararına işlemektedir. Kısaca, toprak-insan ilişkileri kırsal toplumun insanını gittikçe yoksullaştıran bir süreç içindedir.

Öteyandan kırsal kesimde okur-yazarlık oranı ancak % 47,7'-dir. Kırsal toplumların % 40'a varan bir bölümünde henüz okul bulunmamaktadır.

Kırsal toplumların, sosyo ekonomik yapısıyla ilgili bu genel ve ortak sorunları, bölgesel planda değişik özellikler gösterir. Üzerinde önemle durulması gereken bir konudur.

Özellikle Doğu ve Güneydoğu'da köy toplumları henüz kapitalist ilişkilerin girmediği, geri kapitalist ve feodal ilişkiler içinde bulunmaktadırlar. Gerek eşitsiz gelişme yasaları, gerekse iktidarların bu bölgelere karşı yürüttüğü ekonomik-politika Doğu ve Güneydoğu'daki köy toplumları aleyhine bir ekonomik eşitsizlik ve geriliğin başlıca nedenleri olmuştur. Öteyandan Doğu ve Güneydoğu'da yaşayan halkın, her türlü toplumsal ve kültürel değerlerini koruyup geliştirmesi, uygulanan ırkçı-şoven ve asimilasyoncu politikalarla önlenmiş, özellikle bu bölgelerde yaşayan kırsal toplumların insanları olabildiğince bir toplumsal geriliğin içine itilmiştir.

Bu kısa belirlemelerden çıkarılacak sonuçlar şunlar olabilir :

1. Türkiye'de köylüler genel olarak, toplumun en yoksul kesimini oluşturmaktadırlar.

2. Köylülerin temel uğraşı olan tarım, ektansif ve geri bir düzeydedir.

3. Tarımsal toprakların dağılımı dengesiz ve adaletsizdir. Bunun sonucu olarak da gelir dağılımı toplumun diğer kesimlerine göre daha dengesizdir.

4. Tarımla uğraşan ailelerin yaklaşık % 32'si topraksız, toprak sahibi olanların da optimal işletme büyüklüğünden daha az toprağa sahip olduğu görülmektedir. Bu olgu, her gün artan ölçülerde işsizliği ve gizli işsizliği körüklemektedir.

5. Tarımda göreceli olarak bir makirıalaşma ve suni gübre kullanma ile sulama etkinliklerinde artış gözlenmekteyse de henüz gerekli olan standartlara ulaşılamamıştır.

6. Tarımsal kredilerin dağılımı yetersiz ve adaletsizdir. Bu durum tefeciliği, yoksul ve küçük üreticiyi insafsızca sömürmeyi körüklemektedir.

7. ' Tarım kesiminde özellikle üretim ve pazarlama kooperatifçiliği gelişmemiştir. Tarım Kredi Kooperatifleri ise ancak Ziraat Bankasının şubeleri gibi iş görmektedirler. Tarım kesiminde çalışanların yani tüm köylülerin hiçbir toplumsal güvencesi yoktur.

8. Köylülerin temel gereksinmeleri asgari ölçülerde bile karşılanamamıştır. O kadar ki, tüm köylülerin % 28'inde içme suyu, % 88,7'sinde elektrik, % 60'mda yol ve % 40'ında okul bulunmamaktadır.

9. Eşitsiz gelişme yasası ve siyasal iktidarların uyguladıkları politikalar sonucu özellikle Doğu ve Güneydoğu bölgesindeki kırsal kesimler, başka bölgelerdeki kırsal toplumlarla kıyaslanmayacak ölçüde ekonomik, toplumsal ve kültürel geriliğin karanlığına itilmiştir.

Kırsal toplumların ana çizgilerle belirtilen bu sorunları, hem toplumsal hem de eğitim-öğretim yönüyle, kırsal kesimde çalışan eğitim emekçilerini diğer kesimde çalışan eğitim emekçilerine göre daha ağır sorunlarla karşı karşıya bırakmaktadır.

Genel bir sergilemesi yapılan kırsal toplumların geri sosyo-ekonomik yapısal sorunları içinde, kırsal kesimde çalışan eğitim emekçilerinin meslek, ekonomik, özlük ve diğer sorunlarına temelden çözüm bulabilmek olası değildir. Ancak bu kesimlerde çalışan eğitim emekçilerinin yaşam ve çalışma koşullarının bir ölçüde de olsa iyileştirilmesi, yeni ekonomik demokratik hakların elde edilmesi, sağlanan hakların geliştirilmesi görevi, kırsal alandaki sorunların temelden çözümüne değin ertelenemez.

Köyde Çalışan Eğitim Emekçilerinin Meslek Sorunları

Köyde çalışan eğitim emekçilerinin meslek sorunları, Türkiye'deki dışa bağımlı, çarpık kapitalist yapının oluşturduğu top-

lumsal-kültürel ilişkilerden kaynaklanmaktadır. Konuya ilişkin tartışma, öneri ve çözümler bu genel yaklaşıkla ele alındığı için kendi içinde tutarlı ve doğru sonuçlara varmak olasıdır.

Meslek sorunlarının odaklandığı çıkış noktası öğretmen yetiştiren kurumlardır. Daha genel bir anlatımla, öğretmen yetiştirme politikasıdır. Bu politika, iki bakımdan Türkiye gerçekleriyle tutarlı değildir.

1. Öğretmen yetiştiren kurumlar, genel olarak Türkiye toplumunun gereksindiği, özel olarak köy toplumlarının gereksindiği (Köy Enstitüleri hariç) öğretmenleri yetiştirmemiştir.

2. Öğretmen yetiştiren kurumlarda egemen güçlerin gerici, faşist, ırkçı ve asimileci politikaları daha yoğun ve somut bir biçimde uygulanmak istenmiştir. Bu politikayı özellikle son zamanlarda (kendi amaçları açısından) başarılı olmuştur.

Bu iki yanlış anlayışın ürünü olarak yetiştirilen eğitim emekçilerinin birçok mesleki sorunlarının bulunması kaçınılmazdır. Temelde kaynaklanan bu sorunların giderilmesi için aşağıdaki önlemlerin ividilikle alınması gerekmektedir.

1. Öğretmen yetiştiren kurumların demokratik bir yapıya kavuşturulması ve bunun ön koşulu olarak tek bir kaynaktan öğretmen yetiştirmek ve bu kurumların özerk olması zorunludur.

2. Demokratikleşme, havadan bir talep olmayıp anti-faşist savaşımın dayattığı, bu kurumların programlarının, eğitim-ürstim yöntemlerinin, yönetiminin ve eğitim hakkının demokratikleşmesini içeren canlı ve yakıcı bir taleptir.

Köyde çalışan eğitim emekçilerinin sorunları, çalıştığı koşullara bağlı olarak uygulamak zorunda oldukları programlarda, yöntem ve tekniklerde, kullandığı araç ve gereçlerde, uymak zorunda olduğu yasa ve yönetmeliklerde, sorumlu tutulduğu plan teftiş ve değerlendirme ile içinde bulunduğu kültürel eğitim ortamında yoğunlaşmaktadır.

Programlar: köyün gerçek gereksinimleri ile ilgisi olmayan, yaşamdan kopuk, öğrencileri özüne yabancılaştıran, bilimsel bir özden yoksun konu listelerini içeren niteliktedirler. Hazırlanış biçimleri anti-demokratik ve tepeden inmedir. Bu sorunların giderilmesi için programların; toplumun çeşitli sınıf ve katmanlarının demokratik bir biçimde eğitim emekçilerinin ise ağırlıklı olarak temsil edildiği kurultaylarca hazırlanması gerekmektedir.

Yöntem ve teknikler: Ezberciliği ve bireyciliği özdendiren, öğrencilerin psikolojisine uygun olmayan, yapıcılığı ve yaratıcılığı güdükleştiren niteliktedirler. Bu olumsuzlukların giderilmesi için eğitim emekçilerinin eğitim ve öğretimde uygulayacağı yöntem ve teknikler, yapıcılığı ve yaratıcılığı geliştiren, toplu iş yapma ve başarmayı özendirici, barış, özgürlük ve kardeşlik duygularını geliştirici ve pekiştirici nitelikte olmalıdır.

Köyde çalışan eğitim emekçileri için okul binalarından kullandığı tebeşire değin tüm araç gereçlerin anında bulunması başlı başına bir sorundur. Bu sorun parasaldır. Bu nedenle eğitim emekçilerini en çok tedirgin eden, başarısını, çalıştığı ortamdaki ilişkilerini olumsuz yönde etkileyen başlıca öğelerden biridir. Araç-gereç sorunu hem öğrencilerin, hem de öğretmenlerin sosyo psikolojik durumlarıyle gelişme ve başarma güdülerini etkileyen bir sorundur. Bu sorunun çözümü; Türkiye'de üretilen eğitim araç -gereçlerini parasız olarak köyde çalışan eğitim emekçilerine göndermekle genel bütçeden yeterince bu fona kaynak ayırmakla belli ölçüde olasıdır.

Köyde çalışan eğitim emekçilerine uygulanan yasa ve yönetmelikler; toplumsal koşullar dikkate alınmadığından tepeden inme hazırlandığı için anti-demokratiktir. Bu durumun giderilmesi köyde çalışan eğitim emekçilerini kapsayan yasa ve yönetmeliklerin hazırlanmasında eğitim emekçilerinin önerilerini mutlak surette dikkate almakla olanaklıdır.

Köyde çalışan eğitim emekçilerinin planlama etkinlikleri; mekanik, tek düze, zoraki ve kırtasi bir işlem niteliğindedir. Teftiş ise, eğitim emekçilerinin tepesindeki «demoklesin kılıcı» ve korkulu düştür. Basmakalıp ve baskı aracıdır. Bu olumsuzlukların giderilmesi için planlamanın eğitim emekçilerinin gereksindiği ölçü, içerik ve boyutlarda, teftişin ise; denetleyici değil, yol gösterici ve yetiştirici olması gerekmektedir.

Köyde çalışan eğitim emekçileri kendilerini sürekli geliştirme, yenileştirme, bilgi ve becerilerini zenginleştirme olanaklarından çok sınırlı ölçüler içerisinde yararlanabilmektedirler. Bu durum, birçok eğitim emekçisinin toplumsal ve mesleki sorunlara yabancılaşmasına yol açmaktadır. Bu olumsuzluk; TÖB-DER'le kurulacak diyaloglarla ve iletişim araçlarının daha anlamlı ve etkili kullanımıyla asgari düzeye indirilebilir. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığının destekleyeceği, TÖB-DER'in açacağı ya da doğrudan Milli Eğitim Bakanlığının açacağı, anlamlı bilimsel, eğitim

emekçilerinin gereksinimlerine uygun hizmet içi çalışmaları bu olumsuzluğu belli ölçüde gideren başka bir çözüm yolu olabilir.

Köylerde Çalışan Eğitim Emekçilerinin Ekonomik ve Özlük Sorunları

Genel ekonomik durumun olumsuz bir gelişim içinde olması, enflasyon olgusunun ivmeli bir hızla gelişmesi, tüm çalışanları ağır ekonomik sıkıntı ve bunalımların içine itmiştir. Buna koşut olarak ulusal gelirden kişi başına düşen kaba ulusal ürünün paylaşılmasından çalışanlar aleyhindeki eşitsizlik, çalışanlar kesimi içinde eğitim emekçilerinin daha da düşük bir pay alması sorunun önemini vurgulamaktadır. Üstelik belirtilen özel koşulları nedeniyle köylerde çalışan eğitim emekçileri açısından sorunun çözümü ivedilik ve öncelik kazanmaktadır. Bu nedenlerden dolayı köylerde çalışan eğitim emekçilerinin sorunlarına çözüm getirmek için alınması gerekli önlemler şunlar olmalıdır :

a) Ekonomik sorunlar . ;

1. Ulusal gelirden kişi başına düşen kaba ulusal ürünün iki çocuklu bir aile payı, köyde çalışan eğitim emekçileri için taban ücreti olarak saptanmalıdır.

2. En üst derece ile en alt derece arasındaki dengesizlik giderilmeli, gösterge tablosu yeniden düzenlenmelidir.

3. Yan ödemeler, bölge, köy ve ilçelerin sosyo-ekonomik yapılarındaki değişkenlik, gözönünde tutularak ödenmelidir.

4. Atama ve yer değiştirmelerde ödenmesi gereken yolluklar günün taşıma ücretlerine uygun olacak şekilde değiştirilmeli ve zamanında ödenmelidir.

5. Mutemet sorununun çözümü için, mutemet seçme özgürlüğünün önündeki engeller kaldırılmalı, mutemetlik ücreti günün koşullarına göre saptanmalı,. mutemetlerin yeri ve gerekli araçları yönetimce saptanmalıdır.

6. Köylerde çalışan eğitim emekçileri için her ayın ilk haftasında bir gün resmen «maaş alma günü» olarak saptanmalıdır.

7. Köylerde çalışan eğitim emekçilerinin yaptığı ve angarya niteliği taşıyan işlerde harcanan emeğin karşılığı verilmelidir.

8. Angarya niteliğindeki harcamalar yönetimce ödenmelidir.

9. Amir durumunda olan kişilerce gerekli gereksiz ilçe ya da il merkezine çağrılan köylerdeki eğitim emekçilerine **yolluk** yövmiye ödenmelidir.

10. En gerekli tüketim maddeleri, ilçe merkezlerinde ya da köylerde kurulacak tüketim kooperatifleri kanalıyla sağlanmalıdır.

11. 18 saatin dışında kalan ders saatleri için ücret ödenmelidir.

Köyde çalışan eğitim emekçilerinin özlük sorunlarının çözümü için önerilerimiz :

1. Eğitim emekçileri tek tip bir kaynaktan yetiştirilmeli.

2. Atamalar demokratik olmalı, belli merkeze yığılmalar önlenmelidir.

3. Teftiş ve değerlendirmelerdeki anti-demokratik işleyişe son verilmelidir. Bunu gerçekleştirmek için:

a) Değerlendirme yaratılan emeğin saptanması ve ölçülmesi amacına yönelik olmalıdır.

b) Değerlendirmeyi yapacak olanlar işlevlerine uygun bir eğitimle donanmalıdır.

c) Değerlendirme denetleyici ve cezalandırıcı olma yerine yetiştirici ve yol gösterici olmalıdır.

d) Bireysel teftişcilik anlayışı bırakılıp, kurumsal teftiş yöntemi uygulanmalıdır.

e) Değerlendirme dizgisi demokratik bir öze ve işleyişe kavuşturulmalıdır.

f) Değerlendirme organlarının oluşturulmasında, araçların saptanmasında ve değerlendirme ile ilgili kararların **alınmasında** köylerde çalışan eğitim emekçileri söz sahibi olmalıdır.

4. Köylerde çalışan eğitim emekçilerinin kültürel ve mesleki yönden kendilerini geliştirebilmelerine olanak sağlamak için ayda en az 500 .lira (bugün için) bilgilenme ödeneği verilmelidir.

KÖYDE EĞİTİM EMEKÇİLİĞİ **YAPMANIN DOĞURDUĞU DİĞER SORUNLAR**

Köy koşullarında çalışmanın doğurduğu bazan özel bazan yöresel bazan da genel nitelikte yukarıda belirtilen sorunların dışın-

da başka sorunlar da vardır. Bu sorunlar ve çözüm önerileri aşağıdaki biçimde saptanabilir.

A — Köy okullarına genel bütçeden ödenek verilmemesi: Köy ilkokullarına genel bütçeden ödenek verilmediği için her yıl köy bütçesinin % 10'u ayrılmaktadır. Bu ödenek bugün için gülünç bir miktardadır. Ayrıca bu ödeneği toplamak da öğretmen için çoğu kez bir sorun olmaktadır. Bu sorunun giderilmesi genel bütçeden her yıl köy okulları için belli bir ödenek ayırmakla olasıdır.

- B — Konut sorunu: Köyde çalışan eğitim emekçilerinin konut sorunu, köydeki konut sorunuyla içiçedir. Ve bunun içindir ki, eğitim emekçileri bu konuda çok ciddi ve ertelenmez sorunlarla karşı karşıyadır. Bu sorunların giderilmesi için :

1. Her eğitim emekçisine köyde, kasabada ve kentte konut yapılmalıdır.

2. Okullar yapılırken konutlar da birlikte yapılmalıdır.

3. Yapım kolaylığı, ısıtma tasarruf v.b. nedenlerle konutlar derslikler üzerinde yapılmalıdır.

4. Konutların yapımı ve donatımı devletçe olmalıdır.

C — Beslenme Sorunları : İnsanın varlığını sürdürebilmesi için besine gereksinimi vardır. Gelir dağılımındaki adaletsizlik tüm emekçiler gibi, köyde görevli eğitim emekçileri de gerekli beslenme olanaklarından yoksundurlar. Zorunlu besin maddelerini bile alamamaktadırlar. Bu sorunun çözümü için :

1. Yeterli ücretin verilmesi,

2. Öğretmenler tüketim kooperatiflerinin yaygın bir biçimde kurulması,

3. Kurulacak bu kooperatiflerde köyde görevli öğretmenlere, ulaşım sorunu gözönüne alınarak bozulmadan saklanabilen besin maddelerinin öncelik tanınarak verilmesi gerekmektedir-.

Ç — Sağlık ve tedavi sorunları : Köyde görevli eğitim emekçileri ve yakınlarının sağlığı, bakımı ve iyileştirilmesi için pratik çözümler getirilememiştir. Dağınık yerleşme birimlerinde görev yapmaları kentsel kesim için hazırlanan muayene ve tedavi işlemleri ile uyuşmamaktadır. Bunun için :

1. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı dispanserlerin kurulması,

2. Başvuru, kontrol, muayene, reçete ve ilaç konularında zaman yitiriminin ortadan kaldırılması,

3. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı gezici sağlık ekiplerinin kurulması bu ekiplerin köyleri taraması,

4. Yılda en az bir kez genel sağlık kontrolundan geçirilmesi,

5. Bayan eğitim emekçilerine doğum öncesi iki ay, doğum sonrası dört ay tam ücretli izin verilmesi,

6. Eğitim emekçilerinin güç koşullarının gözönüne alınarak oniki aylık, görev sürelerinin onbeş ay üzerinden hesabedilmesi,

7. Hastalıkları ülkemizde iyileştirilemeyen eğitim emekçilerinin yurt dışına devletçe gönderilmesi gerekmektedir.

D — Kendi çocuklarının eğitim sorunları : Köylerde genel olarak ortaöğretim kurumları yoktur. İlkokuldan sonra eğitim emekçilerinin çocuklarını okutmaları başlı başına bir sorundur. Bu sorunun çözümü için :

1. İlkokulda okuyan çocuklara günün koşullarına uygun çocuk zammı verilmesi,

2. İlkokul sonrası çocukların orta ve yüksek öğretimdeki okuma giderlerini karşılayacak yeterli ödeneğin verilmesi,

3. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı, eğitim emekçilerinin çocukları için yeterli yurtların açılması,

4. Eğitim emekçilerinin çocuklarına yatılı okullarda yeterli sayıda kontenjan ayrılması, gerekmektedir.

Belirtilen bu sorunların dışında genellikle gözardı edilen önemli ve temeldeki bir sorun da köylerde çalışan eğitim emekçilerinin çevre ile olan anlaşmazlığı ve çatışmasıdır.

Kırsal nitelik gösteren yerleşme birimlerinde çalışan eğitim emekçileri genellikle ilkokul öğretmenleridir. İlkokul kesiminde çalışan 155.121 öğretmenin 99.329'u kırsal kesimde görevlidir. Araştırmalara göre bunların yaş ortalaması 26,1, meslek tecrübelerinin ortalaması 6,6 yıldır.

Yine eğitim emekçilerinin % 67,3'ü değişik oranlarda köylülerle anlaşmazlık içindedir. Köylülere göre, dünyada olup bitenleri bilme bakımından köyün yaşlılarından ve muhtardan sonra üçüncü sırada yer almaktadır. Köye yenilik getirme yönünden muhtardan sonra ikinci sırayı almaktadır. Bir güçlüğün çözümünde en sonuncu sırada kendisine başvurulmaktadır.

Burada bir anlaşmazlık yâ da uyuşmazlık sözkonusudur. Bu uyumsuzluk köylerde çalışan eğitim emekçilerinin kırsal toplu-

mun sosyal ekonomik gereksinmelerine yabancı bir eğitim almış olmasıyla açıklanabilir. Ekonomik toplumsal yaşamı çok geri olan kırsal toplumun insanı yaşamı ile ilgili gereksinmelerine az da olsa yardımcı olamayan öğretmene örneğin bir tarımcı ya da ebeden daha az değer vermektedir.

Ancak şu kadarı unutulmamalıdır ki, tüm bu sorunlara önerilen çözüm yolları, tepeden lütuf olarak hiçbir zaman verilmem. Tüm eğitim emekçilerinin bilinçli, örgütlü, demokratik savaşımıyla kazanılabilir ve bu kazanımlar ancak bu Koşullarda kalıcı ve sürekli olabilir.

ANA HATLARIYLA DES ve DEK

Rasim AKTAŞ

Demokratik Eğitim Kurultayı bütün yönleriyle demokratik öğretmen hareketi tarafından değerlendirilmeli. Aralarındaki zaman faktörünü dikkate alarak DEŞ ve DEK irdelenerek karşılaştırılmalı. Ancak, içinde bulunduğumuz günlerde DEK'in raporları ve dokümanları yaymlanamadığı için, biz bir karşılaştırma yapacağız.

AMAÇLARI BAKIMINDAN :

DEŞ :

1 — «Ülkemizin ekonomik, sosyal, kültürel koşulları içinde mevcut eğitim düzenimizin ilkeleri ve kurumları bakımından ana çizgileriyle eleştirilmesi.»

2 — «Türk Toplumunun ihtiyaç duyduğu yeni eğitim biçiminin ilkeleri, amaçları ve bu amaçlara ulaştıracak metod ve kurumlarıyla saptanması.»

3 — «Yeni eğitim biçiminin uygulanmasıyla ilgili metod ve görü§lerin saptanması.»

DEK :

«TÖB-DER, mücadelemizin yakın hedefi olan eğitimin demokratikleştirilmesi sorununu işçi sınıfı bilimi ışığında incelemek, mevcut eğitim sistemini bu açıdan eleştirmek, öneriler getirmek, öğretmen sorunlarını en gemiş biçimde tartışmak amacıyla bir Demokratik Eğitim Kurultayı toplar.»

Konulan Bakımından;

DEŞ :

1 __ «Ülkemizin temel çelişkileri ve bu çelişkilerin eğitime etkileri.»

2 — «Geri kalmış ülkelerde eğitim sorunları ve devrim ihtiyacı.»

3 — «Kapitalist ülkelerde, özellikle ülkemizde eğitim kurumları ve işleyiş biçimleri.»

4 — «1961 Anayasasında devrimci eğitimin kökleri.»

5 — «Türk Devrimci eğitiminin amaçları, ilkeleri, metodu ve ulusal tercihler.»

6 — «Türk Toplumunun ihtiyaç duyduğu yeni eğitim kurumları.»

a) «Herkese açık genel kurumlar,»

b) «Üniversite ve Yüksek okullar,»

c) «Ulusal amaçlara vardıncı araştırma ve uzmanlık kurumları,»

ç) «Kültür ve Sanat kurumları,»

d) «Çalışanların çocukları için kurumlar,»

e) «Halk Eğitimi,»

f) «Beden eğitimi ve spor,»

g) «Din Eğitimi.»

7 — «Öğrencilerin Temel ihtiyaçları.»

a) «Biyolojik ihtiyaçlar,»

b) «Sosyal ihtiyaçlar,»

c) «Okul ihtiyaçları.»

8 — «Eğitim devrimini gerçekleştirmede ve toplumu yeni amaçlara ulaştırmada siyasal ve toplumsal kuruluşların izleyeceği yollar: Planlama, Finansman yönetim.»

9 —- «Cahilliğin ve Teknik yetersizliğin giderilmesinde Köy Enstitüleri uygulamasından çıkan sonuçlar.»

10 — «Ülkemizin teknolojik açığını kapatmak için eğitim kurumlarımızı nasıl düzenlemeli ve çalıştırmalıyız.»

11 — «Öğretmen Yetiştirme ve yerleştirme.»

12 — «Öğretmenin geçim ve güvenliği.»

13 — «Öğretmen Örgütlenmesi.»

DEK :

1 •— «Dünya Öğretmen Örgütlenmesinin Tarihçesi.»

2 — «Türkiyede de Öğretmen Örgütlenmesi.»

3 — «Sendikalaşmak için Somut Mücadele Yöntemleri.»
4 — «Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Sorunu.»
5 — «Eğitim Emekçilerinin Özlük ve Meslek Sorunları.»
6 — «Teftiş ve Değerlendirme.»
7 — «Eğitim yasaları ve İşleyişi.»
8 — «Köy Öğretmenlerinin Sorunları.»
9 — «Eğitimin Tarihçesi.»
10 — «Emperyalist-Kapitalist Ülkelerde Eğitim.»
11 — «Sömürge Ülkelerde Eğitim.»
12 — «Azgelişmiş Ülkelerde Eğitim.»
13 — «Sosyalist Ülkelerde Eğitim.»
14 — «Gençliğin Eğitim Sorunları.»
15 — «Eğitim-Üretim İlişkisi.»
16 — «Okul öncesi Eğitim.»
17 — «Çocuk Edebiyatı.»
18 — «İlköğretim Sorunları ve Çözüm yollan.»
19 — «Ortaöğretim Sorunları ve Çözüm yolları.»
20 — «Yükseköğretim Sorunları ve Çözüm yolları.»
21 — «Sanat ve Eğitim.»
22 — • «Kadınların Eğitim Sorunları.»
23 — «Sağlık, Beslenme ve Eğitim.»
24 — «Halk (Yaygın) Eğitimi.»

Amaçlananın, örneğin; DEŞ'in «devrimci eğitim» ve ya «devrim için eğitimin,» DEK'te ise eğitimin demokratikleştirilmesinin, sonuç bildirilerinde somutlanması;

DEŞ : «Ülkemizin bugün içinde bulunduğu koşullarla eğitim devrimi yapmanın olanaksızlığı açıktır. Ancak Türkiye'nin geleceğinden sorumlu olan devrimci güçlerin eğitim alanında bugün yapacakları çeşitli eylemler vardır. Devrimci Eğitim Şurası bu eylemleri «devrim için eğitim» görevi olarak saptamıştır»

«Devrimci Eğitimin ilk amacı halkın siyasal bilinçlenmesine yardımcı olmaktır. Çünkü Devrimci bir yönetimin iktidara gelmesi ancak kitlelerin devrim için eğitilmesi ve bilinçlenmesiyle mümkün olacaktır. İşçi ve köylülerin siyasal hayata ve yönetime bilinçli bir şekilde ağırlıklarını koymalarım ve kendi çıkarlarına yönelen bir düzen kurmalarını sağlamak eğitimin yerine getirmek zorunda olduğu bir görevdir. Bu bakımdan işçi, öğretmen ve

öğrenci Örgütlerinin bu yöndeki çabalarını dar anlamda politik bir eylem değil, önceliği olan bir kamu görevi saymak gerekir. Bunu yapmayan kuruluşlar ve kişiler görevlerini yerine getirmemenin sorumluluğunu taşırlar. Devrimci Eğitim Şûrası'na katılmış olan öğretmen, öğrenci Ve işçi kuruluşları ve aydınlar bu yöndeki eylemlerini işbirliği içinde düzenleme yönünde olumlu adımlar atmışlardır.»

«Devrimci güçlerin ülke sorunlarının çözülmesini sağlayacak siyasal koşullara ulaşılması yolundaki eylemleri yanında ileride uygulanacak eğitim devriminin hazırlanması için de bugünden çaba göstermeleri şarttır. Ülkenin ekonomik ve toplumsal yapısının niteliği ve temel çelişkileri üzerimdeki bilgilerin geliştirilmesi ve devrimci br açıdan değerlendirilmesi için araştırma olanaklarına kavuşmak gereklidir. Yurt sorunlarını aydınlatmak bunları ilerdeki çözüm yollarını aramak ve böylece gelecekteki uygulamalar için hazırlıklı olmak Türk devrimini yaratmaktan sorumlu olanların yerine getirmeleri zorunlu bir görevdir. Sorunların ve çözümlerin açıklığa kavuşturulması aynı zamanda kitleleri bilinçlendirmenin de en etken aracıdır. Bu çeşit yol ve yöntem aramak çabalarından ötede, eldeki olanaklarla bazı uygulamalara da girişmek yararlı olacaktır. Devrimci Eğitim Şûrası'na katılanlar bu amaçlara uygun eylemlerle ilgili önemli kararlara varmışlardır. Devrimci Eğitim eyleminin düzenlenmesi ve eğitim devrimi hazırlıklarının yapılması için gerekli araştırma ve planlama çalışmalarının örgütlendirilmesi bunun başlıca örneğidir. Bugünün sorunlarına gelecekte çözüm getirecek yollar konusunda da somut örnekler üzerinde durulmuştur. Devrimci Eğitim Şûrası'nda saptanan eğitim ilkelerine ve amaçlarına uygun eğitim kurumları olan Köy Enstitüleri uygulamasından da yararlanmak gerektiği sonucuna varılmıştır. İşçilerin ve köylülerin devrim ve devrimci eğitim ilkelerine uygun bir şekilde yetiştirilmesini sağlamak üzere gelişmesi önerilen İşçi ve Köylü Üniversiteleri gibi kurumlar bu çabanın başka örnekleridir. Devrimci Eğitim Şûrası'na katılan kuruluşlar bu yöndeki çabalarını işbirliği ve eşgüdüm içinde yürütmek konusunda ortak bir görüşe ulaşmışlardır.»

DEK :

Eğitimin demokratikleştirilmesiyle, bağımsızlık, demokrasi, barış, özgürlük ve sosyalizm mücadelesinin bütünselliği :

— «Eğitim emekçilerinin biricik mesleki, yığınsal örgütü olan TÖB-DER; toplumun demokratikleşmesi, faşizmin geriletilmesi, sömürüşüz bir toplumun yaratılması; bağımsızlık, demokrasi, ba-

rış ve özgürlük mücadelelerinin nihaî zafere doğru geliştirilmesi uğraşısı veren güçler arasında önemli bir yer tutan demokratik öğretmen hareketinin işçi sınıfı öncülüğünde her geçen gün daha da güçlenip sağlamlaştığını kıvançla belirtir.»

Eğitimin planlanmasına, öğretmen örgütünün katılması :

— «Toplumumuzun demokratikleştirilmesiyle birlikte, eğitimim demokratikleştirilmesi amacıyla eğitimin bütün kademeleri ve tüm yönleriyle planlanıp programlanmasına, eğitim felsefesinin ilke ve amaçlarının belirlenmesine, öğretmenlerin demokratik ve mesleki örgütü TÖB-DER'in katılmasının zorunluluğuna inanır.»

Gerçekten demokratik bir eğitim, demokratik halk iktidarında mümkün olabileceği :

— «Demokratik bir eğitim, ancak demokratik bir toplumda mümkündür. Eğitimin demokratikleştirilmesi uğrunda verilmekte olan mücadele, toplumumuzun içine girdiği genel demokratikleşme sürecinin önemli bir parçasıdır. Baskısız ve sömürüşüz bir toplum düzenini gerçekleştirebilmek^maçıyla anti-demokratik tüm engellerin temizlenmesi, tarihsel bir görevdir.»

Irkçı, şoven, asimilasyoncu, eğitim politikasının teşhiri ve herkese kendi ana dilinde öğrenim yapma hakkı :

— «Tüm emekçi sınıf ve tabakalara eğitim görme olanakları sağlanmadıkça, ezilen halkın demokratik özlemleri, dili ve kültürü üzerindeki ırkçı-şoven ve asimilasyoncu politika ye uygulamalara som verilmedikçe, üretim güçlerinin özgürce gelişimini sağlayan, gerçekten demokratik bir toplumdan ve eğitimden söz edilemez.»

— «Türkiye'nin de altına imza koyduğu İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ, Avrupa İnsan Hakları Koruma Sözleşmesi, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı Sonuç Belgesi gereklerine uygun olarak insan hak ve özgürlükleri, halkların haklarının eşitliği ve kendi geleceklerini tayin ilkesi doğrultusunda herkese kendi anadilinde öğrenim yapma hakkının tanınmasını.»

Grevli toplu sözleşmeli sendika hakkı mücadelesi :

— «Demokratik Eğitim Kurultayı, öğretmen hareketinin en ivedi ekonomik ve demokratik sorunlarının başında grevli, toplusözleşmeli sendikalaşma hakkının geldiğimi dile getirir. Kurultayımız, tüm çalışanların sendikalaşma hakkını benimser. Bu **hak,**

tüm ücretli emekçiler için vazgeçilmezdir. Dünyanın dört bir yanında Eğitim, Bilim ve Kültür işçileri tarafından kullanılmaktadır. Eğitimin üretimle olası bağı, öğretmenlerin yaşama ve çalışma koşulları dikkate alındığında, eğitim emekçilerini tüm ücretli çalışanlar gibi işçilerin dışında düşünmek olanaksızdır.» Bu ana düşünceden hareketle, DEMOKRATİK EĞİTİM KURULTAYI :

— «Sendikal haklarımız doğrultusunda mücadelenin, uluslararası kardeş öğretmen örgütleri, demokrasiden yana sendikalar ve diğer meslek örgütleri başta olmak üzere, emekten yana siyasi güçlerle gençlik ve kadın kuruluşlarıyla güç ve eylembirliği içinde sürdürülmesine,

— Sendikal haklar kazanıldığında işkolu esasına göre Türkiye Eğitim, Bilim ve Kültür İşçileri Sendikası'mn kurulmasına, bu sendikanın DİSK'le bütünleşmesine,

— Başta DİSK olmak üzere tüm demokratik kuruluşlarla dayanışma içine girilmesine, şimdiye değin bu uğurda verilen mücadelenin bundan sonra da daha yoğun ve kararlı bir şekilde sürdürülmesine ve tabanın benimseyerek getirdiği tüm demokratik mücadele yöntemlerinin kullanılmasına karar vermiştir.»

Gerici eğitimin, üretici güçlerin özgürce gelişimini engellemesi :

— «Türkiye'de yürürlükte bulunan ve emperyalist-kapitalist sistemce belirlenen üretimden kopuk, antidemokratik, idealist, ırkçı-şoven ve asimilâsyoncu eğitim sistemi; üretim güçlerinin özgürce gelişmesine olanak vermemekte; egemen güçlerin çıkarları ve dünya görüşü doğrultusunda şartlandırılmış üretken ve yaratıcı olmayan okur-yazar yetiştirmekte, ezilen ve sömürülen emekçi kitlelerin ileriye dönük mücadelesinde etkin görevler yüklenebilecek kendine güvenli, gerçekten demokratik, dirençli nisanlar yetiştirmemektedir.»

İlköğretimin demokratikleştirilmesi :

— «İlköğretimin her alanında görüldüğü gibi, özellikle Yatılı Bölge Okulları aracılığıyle sürdürülmekte olan, emekçi halk çocuklarım, kendi ulusal ve toplumsal değerlerine yabancılaştırmayı ve boyun eğdirip dirençsiz bırakmayı amaçlayan eğitime son verilmesini, tüm ilköğretimin demokratik bir öz ve işlerliğe kavuşturulmasını.»

Öğretim programları ve ders kitapları :

— «Başta MC'nin ders kitapları olmak üzere, süregelen faşist, gerici ve bilimdışı öğretim programlanılın ve ders kitaplarının kaldırılması, bunun yerine TÖB-DER ile işbirliği halinde, demokratik eğitimin gereklerine uygun olan öğretim programlarının ve ders kitaplarının hazırlanmasını,»

Bilimsel araştırma :

— «Bilim, araştırma ve inceleme üzerindeki anti-demokratik baskı ve uygulamalara son verilmesini,»

Yaygın eğitim :.

— «Ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel yönden farklılıkların bulunduğu Türkiye'de; bu özgül durumlar veri alınarak yerel ve demokratik bir yaygın eğitim politikasının izlenmesini, okuma-yazma bilmeyen emekçi kitlelerin tümüyle okur-yazar hale getirilmesini,»

Politeknik eğitim :

— «Eğitim ve üretim arasında sıkı ve sağlam ilişkilerin kurulmasını ve insanın çok yönlü ve bütünüyle gelişmesini sağlamayı öngören, «politeknik eğitim» anlayışının ülkemiz koşullarına göre oluşturularak yaşama geçirilmesi için gerekli her türlü çalışmaları yapmadaki kararlılığını önemle vurgular.»

Yüksek öğrenim ve yüksek öğrenim gençliği :

— «Yüksek öğrenim gençliğinin akademik özgürlüğünün *VQ* üniversite, yüksek okul özerkliğinin gerçek anlamda sağlanması, bu kurumların faşistlerden arındırılarak, cangüvenliğinin ivedi bir zorunluluk olarak gerçekleştirilmesi, yüksek öğrenim öğrencilerinim ekonomik ve sosyal yaşam koşullarının iyileştirilmesi, eğitimde fırsat eşitliğinin tanınması ve öğrenci gençliğin merkezi demokratik, yığınsal örgütlenmesinin gerçekleştirilmesi zorunluluğunu belirtir.»

Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştiren kurumlar :

— «Öğretmenliğin özel uzmanlık isteyen bir meslek **olduğu** noktasından hareketle, Kurultayımız, Öğretmen yetiştiren kurumların tek tip öğretim programları esasına dayalı olarak merkezi-

leştirilmesi, bunun için gerekli düzenlemelerin yapılması, böylelikle öğretmenlik mesleğinin heterojen unsurlardan oluşan karmaşık yapısının sona erdirilmesi ve öğretmen yetiştiren kurumların özerkleştirilerek demokratik bir yapıya kavuşturulması zorunluluğu dile getirir.»

Öğretmenlerin tayin, terfi işlemlerinin demokratik çözümü :

— «Demokratik Eğitim Kurultayı, eğitim emekçileri üzerindeki gerici politik baskıların kaldırılması, işgüveiliğinin sağlanabilmesi için öğretmenlerin tayin, terfi ve. diğer özlük işlerinin Milli Eğitim Bakanlığından özerkleşmiş Yüksek Öğretmenler Kurulu adlı bir kurul tarafından yürütülmesi ve bu alanda yargı organlarındaki statünün örnek alınmasını ister.»

Kamu kesiminde çalışanların siyaset yapma hakkı :

•— «Demokratik Eğitim Kurultayı, öğretmenlere ve memur statüsündeki bütün emekçilere, siyasal partilere katılma ve siyasal çalışma yapabilme, kendi siyasal düşünce ve kanılarını özgürce ifade edebilme hakkının sağlanması için bu konudaki yasal engellere, anti-demokratik uygulamalara karşı mücadeleyi savunur.»

Kadınlara eğitimde fırsat eşitliği :

— «Kurultayımız, ezilen cins olan kadınlarımızın, eğitimde fırsat eşitliği talebini, Türkiye'de genel olarak eğitimin demokratikleştirilmesi çerçevesi içinde çözümlenmesi gereğini vurgular.»

Okul öncesi eğitim, kreş ve ana okulu :

— «Demokratik Eğitim Kurultayı, milyonlarca emekçi çocuğunun en ivedi gereksinmelerinden olan okul öncesi eğitim ve bakım olanaklarının sağlanması, işyerlerinde kreşlerin açılması, aynı durumdaki öğretmen çocuklarının kreş ve ana okulu sorunlarının da bu çerçeve içinde çözümlenmesi gereğini dile getirir.»

Yurt dışındaki işçi çocuklarının eğitimi :

•— «Demokratik Eğitim Kurultayı, Federal Almanya'dakiler başta olmak üzere yurt dışındaki emekçilerimizin yüzbinlerce çocuğunun kendi anadilinden eğitim ve öğretim yapabilmesi için gerekli ve yeterli olanakların sağlanması gereğinden hareketle, TÖB-DER; bir yandan ilgili yabancı hükümetlere ve onların şoven, asimilâsyoncu siyasetlerine karşı mücadele yürütürken, öte yan-

dan, Türkiye'nin gerici halk düşmanı siyasi iktidarlarının bu amaçla yurt dışına gönderdiği faşist öğretmenlerin geri çevrilmesini ve oradaki eğitim kurumlarının da TÖB-DER ilkeleri çerçevesinde demokratikleştirilmesini savunur.»

Uluslararası İlişki :

—- «Demokratik Eğitim Kurultayı, Türkiye öğretmen hareketinin ve tüm eğitim kurumlarının uluslararası meslek örgütleriyle ve öğrenim kurumlarıyla ilişki, karşılıklı işbirliği, dayanışma ve bilgi alış-verişhîi engelleyen yasa ve uygulamaların tümüyle kaldırılması zorunluluğunu vurgularken, uluslararası düzeyde FİŞE ilkelerini ve 11. Kurultay Kararlarını benimsediğini bildirir.»

DÜNYÂ ÖĞRETMENLER KONFERANSI

EĞİTİM — MESLEK — İSTİHDAM»

Varşova 27-31 Mayıs 1975

GENEL »RAPOR :

«EĞİTİM — MESLEK — İSTİHDAM»

Çağdaş dünyada yer alan büyük toplumsal değişme ve hızlanan teknolojik ilerleme, sosyal sistemleri ve gelişme düzeyleri ne olursa olsun tüm ülkelerde, eğitim-meslekler-istihdam ilişkileri sorununj köklü değişikliklere uğratmıştır.

Yakın geçmişte, sanayileşmiş kapitalist ülkelerde genel olarak birbirleriyle karşılıklı ilişkileri olmayan iki ayrı eğitim dönemi vardı : önce okul eğitimi, sonra mesleki eğitim (vocational training). Okul eğitimi alt sınıflara mensup çocuklar için genellikle ilköğretimle sınırlıydı; bundan sonra esnaf yanında ya da fabrikada «iş sırasında» çıraklık ve hatta hemen tarım ya da sanayi üretimine katılmak sözkonusuydu. «Tarafsız» olarak nitelendirilen orta ve yüksek öğretim ise burjuvazinin ve toplumun ayrıcalıklı tabakalarının çocuklarına ayrılmıştı. Teknik bir eğitim ise, sanayinin acil ihtiyaçları doğrultusunda* orta ve yüksek öğretimle az çok bağıntılı oîarak, özellikle I. Dünya Savaşı'ndan sonra gelişme göstererek, değişik düzeylerde adım adım gelişti. Bu eğitim genellikle geleneksel insancıl ve bilimsel eğitime göre «ikinci derece»de kabul edilmişti ve bazı ülkelerde halen böyle kabul edilmektedir.

Sömürge ülkelerde ya da kapitalist metropollere ekonomik bağımlılığı olan ülkelerde, ulusa! kültürü aşağılayan, sömürge yönetiminin ya da yabancı emperyalizmin denetimindeki yerel oligarşilerin acil ihtiyaçlarına uygun olan, gelişmemiş okul sistemleri vardı.

Bu durumdaki ilişkileri yönlendirecek değişik unsurlar giderek

ortaya çıktı ve durumu öylesine Iftüst etti ki, kapitalist sisteme dahil ülkelerde eğitim-mes'ek-istihdam ilişkileri, çağdaş kapitalizmin bunalımında önemli bir unsur olan derin bir eğitim bunalımına yolaç'ı.

Giderek ilerleyen bilimsel ve teknolojik evrim, üretim güçlerinin yanında, mesleklerin ve karşılıklı ilişkilerin tabiatını ve türlerini de esaslı değişikliklere uğrattı. Evrim, işgücüne bir bütün olarak yeni nitelikler, yeni mesleki talepler ve yeni biçimler getirmekte, dinamik gelişme sürecindeki bir dünyada yeni davranış, anlayış ve tasarıma çağırmaktadır. Bu durum, kapitalist ve sosyalist ülkelerdeki tüm okul sistemlerinde büyük yankılara neden olmaktadır.

Sosyalist ülkeler bilimsel ve teknolojik evrim sonucu ortaya çıkan eğitimsel değişikliklere daha iyi hazırlanmışlardı. Ekim Sosyalist Devrimi'nden sonra eğitim ile üretken emek arasında çok yakın bir bağlantı olmasını öngören Marksist ilkenin yerleşmesi için planlanmış toplumun ihtiyaçlarına uygun bir poiiteknik eğitim sistemiyle birbirini izleyen aşamaları içeren bir kurumlaşmaya gidildi.

Uzun bir süredir, sosyalist ülkelerde tüm çocuklara yüksek bilimsel düzeye sahip genel bir eğitim sağlayan ve en az sekiz yıl süreli olan tek tip okul sistemi yürürlüktedir.

Poiiteknik eğitim, eğitim ve üretken emek arasındaki ilişki,, ve dünyanın ve toplumun bilimsel olarak gözlemlenmesinin yayılması,, bilimsel ve teknolojik devrimin sosyalist topluma uygun ve yeterli bir biçimde yönlendirilebilmesi için gereklidir. Gerçekte, bilimsel ve teknolojik devrim, sosyalist ülkeler için toplumu sarsan, doğal afet niteliğinde olan bir olgu değildir. Aksine, bu ilerlemeyi, kârı maksimumlaştırmak için değil, kendi refahlarına hizmet etmek için yönetmek kudretine sahip olanlar bizzat insanlardır.

Dünyanın çeşitli yerlerinde sosyalizmin bu başarıları, eğitim ve meslekler ilişkileri konusuna her ülkenin kendi ihtiyacına ve özelliklerine uygun olarak orijinal çözümler getirmesine yolaçmıştır.

Kapitalist ülkelerde güçlü işçi hareketi ve demokratik hareket halk tabakalarının çocukları ve tüm işçüer için genel kültür ve mesleki eğitim olanaklarının sağlanması yolundaki halk talebini okul sistemlerine de yansıtmıştır. Kapitalist sistem sürdükçe gerçek bir «fırsat eşitliği» beklemek hayalciliktir, ne var ki süreklilikleri güvence altına alınmamış dahi olsa, kazanılan başarıların değerini küçümsememek gerekir. Eğitimin demokratikleşmesi yolunda verilen mücadele birleştirici bir rol oynamakta; çeşitli sınıf ve sosyal tabakaları okullara ve eğitime ilişkin geniş hareketlere çekmektedir.

Sömürge Sisteminin parçalanışı ve *kurtuluş hareketinin* hatırı sayılır güçlenişi, yeni-sömürgecilik (neo-colonialism) olgusuna rağmen ve ona karşı olarak, emperyalizmin hammadde kaynakları ve ticaret üzerindeki kontroluna son verme yolunu açmaktadır. Bağımsızlığına kavuşmuş halklar ve yeni uluslar, yeni uzmanlar yetiştirecek, eğitim-mesiekler ilişkisine yeni ufuklar açacak yeni ulusal eğitim sistemleri istiyorlar. Ancak doğru çözümlere bağlı olan güçlükler yüzünden adeta karanlıkta el yordamıyla yürünüyor, engeller ve hatta bunalımlar ortaya çıkıyor.

Bu çeşitli teknolojik, yapısal ve toplumsal unsurların gelişimi ve içiçeliği değişik okul sistemlerinde eğitim—meslek ilişkisi açısından hızla büyüyen karmaşık bir duruma yolaçmaktadır. Ekonomik ve toplumsal açıdan bu sorun son derece önemlidir. Her ülkede ekonomistlerin, politikacıların, idari ve uluslararası organların yanısıra, çoğu yüksek derecede yetkili pek çok uzman bu sorunla uğraşmaktadır.

Bize gelince,, bizim amacımız sınırlıdır : Öğretmenlerin sendikal hareketine, işçi sınıfı ve diğer çalışan kategorilerle işbirliği yaparak, birtakım öneriler getirmek ve örgütlerin olanaklarına ve halkların isteklerine uyacak hedefler formüle etmek.

Amacmızın sınırlı o'masına rağmen, toplumsal ve teknolojik açıdan devrimci bir nitelik taşıyan bu büyük değişmeler döneminde, büyük önem taşıdığına inanıyoruz.

' II.

BHimse! ve Teknolojik İlerlemenin Bazı Özellikleri (karakteristiK-feri) ve Bunların Farklı Sosyal Sistemlerin Münasebetleri İçerisinde Eğitim-Meslekler İlişkileri üzerindeki Yansımaları.

19. yüzyılın teknik devrimi esas olarak bir alanda -enerji clanında- görülmüş ve sanayinin ilerlemesi ve makineleşme (mekanizasyon) sonucunu doğuran önemli gelişmelere yolaçmıştı. Bu, kapitalist ülkelerin burjuvazisine, sürekli yarışılan dünyanın bölünmesine yolaçan muazzam baskı araçları sağlayarak bazı belirli ülkelerle (Avrupa ülkeleri, ABD, sonra Japonya) dünyanın diğer bölgeleri arasında hatırı sayılır bir teknolojik dengesizliğe yolaçan bir sanayi devrimiydi.

Yakın geçmişe dek eğitim sistemleri bu durumu yansıttı.

Cağımızın bilimsel ve teknik devriminin evrensel bir karakteristiği vardır : insanların pekçok faaliyetini etkilemektedir : sanayi, tarım, hizmetler, haberleşme, ticaret ve hatta eğitim teknolojisi. Bilimsel ve teknolojik devrim, gelişme düzeyleri ne olursa olsun bütün ülkeleri il-

giiendirir ve elverişli toplumsal koşullar altında, azgelişmiş ülkelerin veya bölgelerin üretim güçlerinin geriliğinin hızla üstesinden gelinmesine yardım edebilir.

Bilimsel araştırma, meslekler ve eğitim bugün her zamankinden daha yakın bir bağımlılık içinde bulunmaktadırlar : bilimsel ve teknolojik buluşlar arasındaki gecikmeler azalmakta, bunların uygulamaya geçirilmeleri ve mesleklere uygulanmaları giderek daha kısa süreler içinde gerçekleşmektedir. Öte yandan temel araştırmanın önemi, sürekliliği, özelliği ve yüksek «nesnel» (objective) karakteri hesaplanırken,, üretimin ihtiyaçları araştırma sahalarını saptamada önemli rol oynamaktadır. Araştırmanın, gelişmeyle yakından ilgili olarak ortaya çıkması bilim ve üretim arasındaki ilişkiye bağlıdır.

Zamanımızın bilimsei -teknolojik evrimi- yığın karakteri taşıması kaydıyla- bilim dahil üretim güçlerinin çok daha itici olarak toplumsaliaştırılması ve üretim güçilri arasındaki ve bu güçlerle üretimin teknolojik ve toplumsal süreci arasındaki ilişkilerin bir değişimi olarak karakterize edilebilir. Bu değişmelerde bilim her zamankinden daha gerekli bir rol oynamaktadr.

Genel ve uzmanlaşmış (specialised) bilgi, kaba (manual) işçiler dahil geniş işçi yğınlan için gerekli hale gelmektedir ve bu gereklilik üretim güçlerinin ilerlemesine uygun olarak da giderek artacaktır. Bilimsel ye teknolojik ilerleme işgücüne uşkin ihtiyaç ve talepleri radikal değişikliklere uğrattığından eğitim ve insan yetiştirme yeni bir önem kazanmaktadır ve gelecekte daha da çok önem kazanacaktır. İşgücüne ilişkin talep'er şöyle sıralanabilir :

— Entellektüel yeteneklerde, bilimsel ve teknik bilgide artış. Bu açıdan bakıldığında beürii faaliyet alanlarında görülen «niteliği düşülme» (dequa!ification) eğilimleri, kısmen aynı şeyin tekrarı (eltüne work) şeklindeki otomasyonun sonucu olan geçici bir olgudur,. Ancak kapitalist ülkelerde böyle bir «niteliği düşürme» eğilimi sürekli kılınmak istenmektedir. Sosyalist ülkelerde ise bu geçici dönemde daha sonraki dönemin temellerini hazırlayacak girişimlerde bulunulmaktadır.

— Eğitimin birliği, mesleklerin bütünleşmesine yönelik nesnel bir eğilim görülmektedir. Çeşitli meslekler arasındaki birtakım ortak noktaiar bu birliği gerekli kılmaktadır.

Bilimsel ve teknolojik devrim işgücünün yapısını niceliksel olarak da esöslı değişikliklere uğratmaktadır :

— İnsan faaliyetlerinin toplumsallaşmasıyla, ücretli işçi sayısının önceleri bireysel ya da sanatkârane olarak karakterize edilen işlerde ve «serbest meslekler» denilen işlerde bile çoğalması.

— Üretimin artmasıyla tarım işçileri sayısında azalma olması.

— «Hizmetler»de çalışan işçilerin ve teknik niteliklere sahip aydınların sayısında hatırı sayılır bir artış olması.

— Emeğin üretkenliğinde, boş zaman faaliyetlerinde, kültür, gelişme ve ömürboyu eğitim sağlayacak koşullarda görülen önemli yükselme.

— Yeni mesleklerin ortaya çıkması (elektronik teknisyenler, danışma uzmanları, teknisyenler, otomatize makinelerin onandı ve bakıcıları vb)

— Eski mesleklerin kaybolması.

— Üretimin çeşitli mesleki sektörlerinde, büyük bir dayanışma yaratan ve nesnel olarak karmaşık bir toplumsal araç ve ortak, demokratik yönetim talep eden, yakın bir birbiriyle kaynaşma durumunun olması.

Modern üretim bir bütün olarak daha yüksek bir genel ve teknolojik düzeyi gerekli kılıyorsa da, az uzmanlık isteyen ya da henüz uzmanlaşılmamış çok sayıda işin (elle- idare edilen işler, bakım, denetim işleri) bulunduğunu da gözden kaçırmamak gerekir. Kapitalist ülkelerde göçmen işçiler çok kötü ücret koşulları altında bu işlerde çalışmaktadırlar.

Uzmanlaşmış işçilerin (specialised vvorkers) duıumu inceleme gerektirmektedir. Bu işçiler modern donatımla, çoğu otomatize olan makinelerle çalışmakta ve eski kafileye işçilerin yerini almaktadırlar. Herşeyin kâra ve çıktıya (outputa) feda edildiği kapitalist ülkelerde bunların mesleki eğitimi çok kısa bir süre,, birkaç hafta sürmektedir. Ancak bu zorunlu olarak mı böyledir? Ve onlara bakılarak işçi sınıfının kaçınılmaz «nitelik düşme»sinden sözediiebilir mi? Burada, çağdaş teknolojinin sürekli olarak daha yüksek düzey gerektiren gelişimi içinde uzman işçilerinki de dahil olmak üzere meslek-istihdam ilişkisinin incelenmesi gerekmez mi?

Genellikle «niteliğin düşmesi» olgusu teknolojinin şu andaki durumuna bağîıdır ve geçici bir tabiatı vardır. Uzman işçilerin işini kolaylaştırmak için bulunacak yöntemlerin ötesinde, DU insanların eğitimlerinin tamamlanmasına çalışmak gerekmektedir.

İşçilerin bir kısmının «niteliğinin düşürülmesi» görevli bir konudur. Karmaşık donatım ve iş hızı zihinsel, bedensel ve sinirsel açıdan özel yetenekler gerektirmektedir. Kapitalist ülkelerin pekçoğunda önceleri kalifiye işçiler tarafından görülen işlerin şimdi uzman işçilerce görülmesiyle ortaya çıkan durum, niteliklerin düşmesinden

çok sömürünün şiddetinin artmasını yansıtmaktadır. Buna ek olarak, işsizlik ve gelişmedeki eşitsizlikler işçilerin bir kısmını kendi niteliklerinden aşağı düzeyde işlerde çafışmaya zorlamaktadır. Ayrıca, kapitalizm, sayıları artan mühendis, uzman ve teknisyenler de dahil olmak üzere bir bütün olarak işçilerin nitelikleri ve ücretleri üzerinde sürekli bir baskı yapmaktadır. İşçilerin niteliklerinin ve bu niteliklere uygun ücretlerin tanınması için verdikleri mücadele, satına-ma gücü için verdikleri mücadelenin ortasında yer almaktadır.

İşlerdeki bu «nitelik düşürme» eğiliminin üzerine, işverenler istihdam edilen kişinin kadın ya da erkek, yaşlı ya da genç, kırdan ya da kentten gelme, saat başına ya da aylıkla tutulmuş, yerli ya da göçmen vs. oluşuna göre bir dizi eşitsizliği ve ücret eşitsizliğini de eklemektedirler; ve nihayet, aynı kolda bulunan işler arasında hatta aynı iş kolunda ücret eşitsizliği bulunmaktadır. «Niteliği düşürme» olgusu ücretleri düşürmek için kullanılan bir baskı aracıdır.

Kapitalist ülkelerde bu olgu kamu sektöründe, özellikle eğitim alanında da görülmektedir. Eğitimde yardımcı, unvansız, tecrübesiz öğretmenlerin sayısı artarken,, özellikle üniversitelerdeki profesörlük kürsüleri «iş görecek», daha düşük dereceli kişilerce işgal edilmektedir.

Genel olarak kapitalist ülkelerde insanların yetiştirilmesi işi kârın, kârı artırmanın gerektirdiği acil ihtiyaçların durumuna göre düzenlenmektedir.

İlerici bir eğitim politikası, eğitimin teknolojik gelişmeye uydurulmas:nı tek amaç olarak kabul edemez. Amaç, insanları makinelerin parçası olacak ve onların işlemesini temin edecek şekilde eğitmek değildir. Aksine, amacımız her bireyin teknolojinin maksimum kâr etmek için değil herkesin refahı için hizmet göreceği bir toplumda, toplumsal ilişkilerin yaratılmasına meslektaşlarının yanında ve onlarla eşit şartlaria katılmasını sağlayacak şekilde evrensel ve uyumlu bir gelişme göstermesini sağlamaktır.

Üretimde (endüstri, tarım, ticaret, hizmetler) meydana gelen köklü yapısal değişiklikler okul sistemlerinde önemli reformları, öğretimin kapsamında da değişiklikleri gerektirmektedir. Bu reformlar gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkelerde değişik şekiller ve derecelerde gerçekleşmektedir.

Hala çok etkin olan ulusal geleneklerin ağır basmasıyla birlikte eğilim 7-10 yıllık genel zorunlu bir eğitim ve bunu tamamlayan -ülkeden ülkeye büyük fark gösteren- bir mesleki eğitim sistemi örgüt-

leme yolundadır. Bu yeni sistem eski ilkokul ve ortaokul eğitimlerinin yerine getirilmiştir. Genel bir kural olarak, okul üretime aldırmama anlayışından giderek vazgeçmektedir. Kapitalist sisteme dahil olan ülkelerde üretim güçlerinin ilerlemesi iie ortaya çıkan nesnel ihtiyaçlarla, kâr arama güdüsüyle hareket eden hakim sınıfların zihniyeti arasında sürekli bir çelişki görmekteyiz. Eğitim reformları esas olarak eğitimin yeni ihtiyaçları karşılamaya yönelik uygulamadan oluşmamaktadir; nesnel ihtiyaçların ve halk kesimlerinin güçlü müdahalesinin baskısı altında «sarsıntılarda gerçekleşmektedir. Bununla birlikte reformların yapıldığı değişik ülkelerde bugünkü eğilim tekellerin kısa-dönemi ihtiyaçlarına dönüktür. Bunun için eğitim sisteminin (üretimden) ayrılmış karakteri güçlendirilmekte, başlangıç eğitiminin süresi kısaltılmakta ya da sınırlandırılmakta, eğitime ayrılan paralar azaltılmaktadır. Son olarak, şimdiye dek savunulan fırsat eşitliğinin sağlanması düşüncesinden vazgeçilerek, eğitim sonucunda gelecekte daha yüksek bir maaş sağlanması beklenen bir özel girişimle karşılaştırılarak, öğrenciler ve aileleri kişinin eğitimin'n «kendince finansmanı» için teşvik edilmektedirler. Bu, en az maliyetle elde edilen daha iyi işgücünü sömürmenin ve eğitimin toplumun tümü için değerini ve rolünü saklamanın bir yoludur.

Herzaman için eğitim reformlarını izlemeyen bilimsel ve teknolojik değişimlerin hızı, eğitim sistemlerinin yapıları,, okul programlarının içeriği ve öğretmenlerin eğitimi, ile toplumun ivedi ve «perspektif» ihtiyaçları arasında belirli bir gecikmeye yol açabilir. Bu yüzden eğitim otoritelerini, ilgili üretim ve araştırma sektörlerini, öğretmen ve işçi temsilcilerini içine alacak sürekli bir pedagojik araştırma yapılmalıdır. Her ülkenin kendi ulusal perspektifleri temeline dayalı o:arak eğitim, üretim ve araştırma arasındaki bağlar daha yakınlaştırılmalıdır.

Bugünün eğitim sistemleri yeni amaçlar ve yeni varsayımların yanında araştırma ruhu, entellektüel merak ve elde edilen sonuçların bilinmesini de desteklemelidir. Bunlar özellikle öğretmenlerin eğitimi ve yetkinleştirilmesi için geçerlidir.

Eğitim ve meslekler arasındaki ilişkiler her ülkenin üretim güçlerinin düzeyi ve niteliğine, somut ve ivedi ihtiyaçlarına, üretimin gelişmesi perspektiflerine, teknolojik ve kültürel düzeylerin yükseltilmesine somut olarak uygulanmalıdır. Evrensel değere sahip pedagojik tecrübeler ve eğilimler olmasına karşılık, evrensel geçerliği olan bir eğitim sistemi modeli yoktur.

Bugünün eğitimi toplumun her üyesini günümüzde yeralan değişmeleri anlamaya, toplumsal faaliyette aktif ve bilinçli bir rol oyna-

maya hazırlamalıdır. Bu, geçmiştekinden daha yüksek ve daha evrensel bir gene! bilgi düzeyini, mesleki bir başlangıç yeterliğini, kişinin mesleğini değiştirme imkanlarını, her kişinin zevkleri, istekleri ve küitürel ihtiyaçlarını gözönünde tutarak kişiye genel bilgisini VQ. mesıeki yeterliğini kazandırma, tamamlama ve gözden geçirme yollarını içine alır.

Genel ve mesleki düzeylerde ömürboyu eğitim zamanımızın bir gereksinimidir. Fakat bu hangi şekil altında olursa olsun hareket noktasını, temel elemanını ve birleştirici unsurunu kapsayan genel eğitimden bağımsız olarak düşünülemez ya da örgütlenemez. Başlangıçtaki okul eğitimi ve onun ardından gelen tamamlayıcıları (okul içi ya da dışı) kişinin bireysel istekleri ve toplumun ihtiyaçlarına bağlı olarak düşünülmelidir. İvedi mesleki ihtiyaçlar hiçbir şekilde mümkün olduğunca evrensel bir karakter taşıyan uygun bir genel eğitim düzeyinin yerine konulamaz.

Genel bilginin temel bir. nüvesi («ortak yapı») ne her ülkede tüm çocuklara mecburi eğitim süresince hiçbir ayrım yapılmaması sağlanarak erişilmelidir. Öğrştmen örgütleri bu genel eğitimin İçeriği, temel unsurları ve daha hızlı kazanılması yolları konusunda görüşlerini ortaya koymalıdırlar.

Bilginin bu temel nüvesi her öğrencinin bireysel istekleri, İnsan faaliyetlerinin değişik durumları ve her ülkenin somut ihtiyaçlarını gözönüne alan bir «tercihler» sistemi ile bütünlenmelidir.

Bu genel kültür, bugünün eğitilmiş insanlarının temel bilgisinin özümlenmesini kolaylaştırmaya ve kişinin merakını ve sürekli güncelleşmeye yönelik (up-dating) aralıksız yenilenme ihtiyacını uyandırmaya ve bu uyanıklığı geliştirecek iş ve zihinsel davranış yöntemlerini yerleştirmeye yönelik olmalıdır.

Bilginin yüksek düzeyde, iyi ıayarlanmış ve sistematik kazanımını öneren bu gene! kültür, okulun hayata, insan işlerine ve toplumun çeşitli faaliyetlerine büyük ölçüde açılmasını gerektirmektedir. Bu genel kültür insanları toplumunilerleme değişmelerine aktif olarak katılmak için desteklemelidir. Böyle bir durum «fildişi kule» tip okulun ortadan kalkmasını gerektirmektedir. Sosyalist eğitimin karakteristik özelliği olan okuiun üretken emekie yakın ilişkisi ilkesi bugünün toplumlarının genel ihtiyacına uymaktadır. Sosyalist ülkelerin politeknik eğitimin kazanımı ve şekilleri,, farklılıkarı ve özgül ulusal karakteristikleri ile birlikte, bütün ülkelerin öğretmenleri ve eğitim sorunuyla ilgili kişileri tarafından incelenmelidir.

Eğitim ve üretken emek arasındaki yakın bağ, okulun insan faa-

liyetlerinin çeşitli durumlarına açılması, okul içinde ve çevresinde öğretmenler, işçiler ve bilim-kültür temsilcilerinin «ortak yapı» ve «tercihler» temelinde işbirliği yapmaları okulu toplumun evriminde daha dinamik bir unsur haline getirmelidir.

Okul içinde öğretme yöntem ve biçimlerinin değişiminin yanında bugün bilimsel devrimin bir sonucu bilginin her zamankinden daha hızlı ve etkin araçlarının okul dışındaki çeşitliliğidir. Fakat kaynağı ne olursa olsun bilgi toplamını rasyonel ve bilimsel temelde koordine edecek (eşgüdecek), uyum sağlayacak yer sadece okuldur. Açıktır ki, çeşitlendirilmiş okul eğitiminin rolü azalmak bir yana artmakta ve daha karmaşıklaşmaktadır. Sadece okul, sürekli bir eğitim sistemi ile tamamlanarak, çocuğun halktan (public) gelen bilgisinin bölünmemesini mümkün kılar ve hayatın yarattığı seçimler, tüm sorular ve çağdaş olayların yanısıra genel kültürün temel öğretimini bilimsel temelde örgütler. Daha karmaşık toplumların evrimi, çağdaş dünyanın tüm çelişkileri ve mücadeleleriyle birlikte tüm olarak, birbiriyle bağıntılı, bilimsel bir değerlendirmesini gerektirmektedir.

Bazı tezler «hayat içinde şekillendirme»yi «okul içinde şekillendirme» ile ya da «paralel eğitimi» «okul eğitimi» ile karşı karşıya getirmekte ve hatta «toplumun okulsuzlaştırılması» veya «okulun ölümü»nü kabul etmeye kadar varmaktadırlar. Bunlar,, gerçek gerilik ve yetersizlikten destek alarak, eğitimden ayrılmaz olan maddi ve insani araçlara olan ihtiyacı da kapsayan temel sorunların incelenmesinden kaçmak eğilimindedir. Bu tezler genellikle çağdaş kapitalizmin bilgiyi en ivedi, en «çıkar sağlayıcı» ihtiyaçlarla çerçeveleyen, sınırlayan eğilimini yansımaktadır; bunlar eğjtim düzeyini sınırlama ve bilimsel zihniyet yerine temelsiz, anında çözüm bulmayı öneren yolu yada ampirisizmi koyma eğilimindedirler ve ayırmayı, «kısımlara bölme»yi (compartmentalisation) onaylamaktadırlar.

Biz bu tezleri gerici ve bilimdışı olarak görüyoruz. Bunlar kapitalist dünyanın yaşamakta olduğu genel bunalımı yansıtmaktadırlar; günümüzün bilimsel karakterde ve hayata dönük yüksek bir eğitim düzeyi isteyen nesnel koşullarına kesinlikle uymamaktadırlar.

III.

Uzmanlaşma ve Mesleki Eğitim

Uzmanlıklar, okul eğitimiyle birlikte, uzmanlığın hangi şekilde (bedensel veya zihinsel) olduğuna bakılmaksızın yeterli bir «giriş» seviyesindeki genel kültür temelinde düşünülmelidir.

Uzmanlıklar, düzeyleri ne olursa olsun -İşçilerden mühendislere-, bir «geniş profil» (broad profile) içinde olmalı ve sözkonusu mesleki dal ve diğer ilgili dallarla birlikte bir bütün görünüm sağlamalıdır. Uzmanlık, işçileri sabit bir işe bağlayacak şekilde düşünülmemeli, aksine onların gelecekteki değişikliklere, kolayca uyabilmelerini sağlayacak şekilde planlanmalıdır.

Bunlar «tercihler» yoluyla hazırlanabilir ve öğrencilerin zevkleri ve kişiliklerine uymalıdır. Eğitimin «ploiteknizasyonu» sırasında olduğu kadar genel eğitim sırasında da okul ve üretim arasındaki ilişkiler bir uzmanlık için özgür seçimi hazırlar ve kolaylaştırır.

Temel karmaşık bir sorun, özgür uzmanlık seçimini, ülkenin özgül ihtiyaçlarına ve okulun içindeki ya da okulla işbirliği halinde mesleki eğitim ve rehberliğin gereklerine uygun bir program içinde bütünleştirmektir.

Mesleki rehberlik tüm ülkelerde keskin bir sorundur. Mesleki rehberlik, meslekler hakkında iyi bir bilgi verildikten ve mesleklerin yükümlülük ve güçlüklerini de kapsayan bir açıklamayla mesleğin tüm unsurları ve gerektirdiği koşulları anlatıldıktan sonra, öğrencinin ilgi alanı, öğrenme ve yeteneklerinin ciddi olarak incelenmesini gerektirir. Bu, toplumun ihtiyaçları ile bireysel tercihler arasındaki optimal ilişkiyi sağlama sorunudur. Ekonomi içinde planlanan bir toplum ya da sosyalist bir perspektif bir «özgür seçim» çözümünü kolaylaştırmaktadır. Bununla birlikte verilen eğitimle bulunan işler arasında uyum sağlama sorunu hala vardır. Bu, kapitalist ülkelerde sık sık çok keskin bir sorun haline gelmekte ve durum niteliklere göre değişen maaşların büyük farklılık göstermesiyle daha da kötüleşmektedir. Bir çözüm, daha özgür bir hareket tercihini kolaylaştıracak olan yüksek bir genel eğitim ve geniş bir mesleki eğitimdir; burada kapitalist sistemde imkansız olan uzun-vadeli tahminler yapma imkanını da ekleyelim.

Teknolojinin eşitsiz gelişimi,, hammadde ve donatım yönündenkaynakların farklılığı ve üretimin artan enternasyonalizasyonuna bakıldığında, enternasyonal ilişkilerin mesleki eğitim ve «yenilenme» (recycüng) acısından giderek daha çok ilgi görmektedir.

Bu ilişkiler, her ülkenin ihtiyaçları gözönünde tutularak, eşitlik temelinde düşünülmeli ve teknik adamların, en iyi uzmanların daha ileri teknolojiye sahip ülkelere göç etmesine yol açmamalıdır.

Eşitlik ve enternasyonal işbirliği temelinde düşünüldüğünde, uzmanlık ve mesleki eğitim konusundaki ilişkiler gerikalmışlığa karşı mücadelede büyük önem taşımaktadır.

IV.

Sosyalist Ülkelerdeki Eğifim-Mestekler-İsîihdam İlişkileri Üzerine Görüşler

Sosyalist ülkelerde tüm faaliyet alanlarında ve kararlarda birinoi yer eğitim sorunlarına ayrılmaktadır. Sosyalizmin kurulmasında ve sonra komünizmde temel amaç kişinin daima artan maddi ve kültürel ihtiyaçlarının daha iyi karşılanması olmaktadır ve olaoaktır. Sosyalist toplumda yer alan herşey, son tahlilde, kişinin refahına hizmet etmekte ve sosyalist kişiliğin yaygın ve uyumlu gelişimini sağlamaya çalışmaktadır.

Sosyalist ülkelerin genel politikalarının temel bir unsuru insan kişiliğinin geliştirilmesi konusundaki sürekli duyarlılıktır. Bu, tüm yurttaşlara barış içinde mutlu ve üretken bir hayat sağlayacak, kişinin ve herkesin özgürce gelişmesini mümkün kılacak toplumsal ilişkilerin yaratılmasına bağlıdır. Üretim araçlarının toplumsallaştırılması ve insanın insan tarafından sömürülmesinin ortadan kaldırılması bunun önkoşuludur. Sosyalist demokrasi sosyalist üretim ilişkileri temeline dayalı olarak gelişmiştir ve gelişmektedir. En önemli faaliyet alanlarında bu durum, tüm yurttaşların işe, planlamaya ve idareye aktif olarak katılmaları ile gerçekleşmektedir. Bu alanlarda yurttaşların tamamen katılmaları için politik, ekonomik, kültürel, toplumsal ve teknik sorunlar açısından köklü bir bilgi ile donatılmış olmaları gerekir. Bu yüzden tüm genç insanlara hayata dönük ve bilimsel içerikli yüksek düzeyde eğitim sağlamak kaçınılmazdır.

.Ortaöğretime yani temel 8 yıllık okul eğitimi izleyen eğitime gelince, buradaki gelişme eğilimi şöyledir :

1) Sosyalist ülkelerde genel eğitim temel 8 /ıllık okul eğitimi sınırlarını aşmaktadır. SSCB'de gençlerin büyük çoğunluğu kendilerini daha yüksek öğrenime götürecek bakalorya kazanmaktadırlar. Dem. Alman Cumhuriyeti'nde 10 yıllık eğitim bütün çocuklar için sözkonusudur. Ancak bu eğitim üniversiteye doğrudan girmeye izin vermemektedir. Çekoslovakya'da temel okul eğitimi 9 yıla uzatılmıştır. Diğer tüm sosyalist ülkelerde yakın bir gelecekte tüm çocuklar için genel eğitimin genişletilmesi yolunda kararlar alınmıştır.

2) Ortaöğretimde sosyalist ülkeler mesleki eğitime özel bir dikkat göstermektedirler. Sorun, süratle gelişen ulusal ekonominin nesnel ihtiyaç ve imkanları ile her bireyin istekleri, zevklerin arasında optimal uyuma varmaktır. Ekonominin ve diğer tüm toplumsal faaliyetlerin olanlı ve uyumlu gelişimi, sosyalist ülkelerde bu uyumun giderek daha başarılı ve her zaman için kapitalist ülkelerden nitelik-

sel olarak daha iyi sağlanmasına yolaçmaktadır. Elbette bu sorun sosyalist ülkelerde de ekonomik, pedagojik ve planlama yönünden karmaşık sorular ortaya çıklrmaktadır. Ancak gençliğin kitlesel işsizliği,, okullara kabul edilen öğrenci sayısının sınırlılığı ve diplomalı genç inşalarla bunların eğitim gördükleri mesleklerde iş bulma imkanları arasındaki oransızlık sosyalist ülkelerde görülmemektedir.

3) Sosyalist ülkelerde ortaöğretim düzeyindeki eğitim çok az farklılık gösteren çok sayıda tercihler sunmaktadır. Böylece bir bütün olarak ortaöğretim geniş çapta farklılaşmıştır. Değişik tercihler genel yeterlik ve uzman mesleki eğitimin birleştirilmesinin sonucudur. Örneğin genel eğitim veren ve öğrencileri mesleki okula olduğu kadar daha yüksek öğretim için de hazırlayan orta dereceli okullar vardır. Elbette bunlarda da gözetilen ilke okul ile hayatın birliği ve eğitimle üretken emeğin bağıdır. Hatta orta dereceli meslek okulları ve denk olanlar teknik eğitim sağlayan kurumlar gibi hem (çeşitli düzeylerde) mesleki eğitim hem de genel, yüksek nitelikli eğitim vermektedirler. Son olarak, mesleki okulların temel amacı genç insanlara bir yeterlik kazanmak için iygun bir mesleki eğitim vermek, aynı zamanda da somut genel bir eğitim vermektir.

4) Genel olarak «geniş bir profil» ilkesi mesleki eğitimde ağır basmaktldır. Böylece genç insanları geleceğin işçileri, üretim araçlarının ortak sahibi, karar vermenin ortak katılanları görevlerine herzamankinden daha iyi hazırlamak ve aynı zamanda onlardan bilimsel vs teknik devrimin gerektirdiği şekilde geniş, çapta yararlanmak mümkün olabilmektedir.

5) Sosyalist ülkelerde ortaöğretimin özgül bir karakteristiği vardır. O da çok büyük sayıda genç insan için mecburi olmasıdır. Genel eğitimin uzmanlaşmış eğitimle birleştiği değişik durumlar vardır. Bu farklılık sayesinde hem toplumun uzmanlar konusundaki ihtiyaçları hem de insanların istekleri ve tercihleri karşılanabilmekte ve herkese mesleki farklılık gösteren yüksek düzeyde bir başlangıç eğitimi sağlanabilmektedir.

6) Mantığa uygun olarak, ortaöğretimi üçüncü bir düzeyde eğitim izlemekte yani uzmanların toplumun ihtiyaç ve imkanlarına uygun olarak daha yüksek eğitim düzenlemeleri için veya sürekli eğitimin çeşitli biçimleri içinde eğitilmeleri ve işçilern meslek ve genelolarak yetkinleştirilmesi sözkonusu olmaktadır.

V.

Kapitalist Ülkelerde ve Gerikalmış Ülkelerde ve Bölgelerde Eğitim-Meslekier-İstihdam İlişkileri Üzerine Görüşler

Çağdaş dünyanın teknolojik, bilimsel ve toplumsal gelişimine bağlı olarak savunduğumuz eğitim eğilimlerinin evrensel karakteri olduğuna ve nesnel gerçeklere uyduğuna inanıyoruz.

Kapitalist ülkelerde, üretim güçlerinin gelişmesi ve eğitim kazanımlarından kaynaklanan nesnel gerçekler arasında varlığını sürdüren, kendi üretim ilişkileri gerçeği ortaya çıkmaktadır. İtici gücün kapitalist kâr olduğu toplumlarda eğitim reformları hem, hakim sınıfların bencil amaçları tarafından tahrif edilen, üretimin nesnel gereklerinin hem de demokratik güçlerin mücadelesinin sonucudur. Bu değişik unsurların içiçeliği daima sallantıda ve amaçlarının altında gerçekleştirilen eğitim reformlarının eşitsiz, kesilmiş karakterinde yeralır.

Gerikalmış bölgeler ve ülkelerde, toplumsal durumlar, tarihi unsurların önemi ve bu ülkeler ekonomilerinin çokuluslu tekeller tarafından kontrol edilen uluslararası piyasaya bağımlılık derecesinden dolayı durum daha da karmaşıktır. Aynı ülkede gelişmiş ve ekonomik olarak geri bölgelere rastlanması ise sık sık sözkonusu olabilmektedir. Ancak tekrar söylüyoruz ki, ilke olarak tüm bölgeler ve sektörler -yakın ya da uzak bir gelecekte- bilimsel ve teknolojik devrimin kaydettiği ilerleme ile ilgileneceklerdir. Bu ülkelerin herbirinin eğitim alanındaki kazanımları maddi varlıklarının yanında, ülkedeki sınıf ve sosyal tabakaların mücadelesine dayanacaktır.

Sanayileşmiş Kapitalist Ülkeler

Tüm sanayileşmiş kapitalist ülkeler, değişik şekil ve derecede ciddi bir eğitim krizi yaşıyorlar. Geleneksel olarak, eğitim her zaman üretimden ayrılmıştır. 19. yüzyıl sanayi devriminden kalan kısımlara bölme, parçalama eğilimini yansıtan ulusal sistemler bugünün teknolojik gerçeklerinin baskısı altında evrim geçiriyorlar ve değişme gösteriyorlar.

Toplumun uzlaşmaz toplumsal sınıflara bölünüşünü yansıtan eğitim şimdi tekelci devîet kapitalizmi tarafından sistemlerine uygun olarak «kar sağlama» açısından ele alınmaktadır.

Devletin araçları ile tekellerin arasındaki içiçelik eğitim alanına da uzanmıştır. Her düzeyde bu içiçeüğin çeşitli aşamaları görülmektedir.

II. Dünya Savaşı'ndan 1950'lerin sonuna kadar olan dönemde okullara kaydolan öğrenci sayısında hızlı bir artış,, okul eğitimi süresinde de bir uzatılma görülmüştür. Bazı yazarlar «bir eğitim patlaması» ndan bile sözetmişlerdir. Bu dönem, değiştirilmesi gereken geleneksel eğitim sistemlerinin yeterince sağlayamadığı daha kalifiye işgücüne ihtiyacın arttığı bir dönemdir.

Şimdi eğilim tersine dönmüşe benzemektedir. 1967'de ABD'nin vWilliamsburg Kongresi'nde Ford Vakfı eski idarecisi Mr. Philip H. Coombs'un «Dünyadaki Eğitim Krizi» adını taşıyan raporu incelenmiştir. Bu kongre teşebbüslerin başkanlara ekonomistler ve eğitim idarecilerinden oluşmaktaydı. Kongrenin vardığı sonuçlar, kongrece çok sıkıcı bulunan okula devam süresinin kısaltılması ve (tekelci devlet kapitalizminin ivedi ihtiyaçlarına uygun olan) bölümlerin ve engellerin konulması olmuştur. Bu anlayışa yakın geçmişte, OECD'nin 1975 Konferansında, tekrar eğiiinmiş ve üretimden kopuk eğitim kavramanın çıkarına olarak fırsat eşitliği ilkesine karşı çıkılmıştır.

Değer üretiminde mallara yapılan masrafların oldukça yükseldiği bir dönemden sonra, bilimsel ve teknolojik devrim eğitim alanlarında ve araştırmalarda insanların eğitimi için gerekli masraflarda görülmedik bir artışı gerektirmektedir. Tekelci devlet kapitalizmi bu masrafları mümkün olduğunca kısmaktadır. Kapitalist sistemde bu eğitim masrafları nihai tüketimle ve sermaye birikimi için ivedi imkanların ağır bastığı harcamalarla eşitlenmek istenmektedir. Eğitimi sadece maliyet ve bu maliyeti düşük tutma açısından tasarlayan bir eğilim vardır, Fakat eğitimin uzun vadeli kâr sağlama durumu ve toplumsal faydası hesaba katılmamaktadır. Teknolojinin evrimi düşünülerek başlangıç eğitimi süresini kısaltma ve sonra mümkün adaptasyonları düzenleme (ki buna «sürekli sğitim» denilmektedir) ya da eğitimi kişinin tüm meslek hayatına yayarak genel ve mesleki bilgi («güncel eğitim» recurrent education) kazandırma eğilimleri vardır.

Genel olarak bugün eğilim, genel eğitimi devlet sistemi içinde, mecburi okul eğitimi süresini mümkün olduğunca sınırlayarak örgütlemek ve en ivedi ihtiyaçlara uygun olarak düşünülen mesleki eğitimi yakından denetlemektir. Kısımlara bölünmüş, ayrılmış eğitim sistemleri tekrar kurulmaktadır. Sanayileşmiş kapitalist ülkelerde bilimsel ve teknolojik devrimin gerektirdikleri iie tekelci devlet kapitalizminin üretim güçlerinin gelişmesini engelleyen politikası arasındaki çeüşkiyi yansıtan bir eğitim krizi tüm etkinliğiyle mevcuttur. Bir yanda nüfusun, gençliğin ve işçilerin istekleri, diğer yanda hükümetlerin tekellere dayalı eğitim politikaları olmak üzere bir çelişki ortaya çıkmaktadır.

Bu çelişkiler halkın orta kesiminden gelen öğrencilerin zararına, oiarak, öğretimin çeşitli düzeylerine girerken, öğrencilerin isteklerine uymayan ve istenilen mesleki durumları sağlamayan bir eğitim için «yarıştıkları» eğitim düzenlemelerinde ve bunların ötesinde öğretilen mesleklerin verilen işlerle uymamasında kendini göstermektedir. Diplomaları hiçbir işe yaramayan mezunlara, çok iyi niteliklere sahip olup düşük nitelikli işlerde çalışan genç insanlara ve kilit noktası sayıdan bazı dallarda kalifiye işgücüne ihtiyaç duyulurken işsiz aydın sayısının artmasına giderek daha çok rastlanmaktadır.

Mesleki eğitim alanında tekelci devlet kapitalizminin eğilimi, eğitimi insanlar açısından değil, makine ve kâr açısından düşünmektir.

19. yüzyılın sanayi kapitalizmi üretimi giderek parçalamış ama genel olarak otuz y_s| ömürlü makineler, enaz ilköğretim ve onu izleyen birkaç yıllık çıraklık döneminden geçmiş kalifiye işçileri gerektirmiştir. I. Dünya Savaşı'ndan sonra bazı ülkelerde (Almanya) ilköğretimi takiben genel eğitimle çıraklığı koordine etmek yolunda bir eğilim belirmiştir. T944'den sonra Fransa'da çıraklık sistemi ve mesleki eğitim ulusal eğitim sistemi içinde düzenlenmiştir.

Otomatize olan ve sürekli üretim için yapılan ve daha sık yenilenen (5 yıllık amortizasyon) ve üretimin yoğunlaşması ve enternasyonalizasyonu ile birlikte gelişen karmaşık makinelerin giderek daha çok kuiianılma'arı bu sorunun unsurlarını değiştirmektedir. Nesnel olarak teknolojik evrimi anlayabilecek ve böylece yönetebilecek kalifiye işgücüne daha çok ihtiyaç vardır. Tekelci devlet kapitalizminin eğilimi ise bunun tam tersidir. Yani, çeşitli işyerlerinde yapılan incelemelerden anlaşıldığı gibi, hala nsanı makineye daha bağımlı kılmak eğilimi. Giderek daha yaygın olarak uzman işçiler (SWs) kalifiye işçilerin (QWs) yerini almaktadır. İşin bölünmesi işçi simlinin bir kısmın.n «nitelik düşmesi» ile vurgulanmaktadır.

Mesleki eğitimde, genel eğitimde olduğu gibi,, tekelci devlet kapitalizminin eğilimi gençliğin ve geniş yığınların isteklerinin tersine ayırma ve parçalama yönündedir. Aynı zamanda sanayileşmiş kapitalist ülkelerde demokratik ve modern eğitim için güçlü kitle hareketlerine de tanık oluyoruz. Bu hareket bazen <armaşık bir görünüm kazanmakta; genç insanları, öğrencileri, öğretmenleri, öğrenci ailelerini, işçileri ve demokratik kuruluşları birleştirmektedir.

Her ülkede sınıf mücadelesi ve bilim ve teknolojinin evrimi, bu mücadelelerin eğitim alanına hatırı sayılır etkide bulunarak ilerlemektedir.

Kapitalist ülkelerde işgücünün nitelik düzeyi genel olarak yetersizdir, sınırlıdır, «iş sırasında» kazanılır. Bu durum yetersiz eğitim sisteminin ve sömürünün tabiatının sonucudur. İşçiler daha ipi ücret ve sahip oldukları niteliklerin tanınması için verdikleri mücadelede bu sorunla karşı karşıyadırlar ve iş değiştirmeleri «nitelik düşürme» pahasına olmaktadır. Sistemin yapısal krizine dahil olan işsizliğin şimdiki genişlemesi önce genç insanları, kadınları, belli azınlıkları ve genel deyişle en az kalifiye işçileri sarsmaktadır. Buna mesleki sınıflamaya bağlı olarak ciddi sorunlarla karşı karşıya gelen işçilerin kitle halinde işlerine son verilmesine yol açan tekel grupları arasındaki yoğunlaşmaları, teşebbüslerin uğradıkları yapısal değişiklikleri ve üretim faaliyetindeki değişmeleri de eklemeliyiz. Tüm bunlar, mesleki eğitim ve nitelik sorunlarını işçiler ve sendikaları açısından önde gelen sorunlar arasına sokulmuştur.

Eğitimin ve mesleki eğitimin istihdamla uyumu, işçiler arasında kriz ve bölgesel dengesizlikten kaynaklanan büyük bir rekabetin olduğu, emek piyasasında sağlanır. Bu uyum sağlama anarşik bir şekilde etkilenmiştir. Eğitimle istihdam birbirinden ayrılmıştır; herşeyden önce istihdam düzeyi ve değişik beceriler ülkenin uyumlu gelişmesinin gerekleri ve insanların ihtiyaçlarının karşılanması açısından saptanmamaktadır. Ayrıca eğitim sistemi toplumun ihtiyaçları ve istihdam imkanları ile az ya da çok uyumsuzluk göstermektedir.

Çoğu zaman bilimsel, mesleki, teknolojik dallar yetersizce gelişmektedir ya da işveren için diplomalarının ve niteliklerinin geçer'i olup olmamasına göre durumu değerlendiren öğrenciler tarafından sevilmemektedir. Öte yandan özgül bir mesleğe yöneltmeyen dallar (örneğin edebiyat (letters?) çok kalabalıktır. Ayrıca aşırı bölünme, akademik gerilik ve sosyal engeller emek piyasasına pekçok tecrübesiz genç insan atmaktadır. Eğitim sistemindeki bu uyumsuzluklar eğitim politikasının sonucudur. Görülen şudur: uzmanların yetiştirilmesinde plansızlık, bölünme, dalların geniş çapta farklılaşması ve her dalda eğitimin eksik kalması ve yetersiz uzmanlıklar,, eğitimin ideolojik durumunun bilimsel özünün zararına olarak gelişmesi, bilimsel ve mesleki eğitimin maliyetinin daha yüksek oluşu. Bunlar bugünkü krizin bazı temel durumlarıdır ve bunlara genç insanların geleceklerine ilişkin kararsızlıkları, istekleri arasındaki dengesizlik-ve kapitalizmin toplumsal gerçekliği eklenmelidir.

Biz hareketin bir ilkesi ve bir amacı olarak, her bireyin eğitim ve yetiştirilme hakkına tamamlayıcı olarak istihdam edilme hakkının da eklenmesini öneriyoruz.

Gelişmekte olan Ü'kelerde Kazanımlar ve Güçlükler

Bazı ülkelerde eğitim ve meslekler arasındaki ilişkiler alanında özgür başarılar görülmüştür ve bu başarılar hammadde kaynaklarının tekrar kazanılması, sanayileşme ve tarım reformalarına parelel olarak gelişmektedirler. Ancak diğer ülkeler ciddi güçlüklerle karşı karşıyadırlar.

Genel olarak bu ülkeler gerikalmışlığı ortadan kaldırma açısından bilimsel ve teknik devrimin gerektirdiği koşulları karşılayabilmek için tüm doğal kaynaklarını en rasyonel şekilde kullanılması yolundaki çabaların öneminin farkındadırlar, (uzmanların yetiştirilmesi, nüfusun çeşitli tabakaların özellikle işçiler ve köylülerin teknik ve kültürel düzeylerinin yüksetilmesi).

Bazı başarıların kaydedilmesine rağmen krizin karakterinin sonucu sayısız güçlüklerin çıktığı pekçok ülke için aşağıdaki olguların geçerli olduğu söylenebilir:

1) Ulusal bütçede yüksek bir oran tutan eğitim ve mesleki eğitim bütçeleri daha artırılamamakta ve yetersiz kalmakta; okuma-yazma bilmeyenlerin sayısı azalacağına artmaktadır.

2) Eğitim alanındaki kazanımlar bazen ülke ekonomisinin çıkarlarına ters düşen sonuçlar yaratmaktadır: bedeni işlere isteksizlik, köy:erden kent bölgelerine oralardan da büyük şehirlere ve merkezlere ve belirli bir teknolojik ve. kültürel düzeye göçler, geri kalmış ülkelerden ileri sanayileşmiş kapitalist ülkelere aydın göçü.

Bu güçiükler, krizler ve başarısızlıkların röyle açıklanabileceğine inanıyoruz:

1) Politik bağımsızlık çokuluslu tekellerin egemenliğine son vermemiştir; yeni sömürgeciliğin yeni biçimleri ortaya çıkmıştır ve bunlar çoğu zaman yerel oligarşilerce desteklenmektedir; ekonomiler hala sömürgesel bir karakter taşımaktadırlar ve «ticaret koşullarının çürümesi»ne (the deterioration of the terms of trade) son verilmemiştir. Bunlardan dolayı ekonomik ve politik düzeylerde etkin bir mücadeleye ihtiyaç vardır ve bu mücadelede öğretmenlere ve örgütlerine önemli görevler düşmektedir.

.2) Çoğu zaman önceki sömürgeci metropollerin ya do büyük ülkelerin (ABD) okul modelleri taklit edilmekte ve bunlar ülke ekonomisine, geleneklere ve somut ihtiyaçlara uygun düşmemektedir.

Sömürgecilik döneminde okullarda yetişen aydın ve yüksek düzeyde teknisyen sayısı çok azdır (eski Belçika Kongo'sunda tek bir

AfrikG'ı mühendis yoktur) ve onlar da sömürgeci metropollere gitmişlerdir (Fransız sömürgeciliği sırasında Siyah Afrika'da olduğu gibi).

Sömürgeci okullarda idarecilik ve kapitalist girişim için alt kademe idareci kadrolar yetiştirilmiştir. Bunların kaderi «metropoldeki» meslektaşlarınınkine eşit olmasa da şefi! kaderli halk yığınları ve özellikle köylülerinklnden çok daha, iyiydi.

Böyle bir sistem beden emeğine ve özellikle tarımsal iş için bir aşağılanmaya yolaçmıştır. Bu, öğrenim ve kültürün geldiği söylenen metropollerin eğitim sistemlerinin körü körüne taklidi yolunda bir eğilim geliştirmiş; ulusal kültürel gelenekler ve herkesin gizli yetenekleri konularının da horanması sonucunu doğurmuştur.

Eski sömürgeci sistemlerden kopya edilen pa da esinlenen okullar durumu kötüleştirmiştir; yabancı yardım ve işbirliği şekilleri teknokratik anlamda düşünülen «kalkınma» sorularına uymamaktadır.

Ulusal ve kitlesel bilincin birincil rolünü ve kitleleri harekete geçiren gelişme programlarına uygulanacak eğitim planlarına olan ihtiyacı vurgulamalıyız. Bu planların uygulanmasında nüfusunun çoğu kırsal kesimde yaşayan ve okuma-yazma bilmeyen gelişmekte olan ülkelerin öğretmenleri ve onların örgütleri tayin edici rol oynayabilirler. Öğretmenler toplumsal ve kültürel gelişmeye okuma-yazma öğretme alanında toplumsal sorunlara hareketlilik kazandırmak için ve politik eğitim için çalışarak katkıda bulunabilirler.

Taşra bölgelerinin üretken potansiyeli adil bir toprak dağılımını ve mekanizasyonu getirecek tarım reformları aracılığıyla artırılabilir ve geliştirilebilir. Eğitim teknolojiye ve fenni ziraat biliminin faydalarına ilişkin olguları öğretmeli, ilerici bir tarım reformunun faydalarının ve köylüler açısından öneminin anlaşılmasını sağlamalı ve köylülere kendilerini örgütlemede yardımcı olmalıdır.

Bağımsız bir ülkenin gerikalmışlığa karşı mücadele edebilmesi için maddi kaynaklarını denetlemesi ve yönetmesi, nüfusun potansiyelini geliştirmesi, eğitim planlamasını genel bir ekonomik ve toplumsal gelişme planıyla bütünleştirmesi gereklidir. Eğitim insanların politik bağımsızlık ve ekonomik-toplumsal gelişme isteklerini yansıtmalıdır. Bu, kendi insanlarının çıkarlarına uyacak ve ekonomik-politik bağımlılığın izlerini silecek bir politikayı yerleştirebilir yeterlikte ulusal kadroların bilimsel ve teknolojik yönden eğitimini gerektirmektedir.

Gelişmekte olan ülkelere ilişkin olarak, tarım ve sanayi sektör-

Serinde üretken emekle eğitimi yakından birleştiren sosyalist eğitimin ilkelerinin evrensel değerini burada bir kez daha vurgulamak istiyoruz.

VI.

Bazı Öneriler

Bu yüzden aşağıdaki önerilerde ısrar etmek gereklidir:

— Tüm çocuklar için yüksek bilimsel düzeyde ve hayata dönük genel bir eğitim sağlanmalıdır. Böyle bir genel eğitim dünyanın gerçek bir görüntüsünü vermeli ve insanları toplumun derici geiişmesino katılabilmeleri için olaylara ilişkin tam bilgi ile donatmalıdır. Genel yüksek düzeyli eğitim, özgür ve bilinçli meslek seçimi ve yüksek kaliteli mesleki eğitimin önşartıdır.

— Her yurttaş yüksek kaliteli mesleki eğitim kazanmak için gerekli vasıtalara sahip olmalıdır. Bu, sürekli değişen mesleki ihtiyaçlar gözönüne alınarak her bireyin geniş yıararlanımını kolaylaştıracak ve kendisinin çalıştığı işletmenin alacağı kararîara aktif olarak katılmasını sağlayacak bir başlangıç eğitimini içermelidir.

— Hem genel, hem mesleki olacak şekilde sürekli bir yetişkin eğitimi sistemi yaratılması gereklidir.

Birtakım sektörlerdeki özgül ulusal karakteristikleri (diller, edebiyat ve ulusal tarih, yabancı diller, doğal bilimlerin bölgesel unsurları) ni gözönünde tutarak bugünün insanlarının oğitimi için, hem mecburi okul eğitimi hem de sürekli eğitim için evrensel karakterde bazı ortak noktalar saptanabilir (genel ve politeknik eğitimin içeriği her ülkenin kendi karakteristiklerine uyan tercihlerle tamamlanmalıdır; zihinsel gelişimin teşvik edilmesi, üretimin değişik durumlarla bağları, toplumsal ve kültürel faaliyetler).

Gelişmekte olan ülkelerin ekonomik güçlüklerinin olduğu bahanesiyle ikinci bölge olarak daha düşük düzeyde eğitim önerenleri ya da eğitimin tahmini maliyetine dayanan bahaneleri kesinlikle reddederiz.

Modern üretimin «maharet kuralları» (rules of art) değişse de beceri kazanmak ve iyi yapılmış işi sevmek gibi önceki dönemlerin belirli eğitim karakteristikleri korunmalıdır.

Çeşitli gelişme düzeylerindeki sosyalist ülkelerin akademik ve eğitimsel tecrübeler ve kazan imlan ile gelişmekte olan ülkelerin ekonomik ve eğitimsel bağımsızlıklarını kazanmadaki birleşik başarıları-

m yansıtan kazanımlar uluslararası bir öneme sahiptir. Uluslararası öğretmen hareketinin bunların bilinmesini sağlaması gereklidir. Sanayileşmiş kapitalist ülkelerde (buralardaki toplumsal mücadele okullara büyük çapta yansımaktadır) öğretmenlerin gençlik ve işçilerle birlikte mücadele vererek kazandıkları başarılar ve kazanımlar da uluslararası planda bilinmeyi ve incelenmeyi haketmiştir.

Öğretmen birliklerinin şekilleri ve onların işçi sendikaları, gençlik ve iana-baba örgütleri ile olan ilişkileri, toplumsal sistem ve gelişme düzeylerine göre oldukça farklıdır, ancak bunların şu anki gelişmelerinin bir bütün olarak incelenmesi önem taşımaktadır.

Genel ve polyteknik eğitim evrensel değerde Dazı talepleri birleştirme egilimindeyken, teknik ve mesleki eğitim ve bunun hayat boyu eğitim ilişkileri içindeki ayrıntıları her ülkenin somut şartlarına ve tarım, sanayi ve ticaretinin ihtiyaçlarına uyduaılmalıdır. Genel olarak temel, yüksek düzeyli eğitim ve yetiştirmenin Lir «geniş profil» tanımı içinde ele alınması gereklidir.

Gençliğin hem ülkenin ihtiyaçlarıma hem de isteklerine uygun işler konusunda aydınlatılması her ülkenin durumu ve prespektiflerine göre okul içi ya da okul dışı bilgi ve yardım yollarını gerektirir. Euna bağlı olarak, kapitalist ülkelerde işçi hareketinin demokratik gelişme ilişkileri içinde düzenlemeye ilişkin demokratik ve toplumsal taleplerinin önemini vurgulamak gerekir. Genel eğitime gelinee, örgütlenme şekli ve hareket tarzı değişik ülkelerde toplumsal sistem, gelişme düzeyi ve güç ilişkileri nedeniyle değişmektedir.

Bilimsel ve teknik devrimin gelişimi ile üniversite eğitimi hatırı sayılır bir gelişme göstermiştir. Anoak bu gelişme kapitalist ülkelerde baş gösteren sayısız güçiükler tarafından engellenmektedir.

Bilimin yeni rolü ele alınırsa, kredi ve temel araştırmaya ayrılan araçlar sorunu birinci derecede önem taşıyan bir sorun olmaktadır. Kapitalist ülkelerde araştırma kurumları ve üniversiteler, tekeller ve çokuluslu şirketlerin baskısına hedef olmakta, toplumun genel ihtiyaçlarını tatmine yönelik araştırmalar yerine hemen ve büyük kâr sağlayacak alanlarda araştırma yapmaya zorlanmaktadırlar. Kepitalist ülkelerdeki bazı üniversiteler silahlanma araştırmaları için bazı.sözleşmeleri bile kabul etmiş durumdadırlar.

Uzmanlar yetiştirerek mesleklerin somut ihtiyaçlarını karşılamaya yöneldiklerinde ve ilgilendikleri araştırmaların tabiatlarından dolayı üniversiteler, tekeller karşısında bağımsızlık ve özerkliklerini korumada sayısız güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Bu durum üniver-

sitelerin özerklik ya da demokratik idare konusunda önceden ya da yakın zamanda kazandıkları zaferlerin korunması,, genişletilmesi ve onlara girişte demokratizasyonu garanti etme ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

Üniversiteler sürekli eğitimde giderek büyüyen bir rol oynamaktadırlar ve gelecekte de oynayacaklardır; üniversiteler kapılarını işçilere açmalıdırlar.

Öğretmenler arasında tüm öğretmenlerin üniversite düzeyinde eğitilmesi yolunda olumlu bir gelişme görüyoruz. Öğretmen örgütleri öğretmenlerin en yüksek düzeyde eğitim görmelerini ve her ne düzeyde öğretmenlik yaparlarsa yapsınlar tüm öğretmenlere eşit itibar ve eşit pozisyon sağlanmasını talep etmektedirler.

Birçok ülkede eğilim alanında diğer sendikalarla ve işçi hareketi ile birlikte çahşan bir üniversite birliği (union) hareketi gelişmektedir.

Bu kuşkusuz eksikleri olan raporu, eğitimin önemli bir ulusal ve toplumsal konu olduğunu tekrarlayarak sona erdirmek istiyoruz. Tüm eğitim ve yetiştirme politikaları, tüm reformlar, eğitimle ve onun meslekler ve istihdamla ilişkisiyle ilgili tüm plan ve kararlar saptanırken temsilci örgütleri aracılığıyla öğretmenlere ve toplumun ilgili tüm kategorilerine danışılmalıdır. Her nitelik düzeyindeki öğretmenler ve işçiler eğitim ve mesleki eğitimle doğrudan ilgilidir; eğitim hakkı, tecrübe kazanma hakkı ve istihdam edilme hakkı onların temel amaçlarındandır. Bu yüzden bu örgütler, ayrıca bunların yanında ana-babalar, gençlik ve öğrencilerle birlikte çözümlere varılmalı ve bu çözümlerin yerleşmesi için gerekli hareketler örgütlenmelidir.